

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2566

GREEN AND HAPPINESS INDEX (GHI) 2023

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ดำเนินการจัดทำรายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยซึ่งเป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละแผน เป็นประจำทุกปี โดยได้ปรับปรุงดัชนีฯ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนฯ

สำหรับปี 2566 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 สำนักงานฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้เหมาะสมกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในเรื่องนิยามองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด รวมทั้งวิธีการคำนวณคะแนนและการแบ่งระดับการพัฒนาของดัชนีฯ โดยประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย และ 67 ตัวชี้วัด ซึ่งรายงานฉบับนี้ ได้แสดงคะแนนของดัชนีฯ ซึ่งคำนวณด้วยวิธีที่ปรับปรุงใหม่นี้ ย้อนหลังถึงปี 2550 โดยคะแนนของรายงานฉบับนี้ไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนที่แสดงในรายงานฉบับก่อนหน้าซึ่งคำนวณด้วยวิธีเดิมได้

สุดท้ายนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณหน่วยงานที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการปรับปรุงดัชนีฯ ฉบับนี้ ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้เผยแพร่รายงานดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ (<https://www.nesdc.go.th/>) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสมต่อไป

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มกราคม 2568

สารบัญ

สรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย	7
บทที่ 3 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2566	15
บทที่ 4 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	71
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	79
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2550 - 2566	ผ-1

สรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการประเมินผลกระทบการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2566 ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ความเป็นมา

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI) ใช้ในการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละแผน โดยเริ่มใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และมีการปรับดัชนีให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละแผน ซึ่งดัชนีชุดปัจจุบันแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การมีสุขภาวะ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ทนทางวัฒนธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และธรรมาภิบาล โดยแบ่งออกเป็น 18 องค์ประกอบย่อย และ 67 ตัวชี้วัด ทั้งนี้ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย นอกเหนือจากการนำไปใช้ประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนไทยแล้ว ยังสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโดยอาจใช้ร่วมกับดัชนีอื่น ๆ รวมทั้งใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคมและชุมชนในการแก้ไขปัญหาได้อีกด้วย

วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

วิธีการคำนวณแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) **การคำนวณคะแนนตัวชี้วัด** เป็นการปรับให้ตัวชี้วัดที่มีหน่วยต่างกันสามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยผ่านกระบวนการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน โดยใช้วิธี “การปรับมาตรฐานแบบค่าต่ำสุด-สูงสุด” และลดค่าผิดปกติในข้อมูลที่ทำให้การกระจายตัวของคะแนนบิดเบือนไปจากความเป็นจริง โดยการปรับให้เป็นสูตรที่มีการขยายค่าต่ำสุดและสูงสุดออกไป 1.5 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีคะแนนเต็ม 100 2) **การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย** โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก 3) **การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก** เป็นการคำนวณ หาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก และ 4) **การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** เป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก

การแปลความหมาย คะแนนที่เพิ่มขึ้นหมายถึงมีการพัฒนาที่ดีขึ้น และคะแนนที่ลดลงหมายถึงมีการพัฒนาที่ลดลง ไม่ว่าจะเป็นตัวชี้วัดเชิงบวกหรือเชิงลบ ทั้งนี้ ได้แบ่งช่วงการพัฒนากออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง ต้องปรับปรุง และ เร่งแก้ไข โดยแบ่งตามการกระจายตัวของค่าคะแนนมาตรฐานทั้งในระดับองค์ประกอบหลักและดัชนีรวม ทำให้การแบ่งช่วงคะแนนในแต่ละองค์ประกอบหลักและดัชนีรวมจะไม่เท่ากัน เนื่องจากลักษณะการกระจายตัวของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบหลักและดัชนีรวมของแต่ละปีต่างกัน ทั้งนี้ การแบ่งระดับการพัฒนาที่ผันแปรไปตามลักษณะการกระจายตัวของข้อมูลจะสามารถสะท้อนถึงการเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละระดับการพัฒนาในแต่ละปีได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละปี มากกว่าการกำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับการพัฒนาแบบคงที่สำหรับทุกๆ องค์ประกอบและทุกๆ ปี สำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เปรียบเทียบค่าคะแนนของปีปัจจุบันกับปีก่อนหน้า สามารถทำได้ โดยใช้เกณฑ์ของปีปัจจุบันที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อแบ่งระดับการพัฒนาสำหรับปีก่อนหน้าทุกๆ ปี ซึ่งจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์การพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทของปีปัจจุบันได้

สำหรับปี 2566 ได้กำหนดช่วงคะแนนการพัฒนาของ 6 องค์ประกอบหลัก และดัชนีรวม ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.49 – 32.88
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.89 – 44.29
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.30 – 55.69
ดี	คะแนนระหว่าง	55.70 – 67.10
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.11 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.71 – 33.62
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.63 – 44.53
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.54 – 55.45
ดี	คะแนนระหว่าง	55.46 – 66.36
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.37 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.34 – 32.79
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.80 – 44.26
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.27 – 55.72
ดี	คะแนนระหว่าง	55.73 – 67.19
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	67.20 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 – 33.03
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 – 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 – 55.64
ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 – 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 3 ทูทางวัฒนธรรม มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.24 – 33.33
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.34 – 44.44
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.45 – 55.54
ดี	คะแนนระหว่าง	55.55 – 66.65
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.66 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมชาติบาล มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 – 33.03
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 – 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 – 55.64
ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 – 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 – 100.00

สำหรับดัชนีรวม (Composite Index) ของดัชนีความอยู่เย็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2566 มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา ดังนี้

คะแนนระหว่าง	22.58 – 32.64
คะแนนระหว่าง	32.65 – 42.71
คะแนนระหว่าง	42.72 – 52.78
คะแนนระหว่าง	52.79 – 62.86
คะแนนระหว่าง	62.87 – 100.00

หมายถึง
หมายถึง
หมายถึง
หมายถึง
หมายถึง

เร่งแก้ไข
ต้องปรับปรุง
ปานกลาง
ดี
ดีมาก

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ปี 2566

ผลกระทบที่มีต่อคนในปี 2566 หรือปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พบว่า **คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ในระดับปานกลาง** ที่คะแนน 52.30 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะมีคะแนนเพิ่มขึ้น** จากระดับต้องปรับปรุงที่ 43.42 คะแนน ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่ 44.41 คะแนน ในปี 2566 เนื่องจากองค์ประกอบย่อย “มีปัญญาดีและมีการพัฒนาทักษะ” มีคะแนนเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC หรือแพลตฟอร์มการศึกษาและการเรียนรู้ออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งองค์ประกอบย่อย “การมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม” มีคะแนนเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากคะแนนเฉลี่ยของ “คุณธรรมด้านจิตสาธารณะ” ที่เพิ่มขึ้น ขณะที่องค์ประกอบย่อย “มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง” มีคะแนนลดลง

2) **องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมีคะแนนเพิ่มขึ้น** จาก 58.72 คะแนน ในปี 2565 เป็น 61.13 คะแนน ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี เนื่องจากองค์ประกอบย่อย “การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม” มีคะแนนเพิ่มขึ้นและอยู่ในระดับดีมาก โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากค่า Gini ของทรัพย์สินที่ลดลง รวมทั้งองค์ประกอบย่อย “ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ” มีคะแนนเพิ่มขึ้น เนื่องจาก “สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP (%)” ลดลง ขณะที่องค์ประกอบย่อย “การทำงานที่มีคุณค่า” มีคะแนนลดลงเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับดีมาก

3) **องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมาก** จากระดับดีที่ 64.66 คะแนน ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่ 67.29 คะแนน ในปี 2566 เนื่องจากองค์ประกอบย่อย “การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย” มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมากและอยู่ในระดับดีมาก มีสาเหตุสำคัญมาจาก “สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ” เพิ่มขึ้น และองค์ประกอบย่อย “ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ” มีคะแนนเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจาก “ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม” เพิ่มขึ้น ขณะที่องค์ประกอบย่อย “นิติธรรม” มีคะแนนลดลง และลดระดับจากระดับดีมากลงมาสู่ระดับดี

4) **องค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรมมีคะแนนลดลง** จากระดับดีที่ 55.83 คะแนน ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่ 45.33 คะแนน ในปี 2566 เนื่องจากองค์ประกอบย่อย “สมรรถนะวัฒนธรรม” ที่มีคะแนนลดลงจากระดับดีมากสู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจาก “จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์” ลดลง รวมทั้งองค์ประกอบย่อย “การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม” มีคะแนนลดลงจากระดับปานกลางมาสู่ระดับต้องปรับปรุง

5) **องค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยมีคะแนนลดลง** จาก 55.07 คะแนน ในปี 2565 เป็น 47.95 คะแนน ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยมีคะแนนลดลง โดยองค์ประกอบย่อย “ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน” มีคะแนนลดลง จากระดับดีมากลงมาสู่ระดับปานกลาง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจาก “ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว” ที่ลดลงอย่างมาก ขณะที่องค์ประกอบย่อย “การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ” และองค์ประกอบย่อย “พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม” มีคะแนนทรงตัว และ

6) **องค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนมีคะแนนลดลง** จาก 53.67 คะแนน ในปี 2565 เป็น 51.56 คะแนน ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์ประกอบย่อย “การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” มีคะแนนลดลงจากระดับดีมากสู่ระดับปานกลาง มีสาเหตุสำคัญมาจาก

“จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน” ลดลง และองค์ประกอบย่อย “คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี” มีคะแนนลดลงเช่นกัน แต่ยังคงอยู่ในระดับดี เนื่องจาก “จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ” เพิ่มขึ้น

ผลของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ค่าคะแนนในช่วงที่มีการแพร่ระบาด ลดลงจาก 50.86 คะแนนในปี 2561 เป็น 48.85 คะแนน ในปี 2563 แต่ค่าคะแนนกลับเพิ่มขึ้น เป็น 52.30 ในปี 2566 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งสูงกว่าช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 ที่ 49.00 50.39 และ 51.52 ตามลำดับ **ค่าคะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น** ผลคะแนนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ในภาพรวม ประเทศไทยมีความสามารถในการปรับตัว (Resilience) ได้ค่อนข้างดี ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐที่สามารถบริหารจัดการสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม มีระบบสาธารณสุข เครื่องมือบุคลากร และกลไกการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งฐานะทางการคลังที่มีศักยภาพเพียงพอ สามารถทำให้ประชาชนและประเทศผ่านพ้นช่วงเวลาดังกล่าวและกลับมาอยู่ในระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกับช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดได้ในเวลาที่เหมาะสม

สรุปและข้อเสนอแนะ

- ① **การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ควรเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องได้รับการผลักดันอย่างจริงจัง** ผลการประเมินจากองค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ รวมทั้งตัวชี้วัดสัดส่วนกลุ่มประชากรที่มีรายได้มากที่สุดร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ต่อกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยที่สุด ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด มีคะแนนลดลง สะท้อนให้เห็นว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญ โดยมีมาตรการที่ครอบคลุมหลายด้าน อาทิ การปฏิรูประบบภาษีที่ก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะภาษีทรัพย์สินและภาษีมรดก เพื่อกระจายความมั่งคั่งและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมทั้งพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเข้าถึงได้สำหรับทุกคน
- ② **เร่งกำหนดนโยบายการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ** จากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างสังคมจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมทั้งข้อมูลด้านการฆ่าตัวตายเป็นเรื่องที่น่ากังวล พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราฆ่าตัวตายเป็นเรื่องสูงที่สุด แสดงถึงความเครียดของผู้สูงอายุที่เกิดจากการขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนระยะยาวสำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข อาทิ การส่งเสริมการออมเพื่อวัยเกษียณ โดยการปรับปรุงระบบกองทุนการออมแห่งชาติและการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการออมระยะยาว และการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
- ③ **เร่งแก้ไขปัญหาล้างแ้วล้อมและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีบูรณาการ** ผลการประเมินจากองค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีคะแนนลดลง รวมทั้งคะแนนตัวชี้วัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่ง

คะแนนตัวชี้วัดฯ ที่ลดลง หมายถึงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทยมีแนวโน้มยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ แม้ว่าประเทศไทยจะได้ยื่นข้อเสนอการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจก และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายหลังปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) หรือ Nationally Determined Contribution (NDC) ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) โดยกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกครอบคลุมทุกสาขาเศรษฐกิจที่ร้อยละ 20 – 25 จากกรณีปกติ ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) และได้จัดทำแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 รายสาขาขึ้น ดังนั้น จึงควรสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งขับเคลื่อนการใช้พลังงานสะอาดและการอนุรักษ์พลังงานอย่างจริงจัง

- ◎ **การส่งเสริมธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการ** ผลการประเมินในองค์ประกอบย่อยนิติธรรมมีคะแนนลดลง เนื่องจากหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบมีสัดส่วนน้อยลง รวมทั้งดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ลดลง จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการสร้างระบบการปฏิบัติงานและบริหารงานภาครัฐที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ผ่านการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และการพัฒนาระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ
- ◎ **การรักษาและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์** จากผลการประเมินด้านองค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรมที่มีคะแนนลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมมีคะแนนลดลง การพัฒนาในระยะต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม สนับสนุนการวิจัยและการบันทึกองค์ความรู้ท้องถิ่น การพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ การพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่ต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรม สนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในการพัฒนาทักษะด้านการออกแบบและการตลาด รวมทั้งการเข้าถึงทุนที่มีต้นทุนที่เหมาะสมสำหรับประกอบธุรกิจ
- ◎ **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน** จากผลการประเมินในองค์ประกอบย่อยครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ในโลกเสมือน ซึ่งมีคะแนนลดลง โดยมีความสำคัญมาจากค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวที่ลดลงอย่างมาก ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนจึงเป็นประเด็นท้าทายที่ควรให้ความสำคัญ โดยการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว เช่น นโยบายการลาเพื่อดูแลครอบครัว การส่งเสริมการทำงานที่ยืดหยุ่น การพัฒนาระบบการดูแลเด็กและผู้สูงอายุในชุมชน และการพัฒนาทักษะการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุสำหรับครอบครัว เป็นต้น
- ◎ **การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเข้าสู่สังคมดิจิทัล** จากผลการประเมินพบว่า ร้อยละเฉลี่ยของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประชากรที่มีรายได้ต่ำที่สุด ร้อยละ

40 ของประชากรทั้งหมดมีแนวโน้มลดลง สะท้อนให้เห็นว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเป็นประเด็นท้าทายสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำของประชากร จึงควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อช่วยบรรเทาความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีของคนในสังคม

บทที่ 1 บทนำ

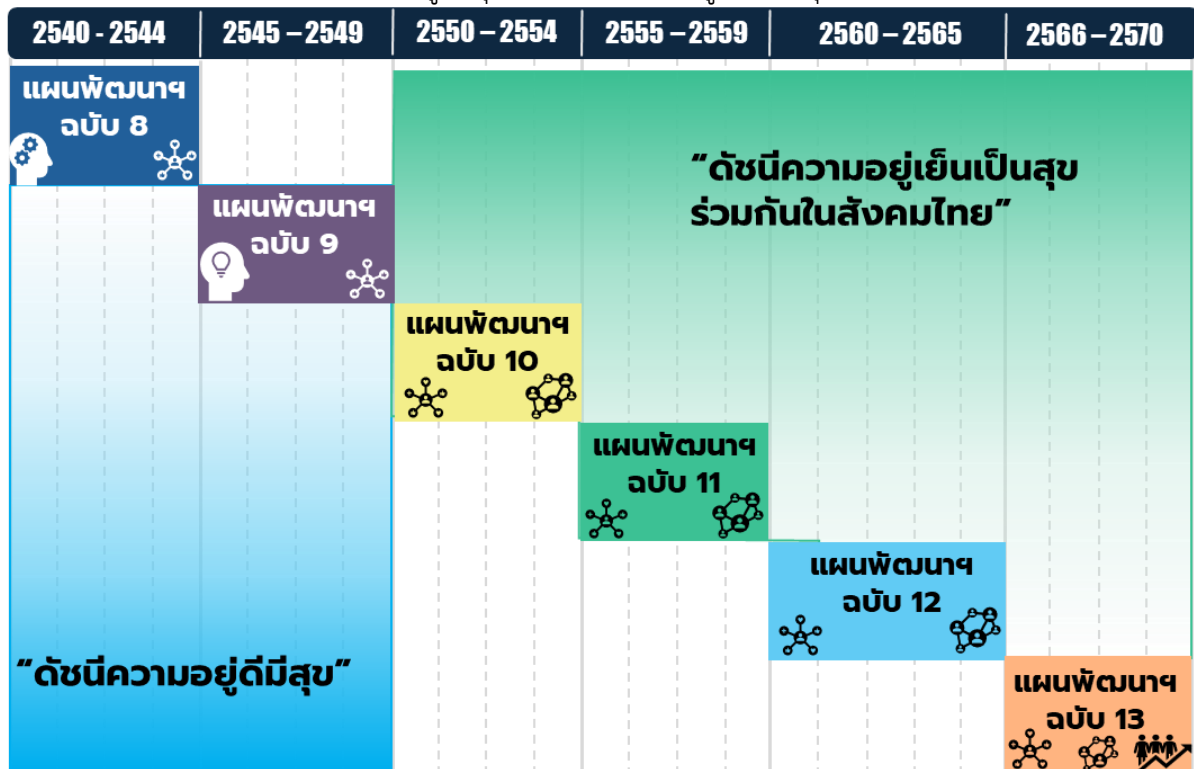
ทำไมต้องมีดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ?

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 - 2570) จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย โดยคำนึงถึงบริบทของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างผันผวนรุนแรง อาทิ สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่รุนแรง สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย โดยมิวิสัยทัศน์ที่ต้องการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” สำหรับในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ นั้น ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศไว้ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดเหล่านั้นถูกใช้เพื่อวัดผลของการพัฒนาในมิติย่อย แต่ยังไม่สามารถวัดผลกระทบ (Impact) จากการพัฒนาในภาพรวมได้ ดังนั้น เพื่อให้สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นองค์รวมและสามารถประเมินผลการพัฒนาประเทศที่คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงปรับปรุง “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดผลกระทบในภาพรวมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่มีต่อประชาชนในสังคมอย่างรอบด้านได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มากที่สุด โดยประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การมีสุขภาวะ (2) เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม (3) พันทุมพฒณธรรม (4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย (5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ (6) ธรรมภิบาล โดย สศช. มีการรายงานผลเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ควรดำเนินการต่อไปในอนาคต

พัฒนาการของการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สศช. ได้เริ่มพัฒนาเครื่องมือวัดผลกระทบจากการพัฒนาประเทศที่มีต่อประชาชนในช่วงแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544) ที่มีหลักการสำคัญของการพัฒนาประเทศโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนา “ดัชนีความอยู่ดีมีสุข” จึงได้รับการพัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่เกิดขึ้นกับคนไทยอย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545 - 2549) สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนา ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากผลกระทบที่เกิดกับตัวคนด้วย

แผนภาพที่ 1 ดัชนีความอยู่ดีมีสุข และ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) มีวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักในการพัฒนาประเทศมุ่งสู่การสร้างการอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ เนื่องจากขอบเขตของนิยามความสุขได้ขยายกว้างมากขึ้น จากมิติของการดำรงชีวิตและแนวปฏิบัติของปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมความถูกต้องดีงามต่าง ๆ ดังนั้น สศช. จึงได้ปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศ โดยผนวกตัวชี้วัดดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าด้วยกัน เพื่อลดความทับซ้อนของดัชนีต่าง ๆ และสร้างความเข้าใจในการวัดผลกระทบของการพัฒนา แก่สาธารณชนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งเครื่องมือการประเมินผลกระทบที่พัฒนาขึ้นใหม่ คือ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI)” ที่มีองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น โดยดำเนินการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและเห็นพ้องต้องกันของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

ในช่วงแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับ สศช. ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทมากที่สุด โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2555 - 2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคล้ายคลึงกับวิสัยทัศน์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560 - 2565) ที่มุ่งเน้นสู่การเปลี่ยนแปลงผ่านประเทศไทย จากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รวมถึงการพัฒนาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาพลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน ที่ให้สังคมก้าวหน้า การ

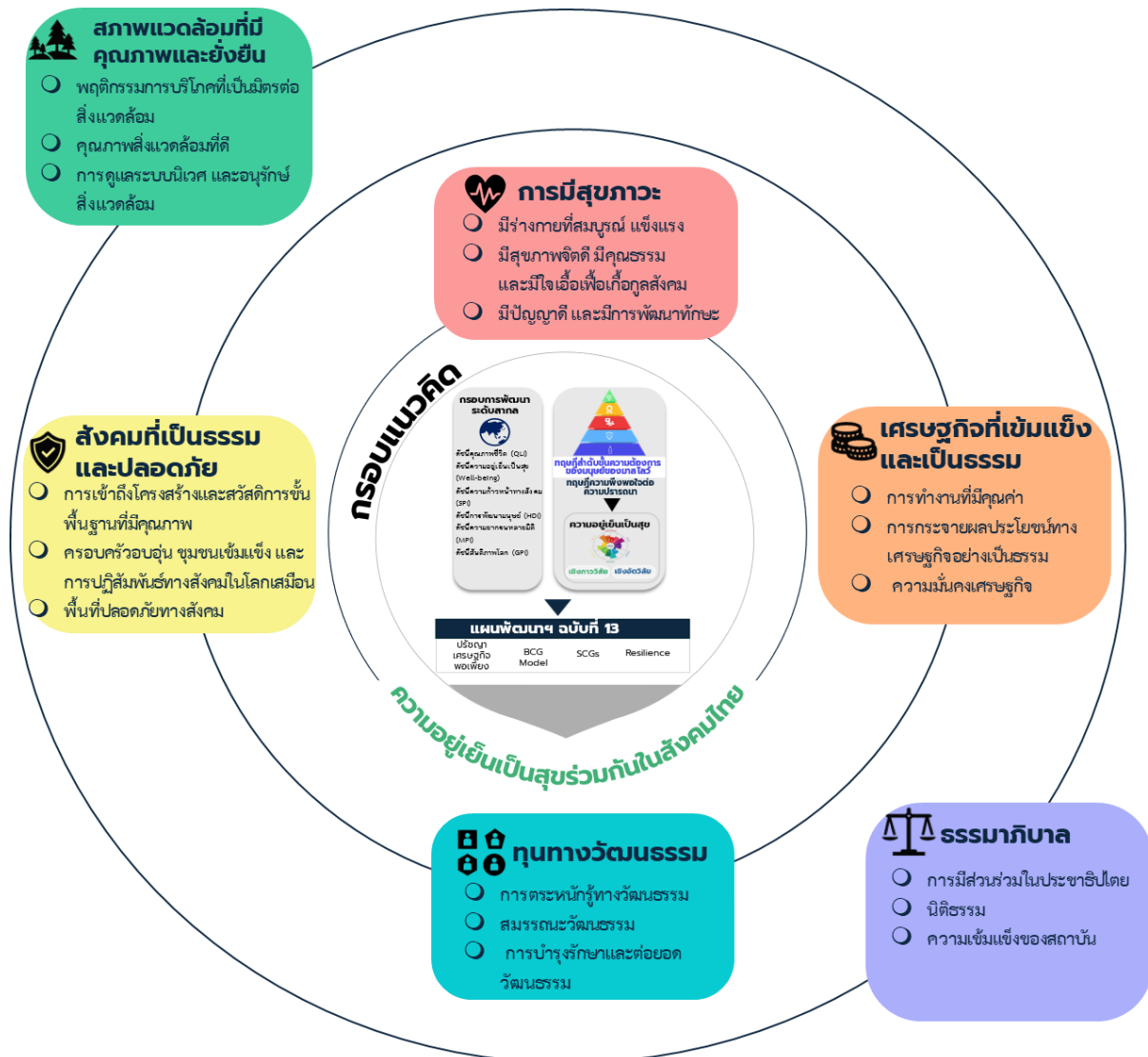
เปลี่ยนแปลงในโลกที่ไม่หยุดนิ่ง ดังนั้น การประยุกต์ใช้แนวคิดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่พัฒนาขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ฉบับที่ 12 และฉบับที่ 13 แต่มีการปรับปรุงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและวิสัยทัศน์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป

กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะสะท้อนผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นกับประชาชนอันเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ซึ่ง สศช. มีการปรับตัวชี้วัดและดัชนีฯ ให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละช่วงแผนพัฒนาฯ รวมทั้งวัดทุกมิติอย่างครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาที่เป็น “ภาววิสัย” และความสุขที่เป็น “อัตวิสัย” ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ นิยามของคำว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบคลุม และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัยและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการประเมินผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อคนไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้พิจารณาถึงกรอบแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” (Resilience) เป้าหมายการพัฒนายั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goal: SDG) และการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) เป็นแกนในการพัฒนา รวมถึงการให้ความสำคัญของคนในฐานะเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ นั่นคือ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” (แผนภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index : GHI) มีความแตกต่างจาก “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)” “ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI)” “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD (OECD Well-Being Index)” และ “ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)” ดังนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI) กับดัชนีอื่น ๆ

ประเด็น	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (GHI)	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (OECD Well-Being Index)	ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI)
จุดเด่น	มีจุดเน้นที่ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนเป็นหลัก โดยครอบคลุมความอยู่ดีมีสุขของตัวคน และสังคมรวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ภาพรวมการพัฒนาประเทศตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกภายในปี ค.ศ. 2030 ในมิติต่าง ๆ	เน้นการติดตามการพัฒนาคอนของแต่ละประเทศ จัดลำดับการพัฒนาและเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มการพัฒนา/ภูมิภาคเดียวกัน	ประเมินผลกระทบของนโยบายที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของบุคคล ครีวเรือน และสังคม รวมถึงความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่ม	เน้นผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับจังหวัด ด้านความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล
องค์ประกอบเป้าหมาย	6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีสุขภาวะ 2. เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3. ทูทางวัฒนธรรม 4. สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5. สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน 6. ธรรมาภิบาล	17 เป้าหมาย โดยจัดกลุ่มได้ 5 มิติ ได้แก่ 1. การพัฒนาคน 2. สิ่งแวดล้อม 3. เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง 4. สันติภาพและความยุติธรรม 5. ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา	3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี 2. ความรู้ 3. มาตรฐานคุณภาพชีวิต	11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. รายได้และความมั่นคง 2. ความอยู่เย็นเป็นสุขส่วนบุคคล 3. งานและคุณภาพของงาน 4. ความปลอดภัย 5. ที่อยู่อาศัย 6. ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว 7. สุขภาพ 8. ความสัมพันธ์ทางสังคม 9. ความรู้และทักษะ 10. การมีส่วนร่วมของพลเมือง 11. คุณภาพสิ่งแวดล้อม	8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สุขภาพ 2. การศึกษา 3. ชีวิตการทำงาน 4. รายได้ 5. ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 6. ชีวิตครอบครัวและชุมชน 7. การคมนาคมและการสื่อสาร 8. ด้านการมีส่วนร่วม
ระดับการสะท้อนข้อมูล	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ	ประเทศ / เน้นระดับจังหวัด
ความถี่ในการรายงานผล	ทุกปี	ทุกปี	ทุกปี	ไม่มีรายงานผลรายปี	ทุก 2 ปี

ตารางที่ 2 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

การประเมินผลกระทบจาก แผนพัฒนาฯ อย่างเป็นองค์รวม	การเป็นเครื่องมือและฐานข้อมูล ในการวางแผนพัฒนา	การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคม หรือชุมชนในการแก้ไขปัญหา
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งจะสะท้อนความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ในภาพรวมของแผนพัฒนาฯ โดยเฉพาะผลการพัฒนาประเทศที่กระทบต่อ “คน” ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ มักจะเป็นเป้าหมายในเชิงนามธรรมซึ่งประเมินเชิงปริมาณได้ยาก ดังนั้น แม้ว่า การประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ จะบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดในแต่ละยุทธศาสตร์แล้วก็ตามก็อาจไม่สามารถสะท้อนได้ว่าการดำเนินการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ได้บรรลุเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ หรือไม่ การประเมินผลกระทบโดยใช้ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ซึ่งถูกออกแบบให้สามารถประเมินมิติการพัฒนาหลายด้าน จึงสามารถตอบโจทย์การประเมินผลการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ได้อย่างชัดเจน	ในการวางแผนพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลในหลายมิติอย่างรอบด้าน เพื่อให้สามารถเข้าใจบริบท เข้าใจปัญหา หรือประเด็นสำคัญ (Critical Issue) ของการพัฒนาได้อย่างลึกซึ้ง อันจะส่งผลให้การกำหนดทิศทาง เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทางที่ถูกต้องและตอบสนองต่อปัญหาการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ในปัจจุบัน มีชุดข้อมูลมากมายสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนการพัฒนาประเทศ แต่ส่วนใหญ่เป็นชุดข้อมูลที่แยกตามแต่ละประเด็นการพัฒนา เช่น การศึกษา สาธารณสุข ทรัพยากร เศรษฐกิจ เป็นต้น แต่ชุดข้อมูลที่มาจากการประเมินผลการพัฒนาในระดับผลกระทบ (Impact) อันเกิดจากการพัฒนาในทุกมิติยังมีจำกัด ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังเป็นการพัฒนาชุดข้อมูลสถิติสำคัญ ที่ถูกรวบรวมอย่างเป็นระบบ และนำมาใช้วิเคราะห์การพัฒนาประเทศที่กระทบต่อการพัฒนาคนที่เหมาะสมในแต่ละช่วงแผนพัฒนาประเทศอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การประเมินผลการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนมีความลุ่มลึกและรอบด้านมากขึ้น อาจพิจารณาประเมินโดยใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยควบคู่กับดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งในบริบทสากล อาทิ ดัชนีพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ที่เน้นผล การพัฒนามนุษย์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประเทศ และดัชนีที่พัฒนาภายใต้บริบทสังคมไทย เช่น ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index: HAI) และดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับจังหวัด เป็นต้น	การจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตั้งแต่กระบวนการเลือกตัวชี้วัด เก็บข้อมูล หรือการรายงานผล มีการระดมความคิดเห็น พุดคุย แสดงความเห็น และสื่อสารกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อสารถ่ายทอดให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจในประเด็นแนวทาง และเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถต่อยอดไปสู่การร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน และอาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก การเปลี่ยนวิธีคิด รวมถึงค่านิยมในสังคมไทยที่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวมได้ด้วย

บทที่ 2

วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย

2.1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีลักษณะเป็นดัชนีรวม (Composite index) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การมีสุขภาวะ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ทนทางวัฒนธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และธรรมาภิบาล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 องค์ประกอบย่อย และแต่ละองค์ประกอบย่อยประกอบด้วยตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 67 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดและองค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

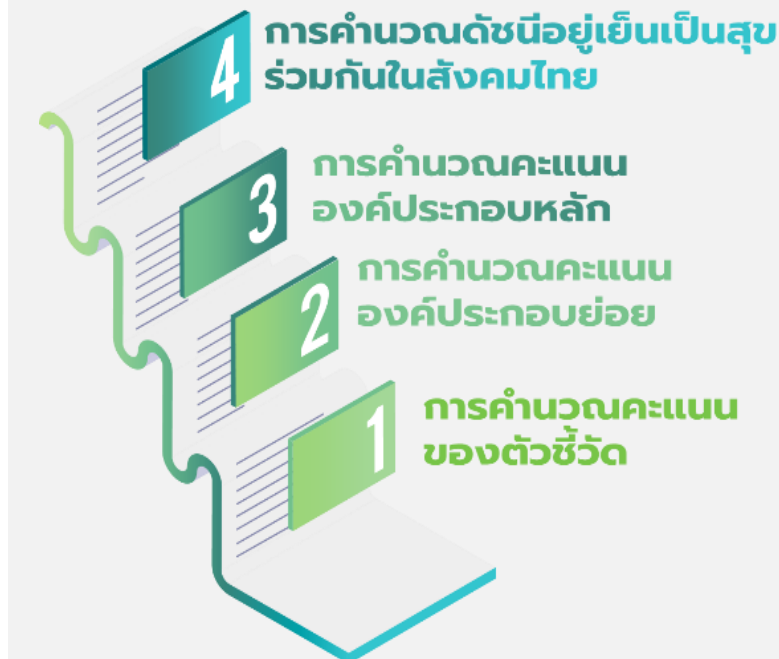
	องค์ประกอบ ย่อย	ตัวชี้วัด
 การมีสุขภาวะ	3	12
 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	3	11
 ทนทางวัฒนธรรม	3	10
 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	3	15
 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	3	10
 ธรรมาภิบาล	3	9
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	18	67

2.2 วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะมีการปรับปรุงในทุกช่วงแผนพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงแผนพัฒนาประเทศ สำหรับในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้มีการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ตั้งแต่กรอบแนวคิด นิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด รวมทั้งวิธีการคำนวณคะแนน และการแบ่งระดับคะแนน ดังนั้นชุดคะแนนของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ปี 2550-2566 ที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ จึงเป็นคะแนนชุดใหม่ ที่คำนวณโดยวิธีการที่ปรับปรุงใหม่ ไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนในรายงานฉบับก่อนหน้านี้ได้

ทั้งนี้ การคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มี 4 ขั้นตอนดังนี้

แผนภาพที่ 4 วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1

การคำนวณคะแนนของตัวชี้วัด

คะแนนตัวชี้วัด เป็นการแปลงข้อมูลดิบของตัวชี้วัดซึ่งอาจมีหน่วย ทิศทาง และช่วงที่ต่างกัน ให้อยู่ในมาตราส่วนเดียวกัน โดยใช้วิธี “การปรับมาตรฐานแบบค่าต่ำสุด-สูงสุด (Min-Max Normalization)” ซึ่งจะทำให้สามารถรวมและเปรียบเทียบคะแนนตัวชี้วัดโดยไม่คำนึงถึงมาตราส่วนเดิมได้

$$X\% = \frac{X - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}} \times (u - l) + l$$

โดยที่

$X\%$ คือ ค่าคะแนนตัวชี้วัดซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100

X คือ ค่าข้อมูลดิบของตัวชี้วัด

$X_{\min}$ และ $X_{\max}$ คือ ค่าต่ำสุดและสูงสุดของตัวชี้วัดจากข้อมูลดิบทั้งหมดตามลำดับ

l และ u คือ ขอบเขตล่างและบนที่ต้องการสำหรับค่าที่ปรับมาตรฐานแล้ว ซึ่งโดยปกติจะตั้งไว้ที่ 0 และ 100 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการปรับมาตรฐานแบบค่าต่ำสุด-สูงสุด (Min-Max) อาจเกิดปัญหาถ้ามีค่าผิดปกติในข้อมูล ทำให้การกระจายตัวของคะแนนบิดเบือนไปจากความเป็นจริง จึงต้องปรับให้เป็นสูตรที่มีการขยายค่าต่ำสุดและสูงสุดออกไป 1.5 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดเชิงบวก

$$X\% = \frac{x - (x_{\min} - 1.5 \times S.D.)}{(x_{\max} + 1.5 \times S.D.) - (x_{\min} - 1.5 \times S.D.)} \times 100$$

การคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดเชิงลบ

$$X\% = \frac{(x_{\max} + 1.5 \times S.D.) - x}{(x_{\max} + 1.5 \times S.D.) - (x_{\min} - 1.5 \times S.D.)}$$

2

การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย

คะแนนองค์ประกอบย่อย เป็นการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัดโดยไม่มี การถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากแต่ละตัวชี้วัดมีความสำคัญเท่ากัน และตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อยเดียวกัน สามารถทดแทนกันได้ โดยสามารถเขียนเป็นสูตรการคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อยได้ ดังนี้

$$\text{คะแนนองค์ประกอบย่อย} = \frac{(\text{คะแนนตัวชี้วัดที่ 1} + \text{คะแนนตัวชี้วัดที่ 2} + \dots + \text{คะแนนตัวชี้วัดที่ } n)}{n}$$

เมื่อ n คือ จำนวนของตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบย่อย

3

การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก

คะแนนองค์ประกอบหลัก คำนวณได้จากการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากองค์ประกอบย่อยมีความสำคัญเท่ากัน และแต่ละองค์ประกอบย่อยไม่สามารถทดแทนกันได้ ซึ่งหมายความว่าค่าที่ต่ำในตัวชี้วัดหรือองค์ประกอบหนึ่งไม่สามารถชดเชยด้วยค่าที่สูงในอีกตัวชี้วัดหนึ่งได้ ทำให้ไม่มีลักษณะข่ม (Dominate) ค่าคะแนนองค์ประกอบหลักมากเกินไป โดยสามารถเขียนเป็นสูตรการคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลักได้ ดังนี้

$$\text{คะแนนองค์ประกอบหลัก} = \sqrt[n]{(\text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 1} * \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 2} * \dots * \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ n})}$$

เมื่อ n คือ จำนวนขององค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลัก

4

การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คำนวณจากการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบมีความสำคัญเท่ากัน แต่ละองค์ประกอบหลักไม่สามารถทดแทนกันได้ ซึ่งหมายความว่าค่าที่ต่ำในองค์ประกอบหลักหนึ่งไม่สามารถชดเชยด้วยค่าที่สูงในอีกองค์ประกอบหลักหนึ่งได้ ทำให้ไม่มีลักษณะข่ม (Dominate) ค่าดัชนีรวมมากเกินไป สามารถเขียนสูตรการคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ ดังนี้

$$\text{ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย} = \sqrt[6]{(\text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 1} * \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 2} * \dots * \text{คะแนนองค์ประกอบย่อยที่ 6})}$$

2.3 การแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยบางครั้งอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการแปลความหมายของตัวชี้วัดได้ เนื่องจากตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. **ตัวชี้วัดที่มีความหมายในเชิงบวก** เช่น ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว เป็นต้น
2. **ตัวชี้วัดที่มีความหมายในเชิงลบ** เช่น อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น

การแปลความหมายตัวชี้วัด

- ตัวชี้วัดเชิงบวก** (Positive Indicators)
 - 1 ตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนน**เพิ่มขึ้น** แต่ยังคงอยู่ใน**ช่วงระดับการพัฒนาเดิม**
 - 2 ตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนน**เพิ่มขึ้น** จนเลื่อนขึ้นสู่**ช่วงระดับการพัฒนาถัดไป**
- ตัวชี้วัด** (Indicators)
 - 1 **ตัวชี้วัด**
 - เชิงบวก
 - เชิงลบ
 - 2 **ตัวชี้วัด** ที่มีค่าคะแนน **ไม่เปลี่ยนแปลง** และยังคงอยู่ใน **ช่วงระดับการพัฒนาเดิม**
- ตัวชี้วัดเชิงลบ** (Negative Indicators)
 - 1 ตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนน**ลดลง** แต่ยังคงอยู่ใน**ช่วงระดับการพัฒนาเดิม**
 - 2 ตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนน**ลดลง** จนเลื่อนลงสู่**ช่วงระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่า**

แผนภาพที่ 6 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัดทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ตัวชี้วัด	2565	2566	ความหมาย
คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ ข้อความเชิงบวก	31.40	66.64	คะแนนในช่วงระดับการพัฒนาเพิ่มขึ้น (คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะสูงขึ้น)
ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบ ประกันสังคมมาตรา 33 และ 39 ข้อความเชิงบวก	69.12	68.37	คะแนนในช่วงระดับการพัฒนาลดลง (ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบ ประกันสังคมมาตรา 33 และ 39 ลดลง)
อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ข้อความเชิงลบ	25.22	25.94	คะแนนในช่วงระดับการพัฒนาเพิ่มขึ้น (อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จลดลง)
จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรค ที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ ข้อความเชิงลบ	71.34	28.66	คะแนนในช่วงระดับการพัฒนาลดลง (จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิด จากมลพิษทางอากาศเพิ่มขึ้น)

สำหรับการแสดงผลดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ใช้การกำหนดคะแนนเต็ม 100 คะแนน และนำมาแบ่งเป็นช่วงคะแนนในระดับการพัฒนา ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบหลัก ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ด้วยการหารช่วงคะแนน Z ตามสูตร

$$w = \frac{(Max(Z) - Min(Z))}{5}$$

โดยที่ $Max(Z)$ คือคะแนน Z สูงสุด
 $Min(Z)$ คือคะแนน Z ต่ำสุด
 w คือความกว้างของหมวดหมู่คะแนนแต่ละระดับ

จากนั้น นำไปสู่การกำหนดช่วงคะแนนระดับการพัฒนาในดัชนีรวม (Composite Index) ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยช่วงคะแนนจะเปลี่ยนไปในทุก ๆ ปี เนื่องจากคิดด้วยค่า Min-Max ของ Z ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากปรับคะแนนตัวชี้วัด หรือองค์ประกอบในแต่ละปี สำหรับในปี 2566 นั้น มีการกำหนดช่วงคะแนนการพัฒนาของ 6 องค์ประกอบหลัก และดัชนีรวม ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.49 – 32.88
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.89 – 44.29
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.30 – 55.69
ดี	คะแนนระหว่าง	55.70 – 67.10
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.11 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.71 – 33.62
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.63 – 44.53
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.54 – 55.45
ดี	คะแนนระหว่าง	55.46 – 66.36
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.37 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.34 – 32.79
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.80 – 44.26
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.27 – 55.72
ดี	คะแนนระหว่าง	55.73 – 67.19
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	67.20 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 – 33.03
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 – 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 – 55.64
ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 – 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 3 ทูทางวัฒนธรรม มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.24 – 33.33
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.34 – 44.44
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.45 – 55.54
ดี	คะแนนระหว่าง	55.55 – 66.65
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.66 – 100.00

องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา คือ

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 – 33.03
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 – 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 – 55.64
ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 – 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 – 100.00

สำหรับดัชนีรวม (Composite Index) ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2566 มีช่วงคะแนนระดับการพัฒนา ดังนี้

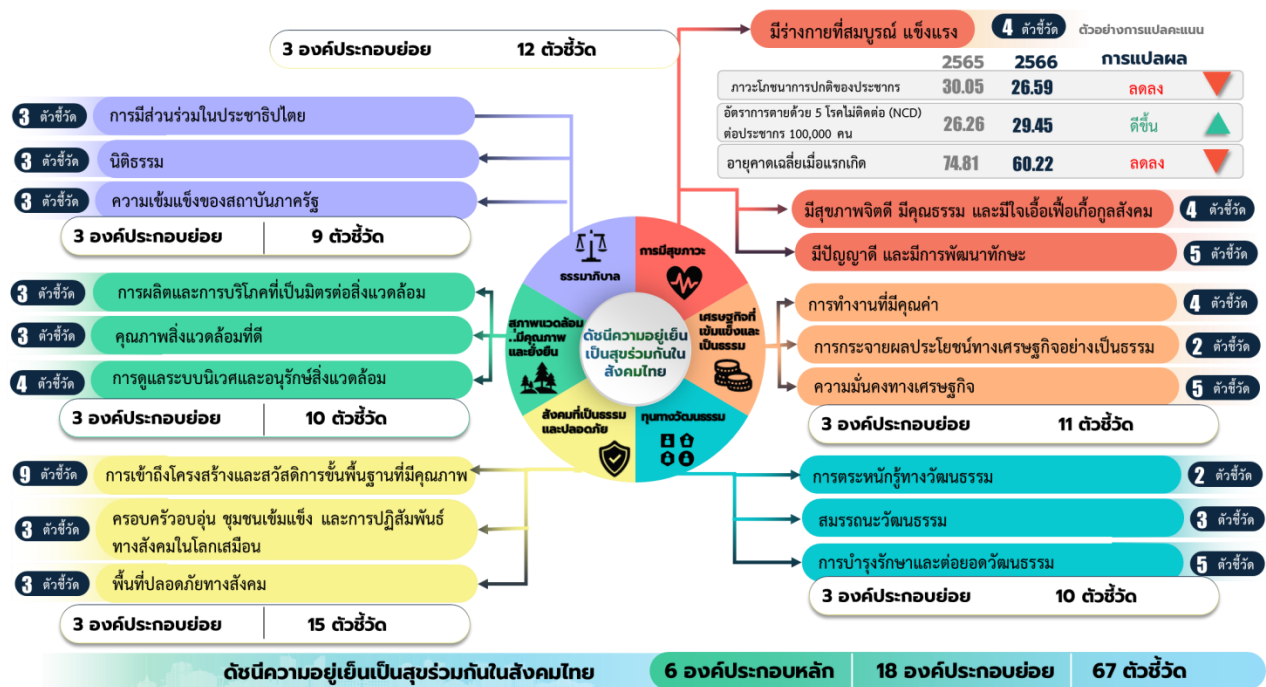
คะแนนระหว่าง	22.58 – 32.64
คะแนนระหว่าง	32.65 – 42.71
คะแนนระหว่าง	42.72 – 52.78
คะแนนระหว่าง	52.79 – 62.86
คะแนนระหว่าง	62.87 – 100.00

หมายถึง	เร่งแก้ไข
หมายถึง	ต้องปรับปรุง
หมายถึง	ปานกลาง
หมายถึง	ดี
หมายถึง	ดีมาก

2.4 สรุปการคำนวณและการแปลความหมายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

แผนภาพที่ 7 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัด

วิธีการคำนวณคะแนน

ตัวชี้วัด : คะแนนจากการปรับมาตรฐานแบบค่าต่ำสุด-สูงสุด (Min-Max Normalization)

องค์ประกอบย่อย : ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของทุกตัวชี้วัด

องค์ประกอบหลัก : ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของทุกองค์ประกอบย่อย

ดัชนีความอยู่เย็น : ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของทุกองค์ประกอบหลัก

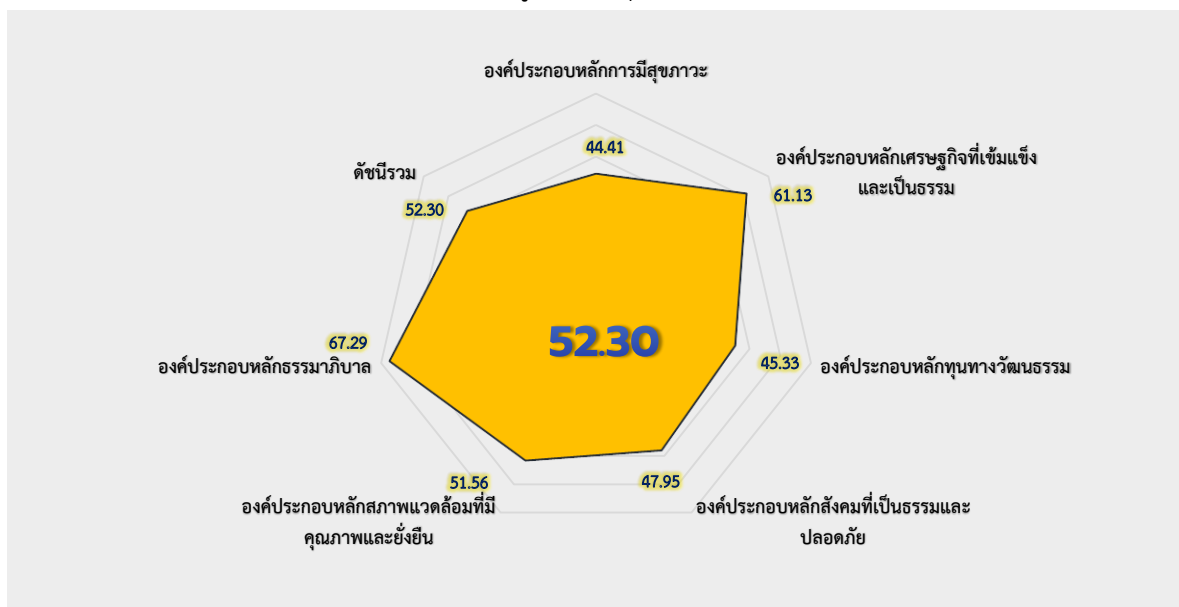
บทที่ 3

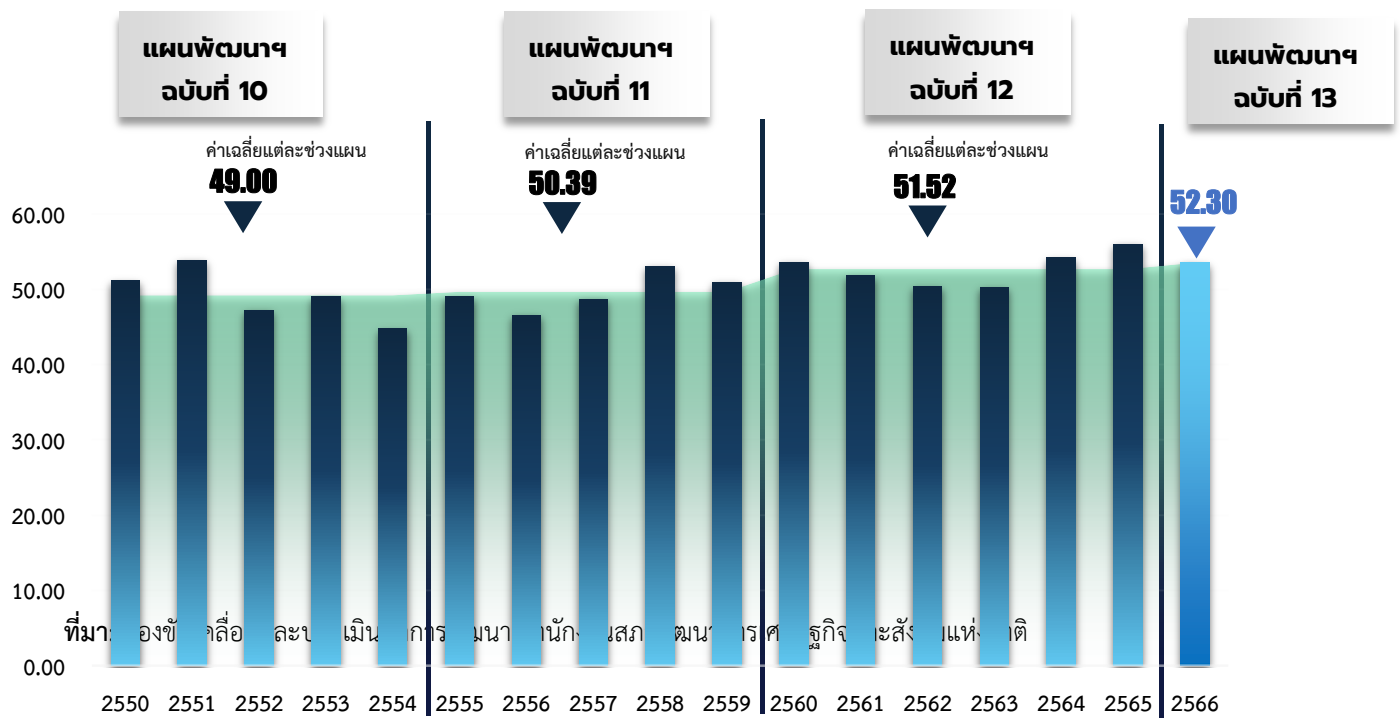
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2566

สถานการณ์การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในหลายด้านทั้งในเรื่องโรคระบาดที่ส่งผลกระทบรุนแรงทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ มลพิษทางอากาศที่ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพของคน การเติบโตของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นทั้งในด้านการอำนวยความสะดวกและการถูกหลอกลวง ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและความตื่นตัวทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของคนมากขึ้น ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจึงถูกปรับให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยวัดได้จาก 6 องค์ประกอบหลัก คือ การมีสุขภาพ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ทนทางวัฒนธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และธรรมาภิบาล

ในปี 2566 หรือปีแรกของการเริ่มต้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พบว่าในภาพรวมคนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 52.30 โดยมี 3 องค์ประกอบหลักที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น ได้แก่ องค์ประกอบหลักการมีสุขภาพ มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับปรับปรุงที่คะแนน 43.42 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 44.41 ในปี 2566 องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม มีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 58.72 ในปี 2565 เป็น 61.13 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี และองค์ประกอบธรรมาภิบาล มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับดีที่ 64.66 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่ 67.29 ในปี 2566 ขณะที่องค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีคะแนนลดลง โดยองค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรมมีคะแนนลดลงจากระดับดีที่คะแนน 55.83 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 45.33 ในปี 2566 องค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย มีคะแนนลดลงจากคะแนน 55.07 ในปี 2565 เป็น 47.95 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีคะแนนลดลงจากคะแนน 53.67 ในปี 2565 เป็น 51.56 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง

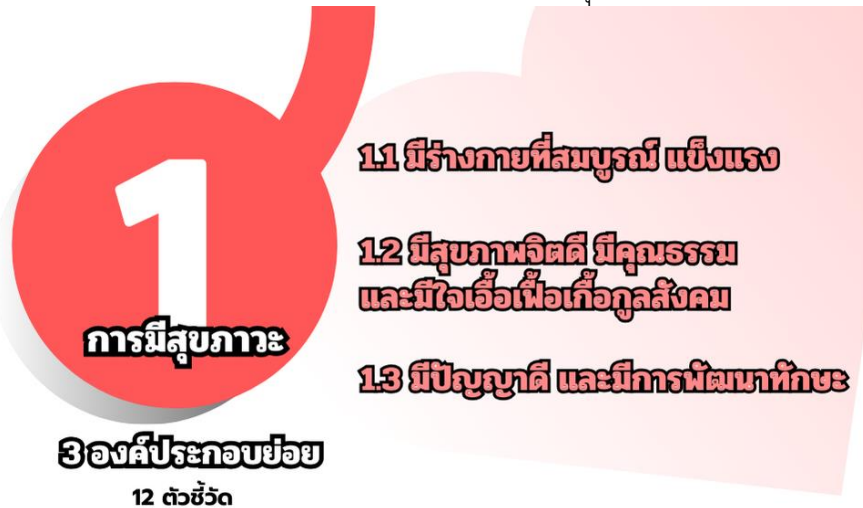
แผนภาพที่ 8 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยใน ปี 2566

3.1 คนไทยมีสุขภาวะอยู่ในระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 9 องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ

คนไทยจะมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้ จะต้องเริ่มต้นจากการมีสุขภาพที่ดี ทั้งกาย จิต และปัญญา วัดได้จากองค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ โดยได้กำหนดช่วงระดับการพัฒนาขององค์ประกอบสุขภาวะ 5 ระดับ ตามการกระจายตัวของข้อมูล ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.49 - 32.88
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.89 - 44.29
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.30 - 55.69
ดี	คะแนนระหว่าง	55.70 - 67.10
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.11 - 100.00

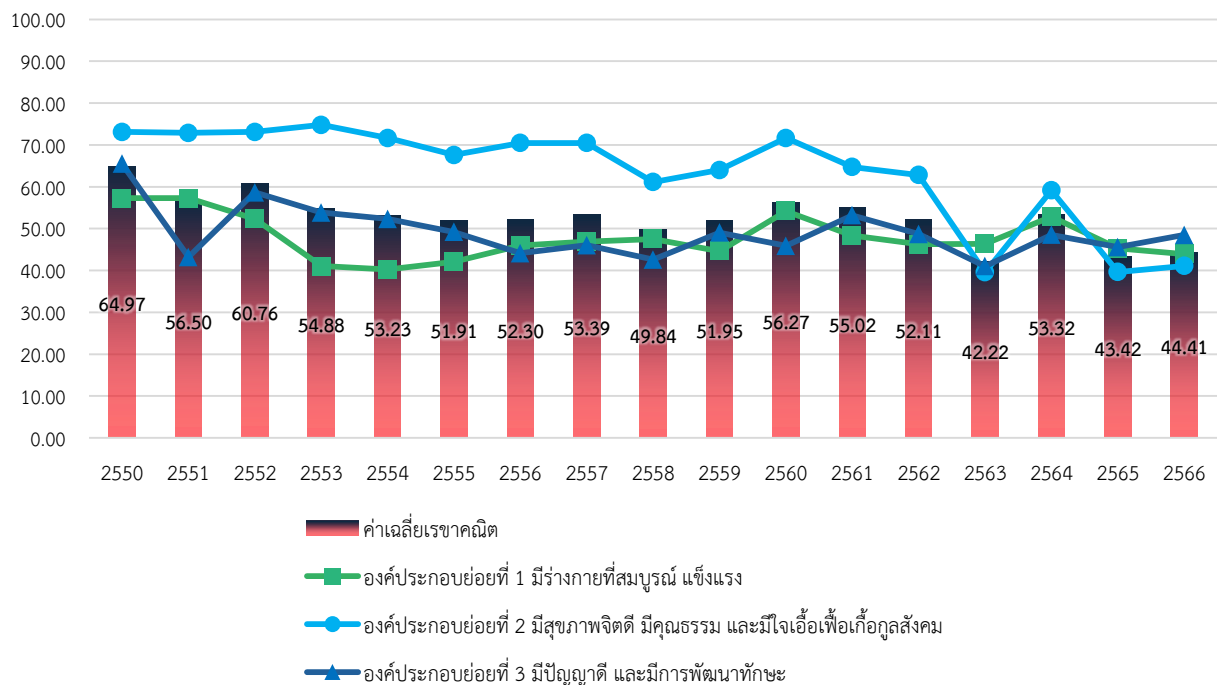
องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่ 43.42 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 44.41 ในปี 2566 และเมื่อพิจารณาคะแนนองค์ประกอบย่อยของการมีสุขภาวะ ทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบย่อยการมีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะปรับเพิ่มขึ้นมากกว่าทุกองค์ประกอบย่อย จากคะแนน 45.58 ในปี 2565 เพิ่มขึ้นเป็นคะแนน 48.50 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่องค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเพิ่มขึ้นจากคะแนน 39.65 ในปี 2565 เป็นคะแนน 41.12 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง มีเพียงองค์ประกอบย่อยการมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงปรับลดลงจากระดับปานกลางที่คะแนน 45.28 ในปี 2565 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 43.94 ในปี 2566

ตารางที่ 3 คะแนนองค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ																
	ฉบับที่ 10					ฉบับที่ 11					ฉบับที่ 12					ฉบับที่ 13	
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ภาพรวมการมีสุขภาวะ	64.97	56.50	60.76	54.88	53.23	51.91	52.30	53.39	49.84	51.95	56.27	55.02	52.11	42.22	53.32	43.42	44.41
มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	57.27	57.28	52.32	41.06	40.22	42.07	46.01	46.90	47.54	44.64	54.17	48.36	46.26	46.35	52.84	45.28	43.94
มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	73.10	72.86	73.10	74.78	71.67	67.60	70.47	70.47	61.13	64.01	71.67	64.72	62.81	39.59	59.14	39.65	41.12
มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	65.50	43.21	58.65	53.83	52.32	49.19	44.12	46.04	42.59	49.08	45.88	53.20	48.71	41.03	48.51	45.58	48.50

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

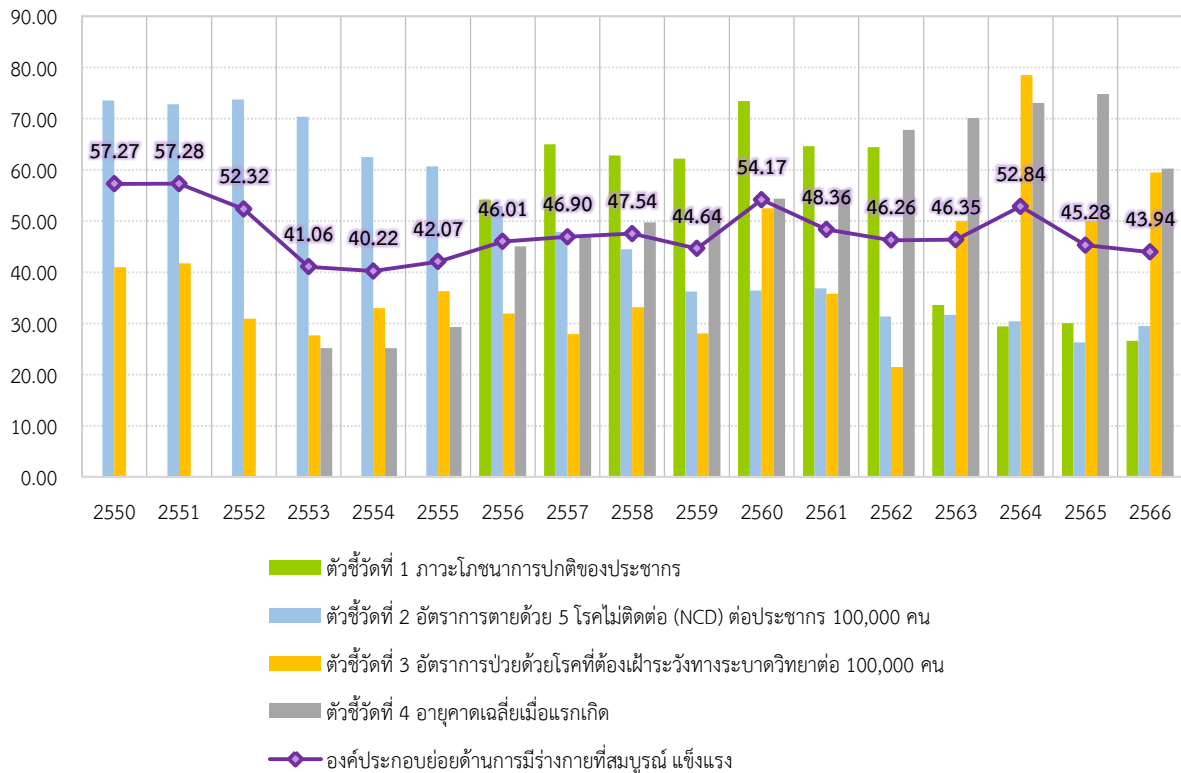
แผนภาพที่ 10 คะแนนองค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.1.1 คนไทยยังต้องปรับปรุงสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงมากขึ้น

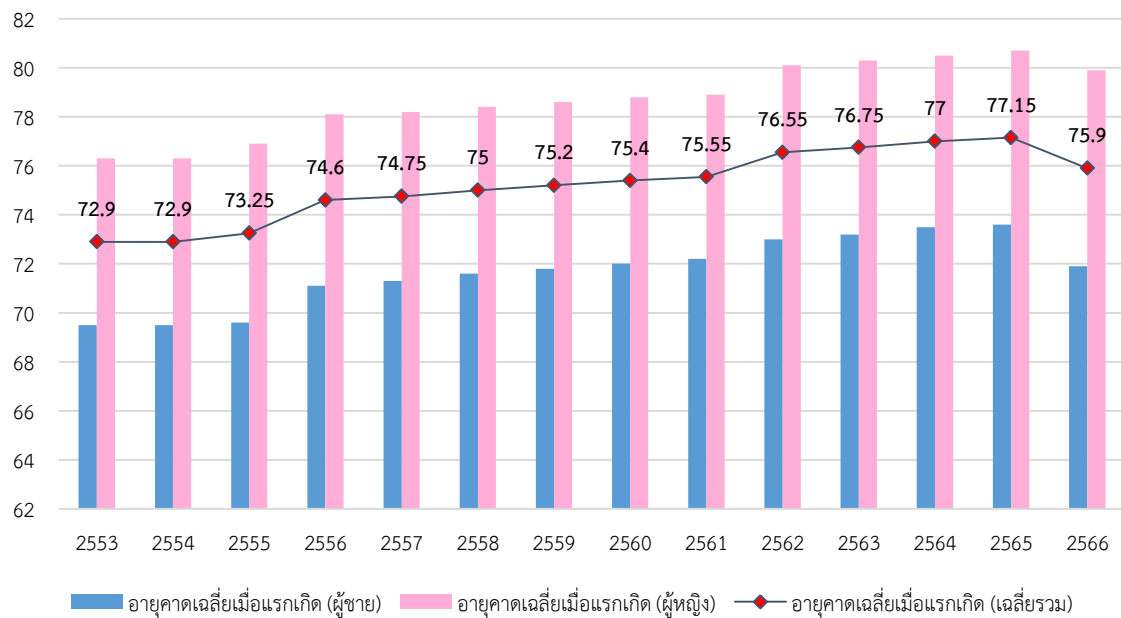
แผนภาพที่ 11 คะแนนองค์ประกอบย่อยการมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

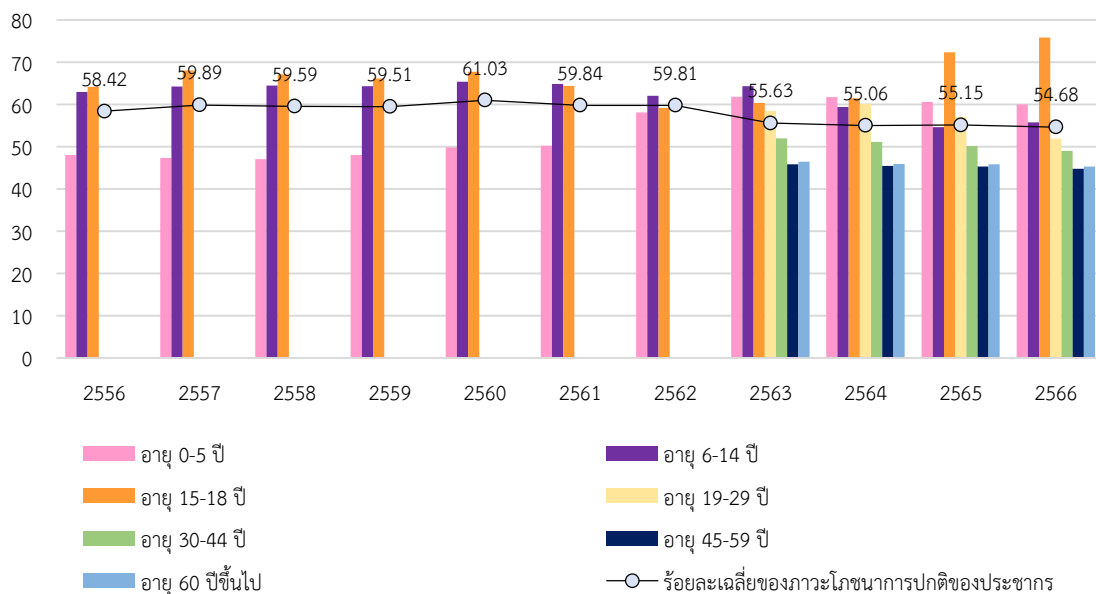
ภาพรวมขององค์ประกอบย่อยการมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงมีคะแนนลดลง จากระดับปานกลางที่คะแนน 45.28 ในปี 2565 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 43.94 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 11) สาเหตุสำคัญเนื่องจากคนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดลดลงจากอายุเฉลี่ย 77.15 ปี ในปี 2565 เป็น 75.9 ปี ในปี 2566 (แผนภาพที่ 12) (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, สถิติจำนวนการตายรายอายุ) อีกทั้งยังมีภาวะโภชนาการปกติของประชากรลดลงจากร้อยละ 55.15 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 54.68 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 13) เนื่องจากในช่วงปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาภาวะโภชนาการขาด (Undernutrition) ในเขตชนบทหรือกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย อาทิ ปัญหาโรคขาดสารไอโอดีน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาภาวะโภชนาการเกิน (Overnutrition) ในเขตเมืองหรือกลุ่มประชากรที่มีรายได้ปานกลางถึงสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคหวาน มัน เค็ม เกินปริมาณที่เหมาะสม ทำให้เกิดภาวะโรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ ที่ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพร่างกายของคนไทย

แผนภาพที่ 12 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

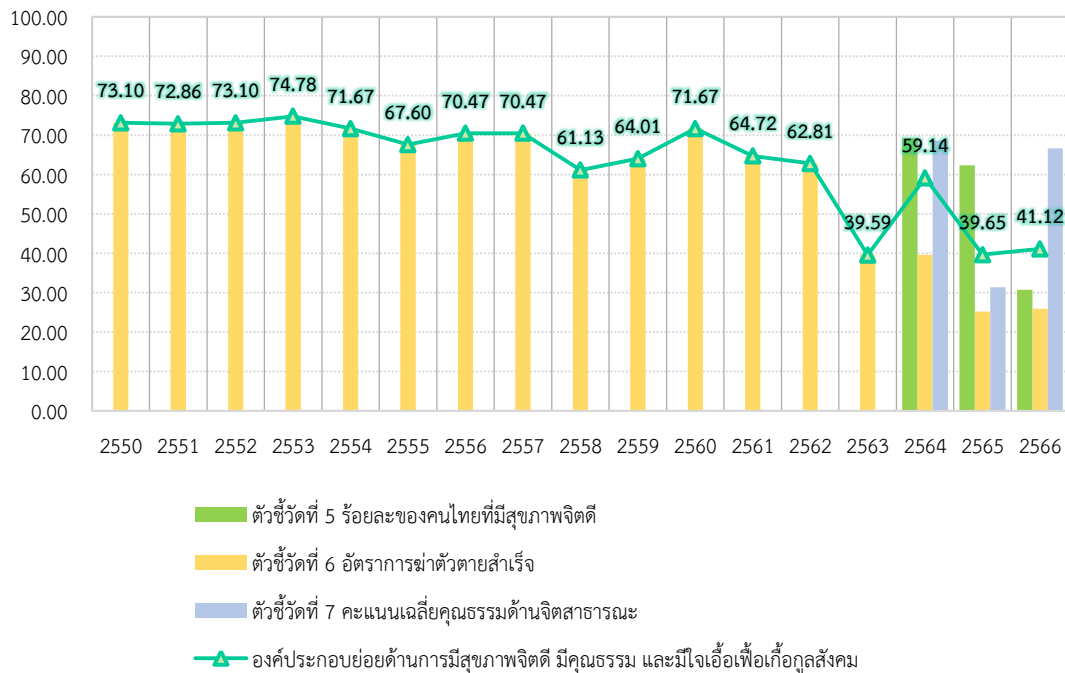
แผนภาพที่ 13 ภาวะโภชนาการปกติของประชากร

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ Health Data Center (HDC) กระทรวงสาธารณสุข

3.1.2 สุขภาพจิตของคนไทยดีขึ้น

แผนภาพที่ 14 คะแนนองค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคม

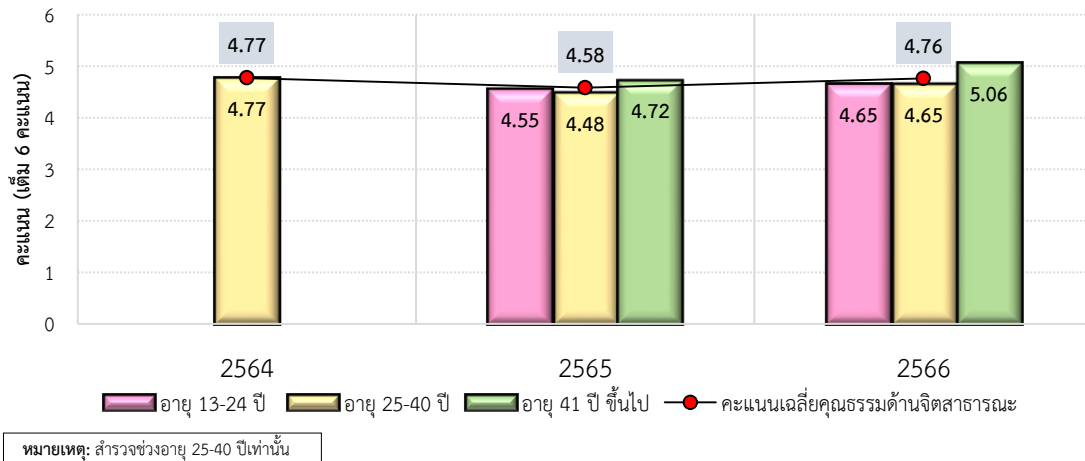
ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพรวมขององค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากคะแนน 39.65 ในปี 2565 เป็นคะแนน 41.12 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (แผนภาพที่ 14) ทั้งนี้ เป็นผลมาจากคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นจาก 4.58 คะแนนในปี 2565 เป็น 4.76 คะแนนในปี 2566 (คะแนนเต็ม 6 คะแนน) (แผนภาพที่ 15) ทั้งนี้ คะแนนคุณธรรมด้านจิตสาธารณะเป็นการวัดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม หรือกระทำการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น องค์กร และสังคมด้วยความสมัครใจ โดยวัดใน 3 ช่วงวัย ได้แก่ ช่วงอายุระหว่าง 13-24 ปี ช่วงอายุระหว่าง 25-40 ปี และช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จในปี 2566 ลดลงเล็กน้อยจากอัตราที่สูงที่สุดในรอบ 16 ปีที่ 7.97 ต่อประชากร 100,000 คนในปี 2565 เป็น 7.94 ต่อประชากร 100,000 คนในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง (แผนภาพที่ 16) โดยพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราฆ่าตัวตายสำเร็จสูงสุดที่ 10.39 ต่อประชากร 100,000 คน และกลุ่มวัยรุ่นวัยนักศึกษา มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายสูงสุดที่ 104.86 ต่อประชากร 100,000 คน (กรมสุขภาพจิต, 2567) อย่างไรก็ตาม คนไทยที่มีสุขภาพจิตดีมีสัดส่วนลดลงอย่างมาก จากร้อยละ 83 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 71.6 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 17) ทั้งนี้ ปัญหาสุขภาพจิตและการฆ่าตัวตายสำเร็จมีสาเหตุมาจากการไม่สามารถแก้ไขหรือปรับตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต หรืออยู่ในสภาพแวดล้อม (สังคม หรือครอบครัว) ที่มีความคาดหวังสูง¹ ทำให้เกิดความเครียดสะสมที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรง เช่น โรควิตกกังวล โรคซึมเศร้า ภาวะหมดไฟ และ

¹ ศูนย์เฝ้าระวังการฆ่าตัวตาย กรมสุขภาพจิต. (2567). รายงานสถานการณ์การฆ่าตัวตายในประเทศไทย ปีงบประมาณ 2566. <https://suicide.dmh.go.th/books/view.asp?id=27>

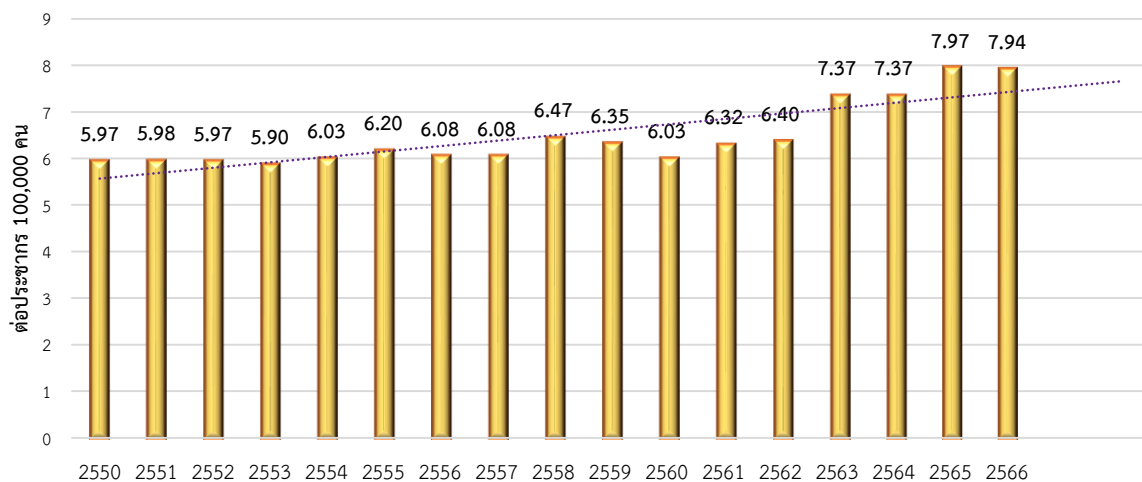
โรคแพนิค ฯลฯ โดยปี 2558 มีผู้ป่วยเข้ารับบริการด้านจิตเวช 1.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 2.4 ล้านคน ในปี 2565 โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมา พบว่า ภาวะเครียด ซึมเศร้า ฆ่าตัวตาย และภาวะหมดไฟสูงขึ้นทั้งหมด (โอบาส การ์ยักวินพงศ์, 2567)² จึงเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ถึงปัญหาสุขภาพจิตอาจส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยในอนาคต

แผนภาพที่ 15 คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของศูนย์คุณธรรม

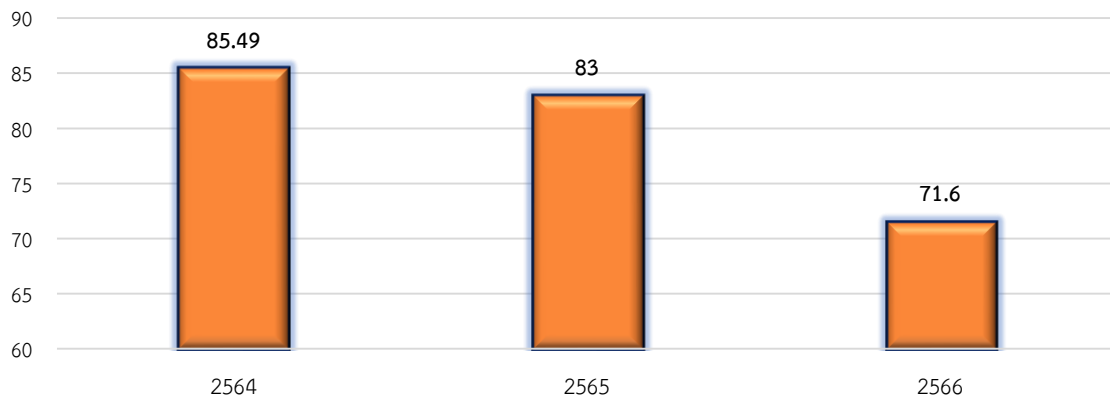
แผนภาพที่ 16 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังป้องกันการฆ่าตัวตาย รพ.จิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์

² โอบาส การ์ยักวินพงศ์. (2567). ปี 66 คนไทยพยายามฆ่าตัวตาย 2.5 หมื่นคน. <https://www.thecoverage.info/news/content/6082>

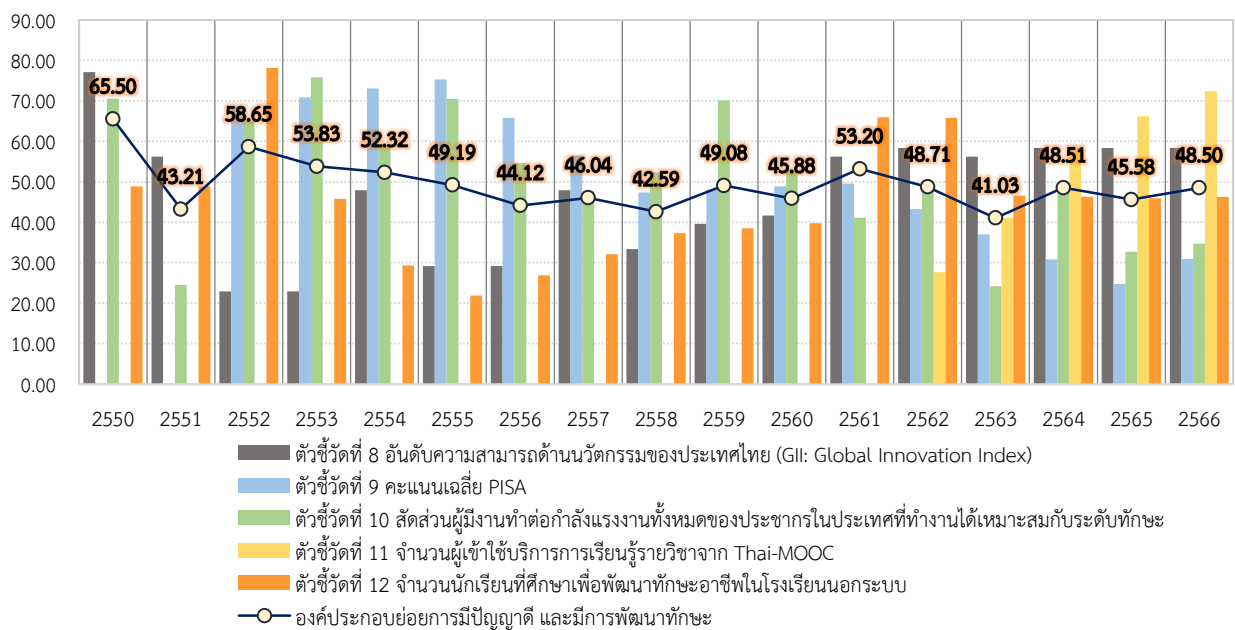
แผนภาพที่ 17 ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

3.1.3 คนไทยมีปัญหาดี และมีการพัฒนาทักษะเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 18 คะแนนองค์ประกอบย่อยการมีปัญหาคดี และมีการพัฒนาทักษะ

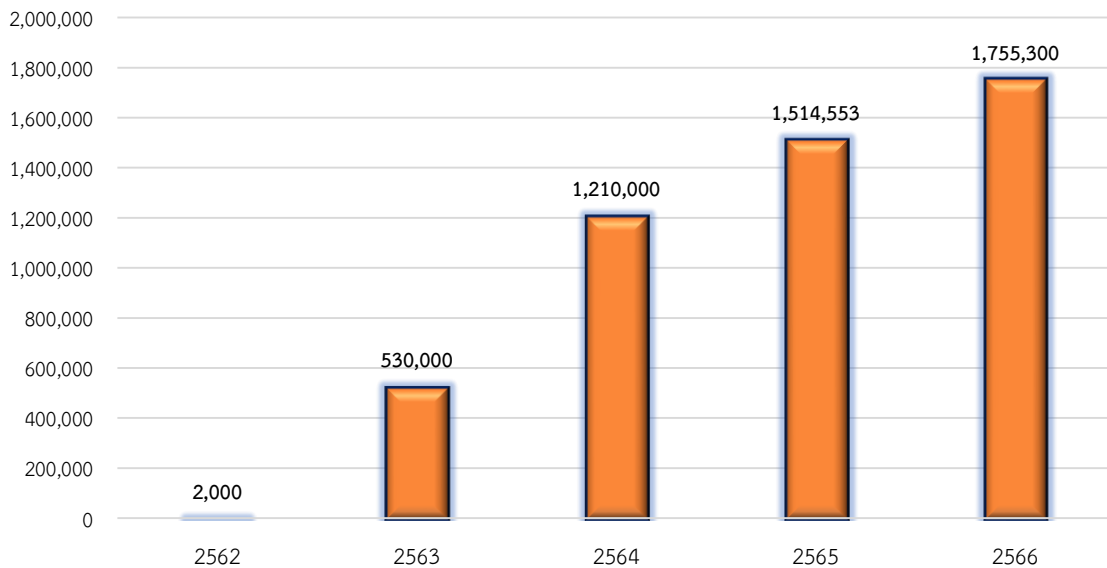

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพรวมขององค์ประกอบย่อยการมีปัญหาคดี และมีการพัฒนาทักษะเพิ่มขึ้นจากคะแนน 45.58 ในปี 2565 เป็นคะแนน 48.50 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง (แผนภาพที่ 18) เป็นผลมาจากจำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC เพิ่มขึ้นจาก 1,514,553 คน ในปี 2565 เป็นจำนวน 1,755,300 คน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 19) โดย Thai-MOOC เป็นระบบการศึกษาแบบเปิดออนไลน์ภายใต้การดูแลของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (Thai University Consortium : TCU) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ดำเนินตามนโยบาย “ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” เปิดโอกาสให้นักเรียนนิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปสามารถเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และสามารถเรียน

ได้ทุกที่ทุกเวลา และมีรายวิชาให้เลือกเรียนมากมายจากสถาบันชั้นนำ เพื่อให้คนไทยสามารถยกระดับทักษะที่มีอยู่ (Upskill) และสร้างทักษะใหม่ที่เป็นต่อการทำงาน (Reskill) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเข้าถึงองค์ความรู้อย่างเท่าเทียม

แผนภาพที่ 19 จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC

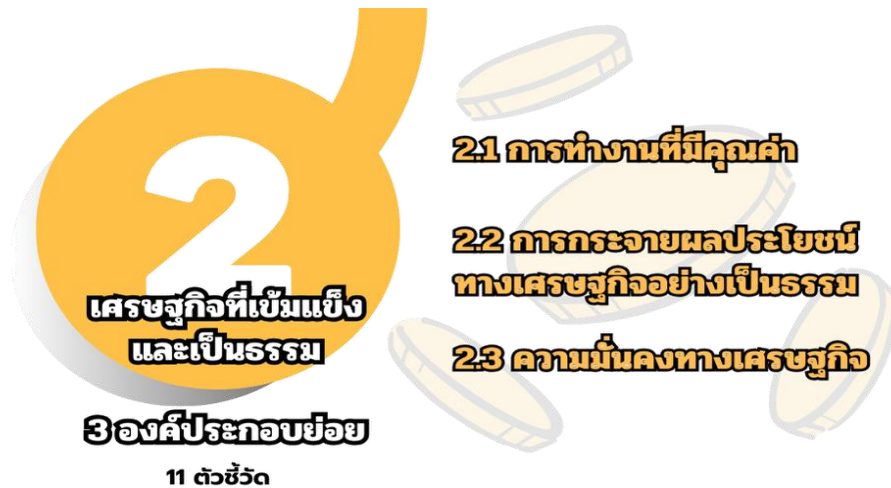

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

โดยสรุป องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะมีระดับเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 43.42 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 44.41 ในปี 2566 เป็นผลมาจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นขององค์ประกอบย่อยการมีปัญญาดีและการพัฒนาทักษะมากที่สุด เนื่องจากคนไทยมีการใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC เพิ่มขึ้นมาก รวมทั้งองค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคมปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากคนไทยมีคุณธรรมด้านจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ขณะที่องค์ประกอบย่อยการมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีคะแนนลดลง เนื่องจากคนไทยมีภาวะโภชนาการปกติและอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดลดลง

3.2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมอยู่ในระดับดี

แผนภาพที่ 20 องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

คนในสังคมไทยจะมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ซึ่งประกอบด้วย การมีทำงานที่มีคุณค่า มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดช่วงระดับการพัฒนาขององค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมออกเป็น 5 ระดับ ตามการกระจายตัวของข้อมูล ดังนี้

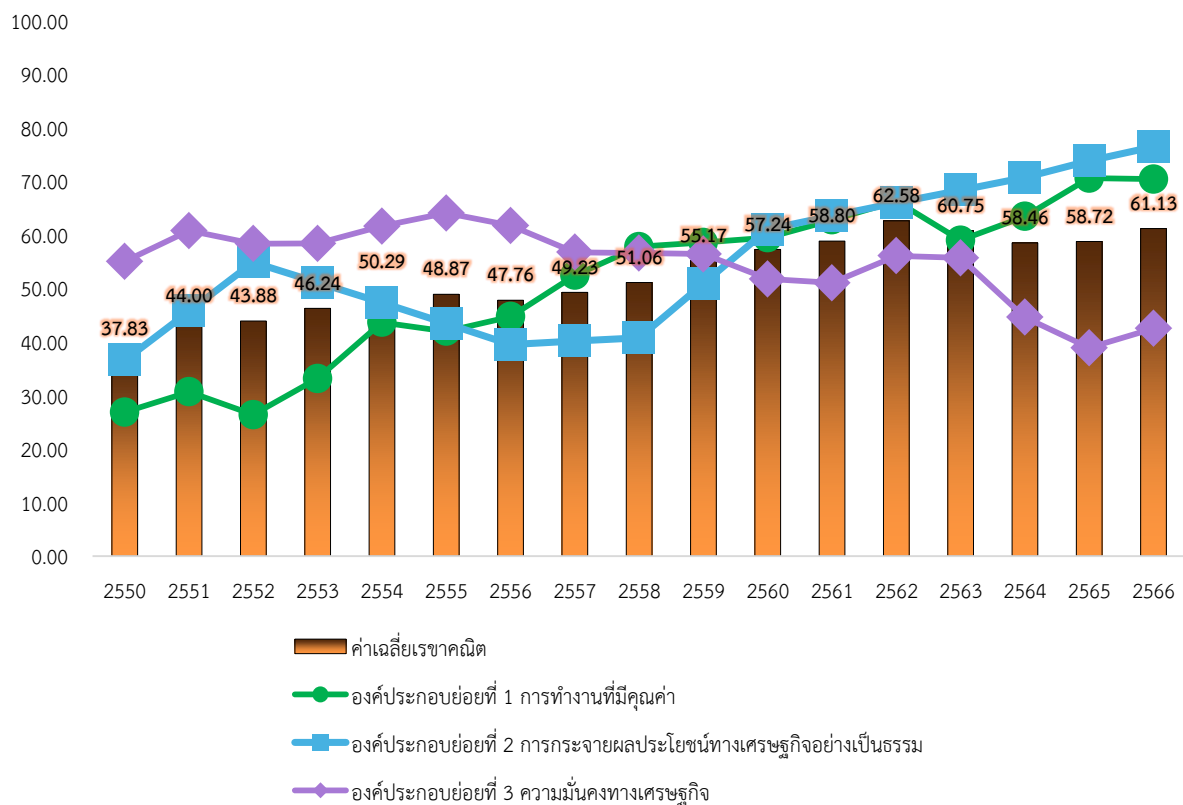
เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.34 - 32.79
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.80 - 44.26
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.27 - 55.72
ดี	คะแนนระหว่าง	55.73 - 67.19
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	67.20 - 100.00

ในปี 2566 หรือปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมีคะแนนปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 58.72 ในปี 2565 เป็น 61.13 ในปี 2566 และยังคงอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 73.79 ในปี 2565 เป็น 76.40 ในปี 2566 และอยู่ในระดับดีมาก รวมทั้งองค์ประกอบย่อยความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 38.90 ในปี 2565 เป็น 42.50 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยการทำงานที่มีคุณค่ามีคะแนนลดลงเล็กน้อย จาก 70.54 ในปี 2565 เป็น 70.37 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 4 คะแนนองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนา																
	ฉบับที่ 10					ฉบับที่ 11					ฉบับที่ 12					ฉบับที่ 13	
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ภาพรวมหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	37.83	44.00	43.88	46.24	50.29	48.87	47.76	49.23	51.06	55.17	57.24	58.80	62.58	60.75	58.46	58.72	61.13
การทำงานที่มีคุณค่า	26.89	30.67	26.40	33.15	43.64	41.97	44.70	52.40	57.75	58.53	59.42	62.76	66.25	58.94	63.40	70.54	70.37
การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	36.59	45.73	54.87	51.10	47.33	43.42	39.50	40.13	40.75	50.88	61.00	63.48	65.97	68.32	70.67	73.79	76.40
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	55.02	60.75	58.33	58.37	61.58	64.04	61.69	56.72	56.57	56.38	51.74	51.02	56.07	55.68	44.59	38.90	42.50

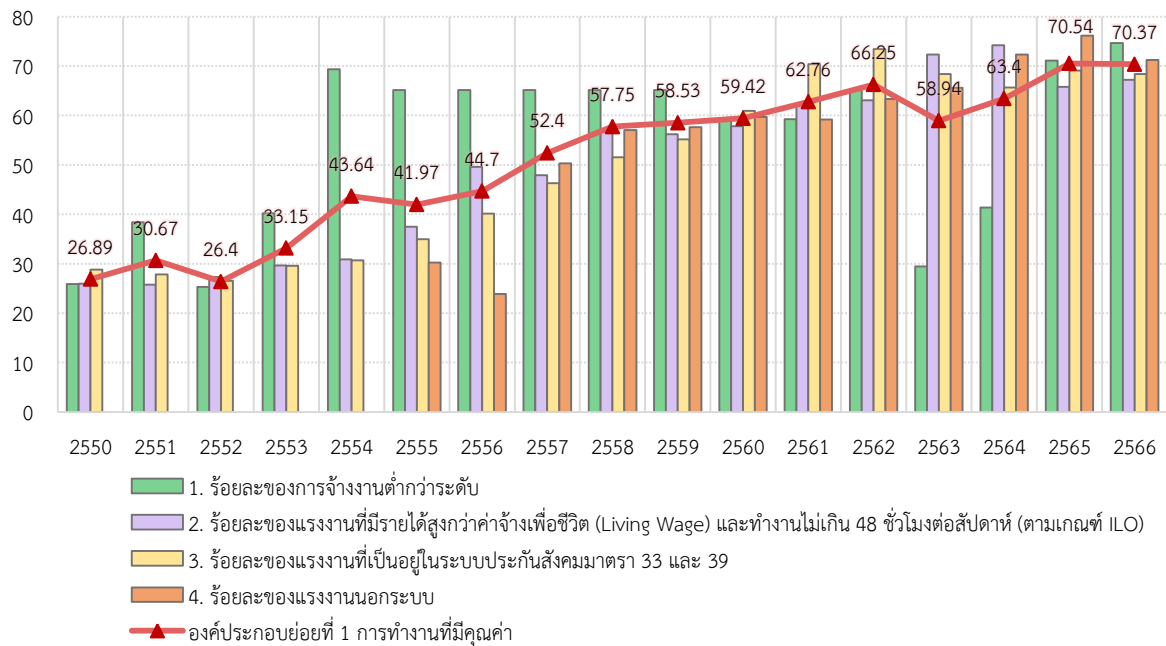
แผนภาพที่ 21 คะแนนองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2.1 การทำงานที่มีคุณค่าทรงตัวอยู่ในระดับดีมาก

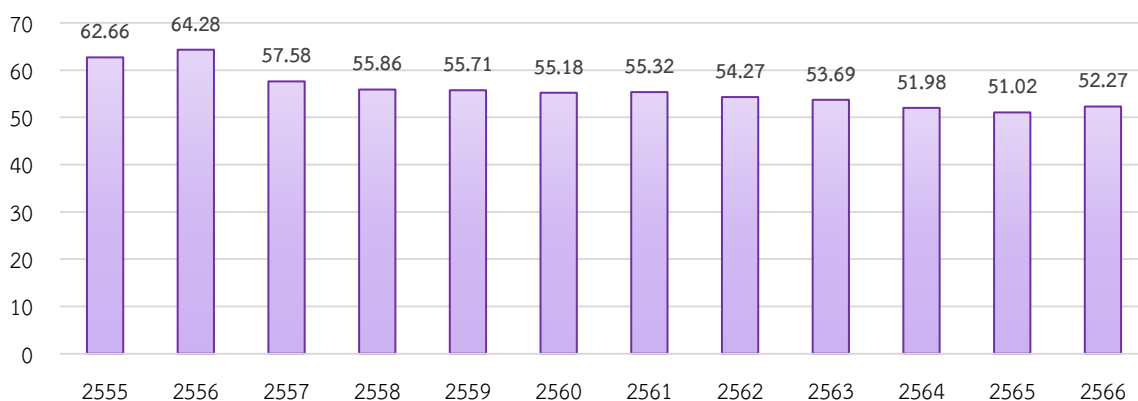
แผนภาพที่ 22 คะแนนองค์ประกอบย่อยการทำงานที่มีคุณค่า

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการทำงานที่มีคุณค่ามีคะแนนลดลงเล็กน้อย จาก 70.54 ในปี 2565 เป็น 70.37 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดีมาก (แผนภาพที่ 22) ซึ่งเป็นผลมาจากสัดส่วนแรงงานนอกระบบปรับเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 51.02 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในปี 2565 เป็นร้อยละ 52.27 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 23) เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงการชะลอตัวหลังวิกฤติโควิด-19 ทำให้ธุรกิจจำเป็นต้องปรับโครงสร้างจำนวนแรงงาน ส่งผลให้แรงงานบางกลุ่มต้องทำงานทั้งที่ไม่มีสวัสดิการ บางกลุ่มทำงานโดยไม่มีสัญญาจ้าง หรือบางกลุ่มเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือมีอาชีพรับจ้างทั่วไปเพิ่มขึ้น

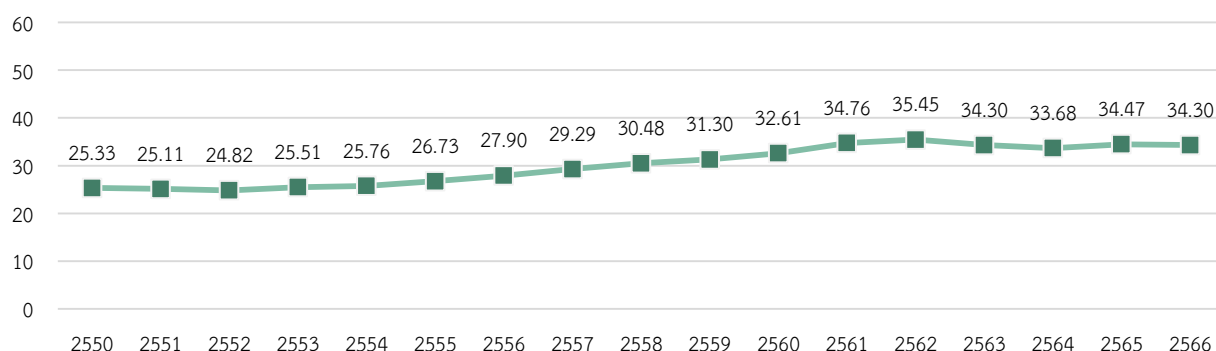
แผนภาพที่ 23 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ ระหว่างปี 2555 – 2566

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ สัดส่วนแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39 ยังลดลงจากร้อยละ 34.47 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 34.30 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 24) เนื่องจากการปรับโครงสร้างการจ้างงานซึ่งเป็นผลกระทบจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีแรงงานที่ถูกเลิกจ้างมากขึ้น และแรงงานเหล่านี้ไม่สามารถส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 39 ได้ ทำให้มีแรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองเพิ่มมากขึ้น อันส่งผลกระทบต่อคุณค่าของการทำงานโดยตรง

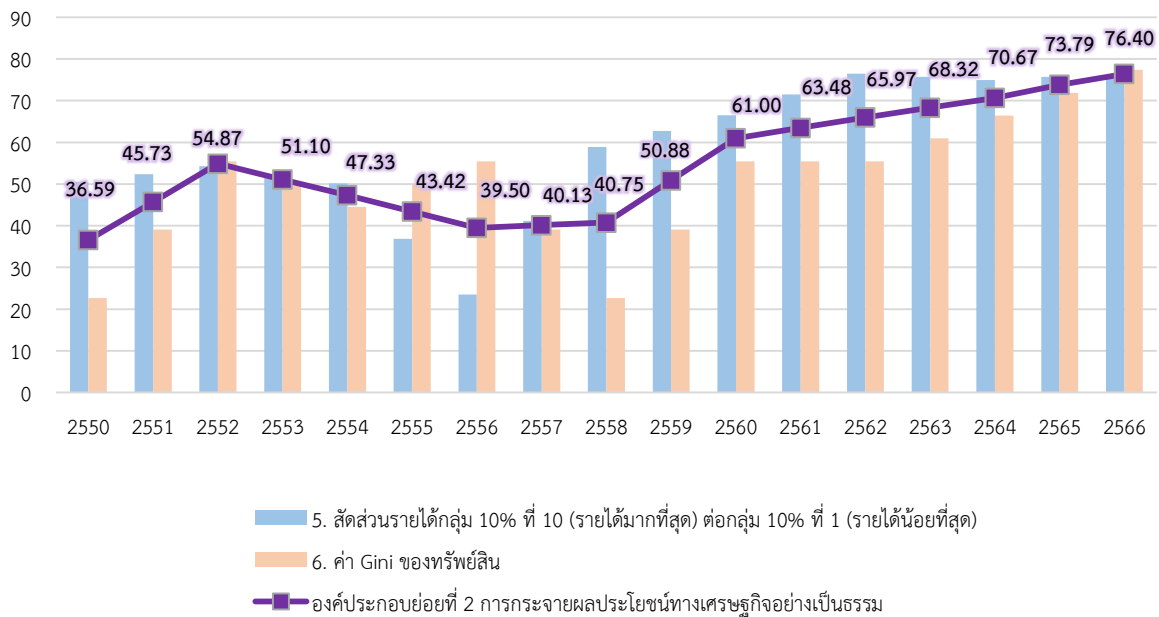
แผนภาพที่ 24 ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39 ระหว่างปี 2550 – 2566

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.2.2 คนไทยมีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมเพิ่มขึ้น

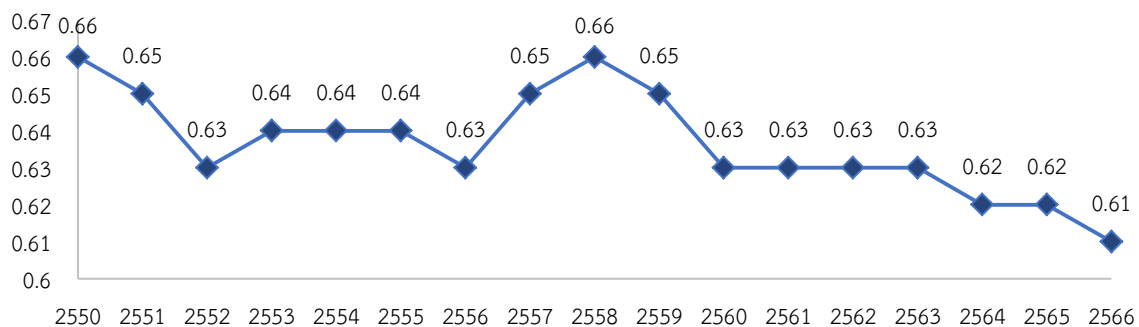
แผนภาพที่ 25 คะแนนองค์ประกอบย่อยการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมเพิ่มขึ้น จากคะแนน 73.79 ในปี 2565 เป็น 76.40 ในปี 2566 และยังอยู่ในระดับดีมาก (แผนภาพที่ 25) โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (GINI Coefficient) ของทรัพย์สินลดลง จากเดิมมีค่า 0.62 ในปี 2565 ปรับเป็น 0.61 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 26) สะท้อนให้เห็นว่า มีการกระจายทรัพย์สินไปสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีโอกาสเข้าถึงทรัพย์สินเพิ่มขึ้น และเป็นสัญญาณที่ดีต่อการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

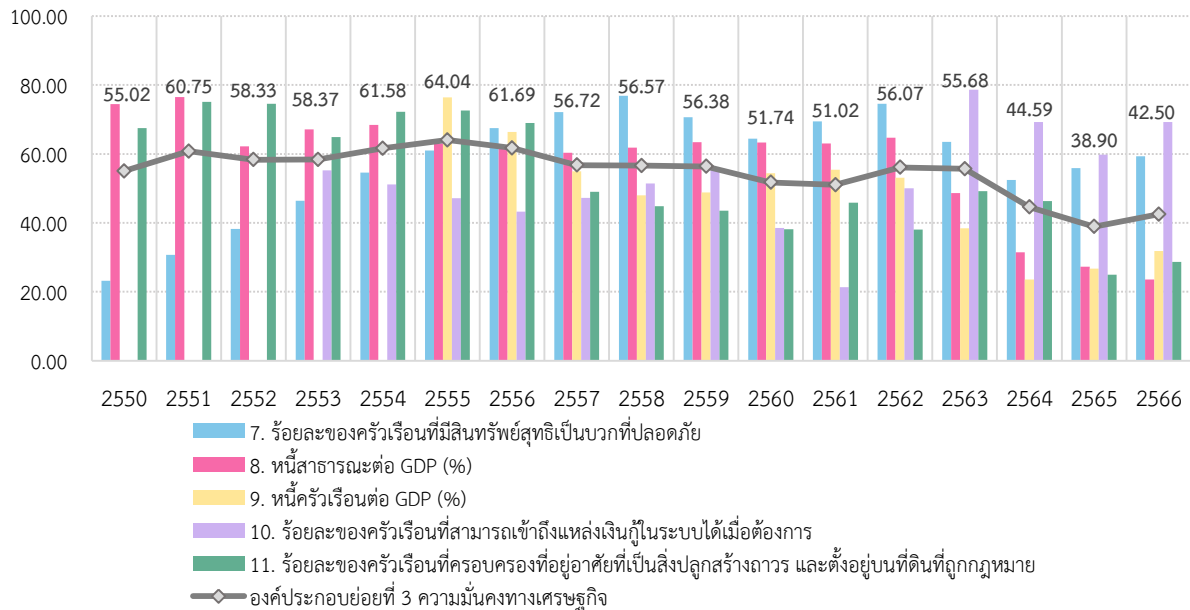
แผนภาพที่ 26 ค่าสัมประสิทธิ์ Gini ของทรัพย์สิน

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 27 คะแนนองค์ประกอบย่อยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

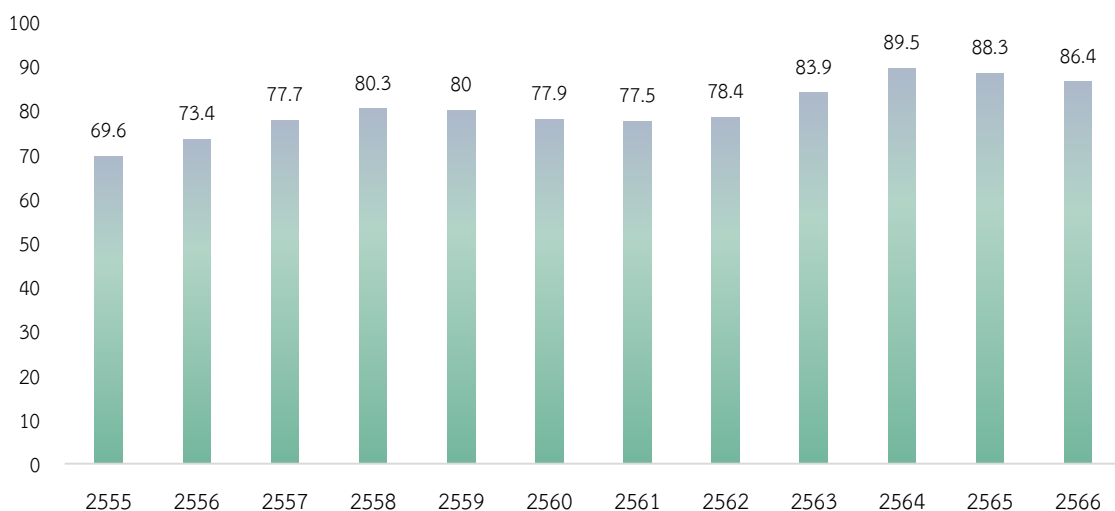
องค์ประกอบย่อยความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีคะแนนเพิ่มขึ้น จากคะแนน 38.90 ในปี 2565 เป็น 42.50 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (แผนภาพที่ 27) ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ปรับลดลง จากร้อยละ 88.30 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 86.40 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 28) เนื่องจากอัตราการขยายตัวของหนี้ชะลอลงเมื่อเทียบกับปี 2565 ซึ่งเป็นผลมาจากสถาบันการเงินมีความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น เนื่องด้วยมีความกังวลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า อย่างไรก็ตาม หนี้ครัวเรือนไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงหลังการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประชาชนหันมาใช้จ่ายและก่อหนี้เพิ่มขึ้น โดยในปี 2566 มีสัดส่วนหนี้ครัวเรือน ประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรที่มีหนี้ในระบบ หรือมีมูลค่าหนี้เฉลี่ยต่อคน เท่ากับ 539,291 บาท และมีหนี้โดยเฉลี่ย 3.3 บัญชี ทั้งนี้ คุณภาพหนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ไม่สร้างรายได้หมุนเวียน สอดคล้องกับร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัยปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 87.20 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 87.91 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 29) ซึ่งบ่งชี้ถึงความมั่นคงทางการเงินของครัวเรือน โดยจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ³ ระบุว่า รายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 27,352 บาทต่อเดือน ในปี 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 29,030 บาทต่อเดือน ในปี 2566 ขณะเดียวกันมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 21,616 บาทต่อเดือน ในปี 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 23,695 บาทต่อเดือน ในปี 2566 อีกทั้ง หนี้สินทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อครัวเรือน ลดลงจาก 205,679 บาท ในปี 2564 เป็นจำนวนเฉลี่ย 197,255 บาท ในปี 2566 ซึ่งรายได้ที่สูงขึ้นจะช่วยให้สามารถ

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). สรุปสาระสำคัญการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566. https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240508082744_74896.pdf

ออมเงินและลงทุนได้มากขึ้น ทำให้สินทรัพย์สุทธิเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับเงินฝากรวมตัวแลกเงินของสถาบันการเงินทั้งปี มีเพิ่มขึ้นจาก 24,565.0 ล้านบาท ในปี 2565 เป็นจำนวน 24,904.6 ล้านบาท หรือเท่ากับการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 1.4 ในปี 2566⁴ แสดงให้เห็นว่า มีแนวโน้มการหมุนเวียนทางการเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการลงทุนและการบริโภค

อีกทั้ง ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมายเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 72.01 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 72.59 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 30) เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่เป็นเกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาสสามารถได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์มีเพิ่มขึ้น จากจำนวน 4,729 ราย ในปี 2565 เป็นจำนวน 11,364 ราย ในปี 2566⁵ ซึ่งสอดคล้องกับผลการดำเนินงาน “บ้านมั่นคง” ภายใต้โครงการสนับสนุนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 4,087 ครัวเรือน ในปี 2565 เป็นจำนวน 4,124 ครัวเรือน ในปี 2566 ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้ชุมชนและผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้ที่ถูกกีดกันที่ดินของรัฐหรือเอกชนที่มีความผิดทางกฎหมาย เป็นผู้ที่มีที่อยู่อาศัยในชุมชนอย่างถูกกฎหมาย ก่อให้เกิดการแก้ปัญหาชุมชนแออัด หรือชุมชนบุกรุก และช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 28 หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)

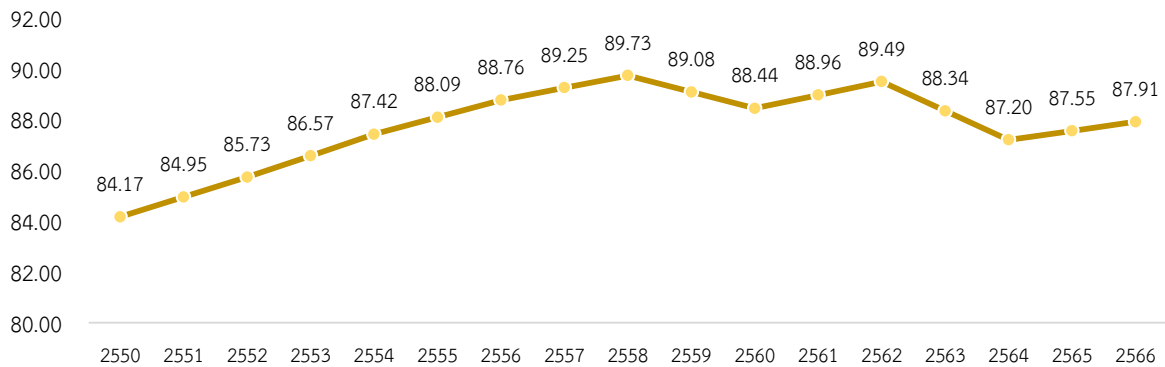

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

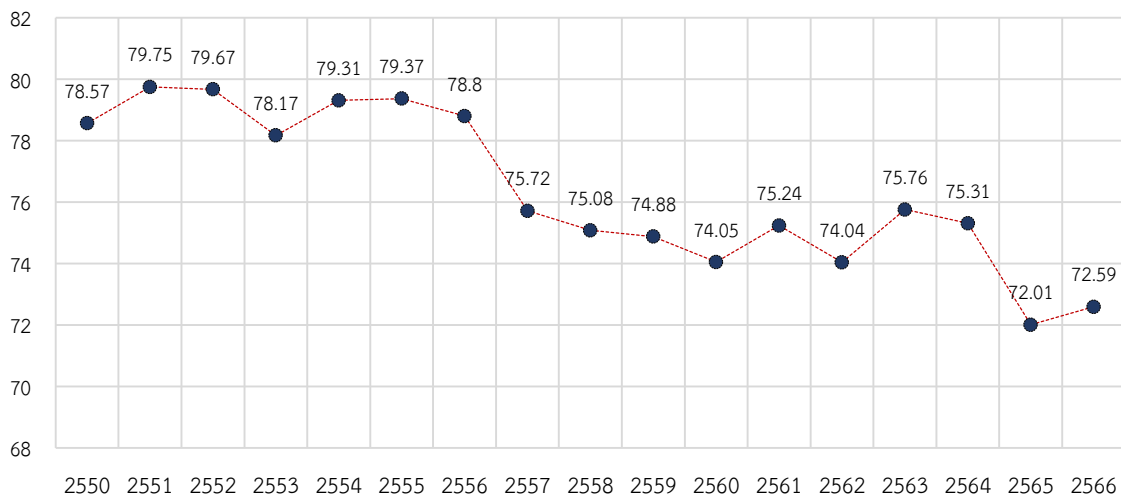
⁴ ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2566. www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/thai-economy/state-of-thai-economy/annual-report/annual-econ-report-th-2566.pdf.html

⁵ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. รายงานประจำปี 2565; รายงานประจำปี 2566. <https://alro.go.th/th/alro/category/article-category-1-18?cid=9876>

แผนภาพที่ 29 ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพที่ 30 ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร
และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

โดยสรุป องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากคะแนน 58.72 ในปี 2565 เป็น 61.13 ในปี 2566 และอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมเพิ่มขึ้นมากที่สุด สาเหตุสำคัญ คือ ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (GINI Coefficient) ของทรัพย์สินลดลง และองค์ประกอบย่อยความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีคะแนนเพิ่มขึ้นซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ลดลง เนื่องจากสถาบันการเงินมีความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้นเนื่องด้วยมีความกังวลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า ขณะที่องค์ประกอบย่อยการทำงานที่มีคุณค่ามีคะแนนทรงตัว

3.3 สังคมไทยมีทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 31 องค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรม

คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้ด้วยการมีทุนทางวัฒนธรรมที่ตระหนักถึงมรดกทางวัฒนธรรม และการมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ตลอดจนการร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด และสร้างคุณค่าให้วัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและวิถีการปฏิบัติที่จะส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม โดยได้กำหนดช่วงระดับการพัฒนาขององค์ประกอบทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 5 ระดับ ตามการกระจายตัวของข้อมูล ดังนี้

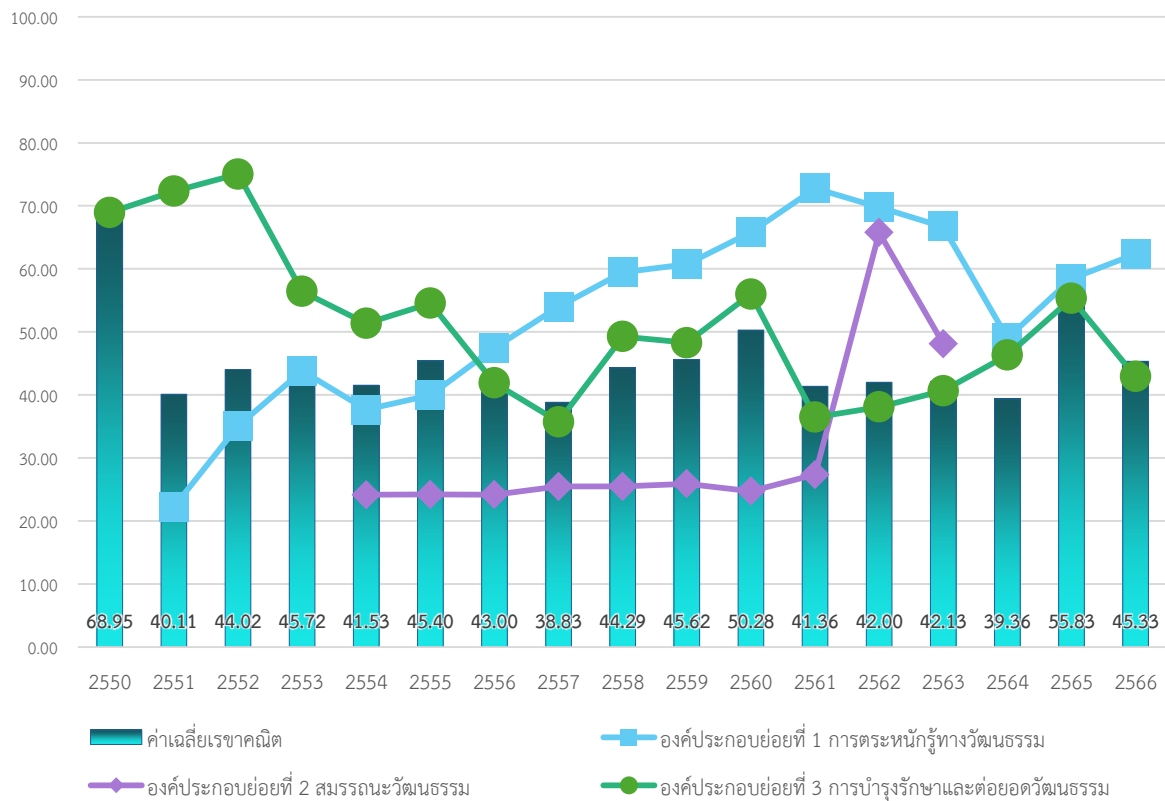
เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.24 - 33.33
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.34 - 44.44
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.45 - 55.54
ดี	คะแนนระหว่าง	55.55 - 66.65
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.66 - 100.00

ในปี 2566 เป็นปีเริ่มต้นของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบทุนทางวัฒนธรรมปรับตัวลดลงจากระดับดีที่คะแนน 55.83 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 45.33 ในปี 2566 ทั้งนี้เป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยสมรรถนะวัฒนธรรมมีคะแนนลดลงมากกว่าทุกองค์ประกอบย่อย โดยปรับระดับลงจากระดับดีที่คะแนน 65.76 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 48.13 ในปี 2566 ประกอบกับองค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมที่ปรับระดับลงเช่นกัน จากระดับปานกลางที่คะแนน 55.32 ในปี 2565 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 42.91 ในปี 2566 อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 58.42 ในปี 2565 เป็น 62.33 ในปี 2566 และยังคงอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 5 คะแนนองค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนา																
	ฉบับที่ 10					ฉบับที่ 11					ฉบับที่ 12						ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	
ภาพรวมทุนทางวัฒนธรรม	68.95	40.11	44.02	45.72	41.53	45.40	43.00	38.83	44.29	45.62	50.28	41.36	42.00	42.13	39.36	55.83	45.33
การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	N/A	22.24	35.08	43.81	37.66	39.95	47.46	53.97	59.44	60.75	65.78	72.77	69.79	66.69	49.02	58.42	62.33
สมรรถนะวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.15	24.19	24.19	25.48	25.48	25.90	24.73	27.36	65.76	48.13
การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	68.95	72.33	75.02	56.41	51.34	54.55	41.91	35.73	49.26	48.27	56.00	36.46	38.08	40.65	46.31	55.32	42.91

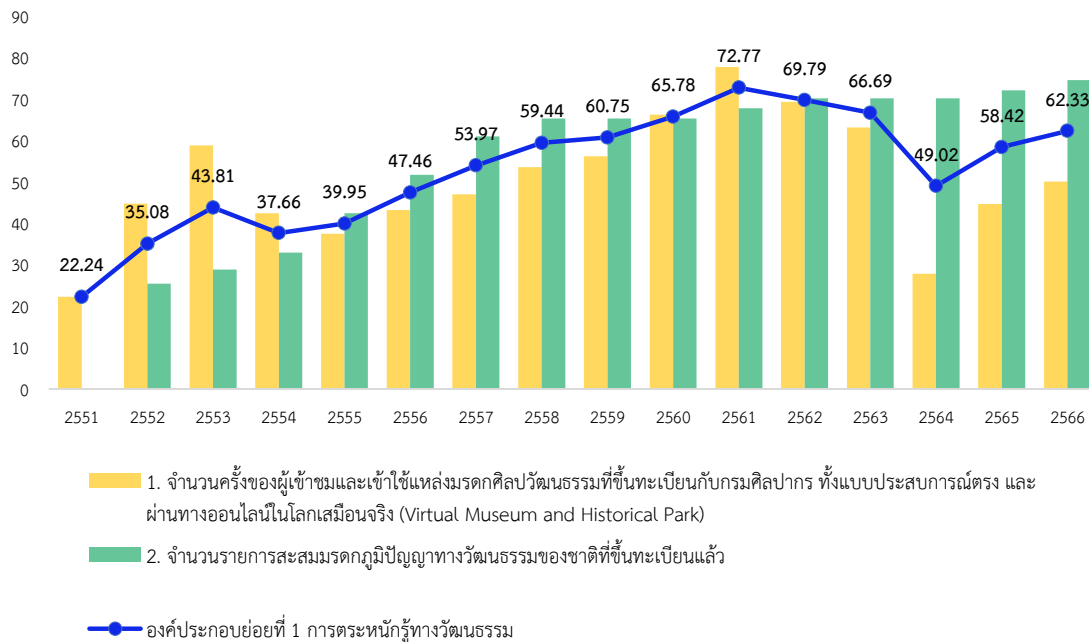
แผนภาพที่ 32 คะแนนองค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.3.1 คนไทยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีใน

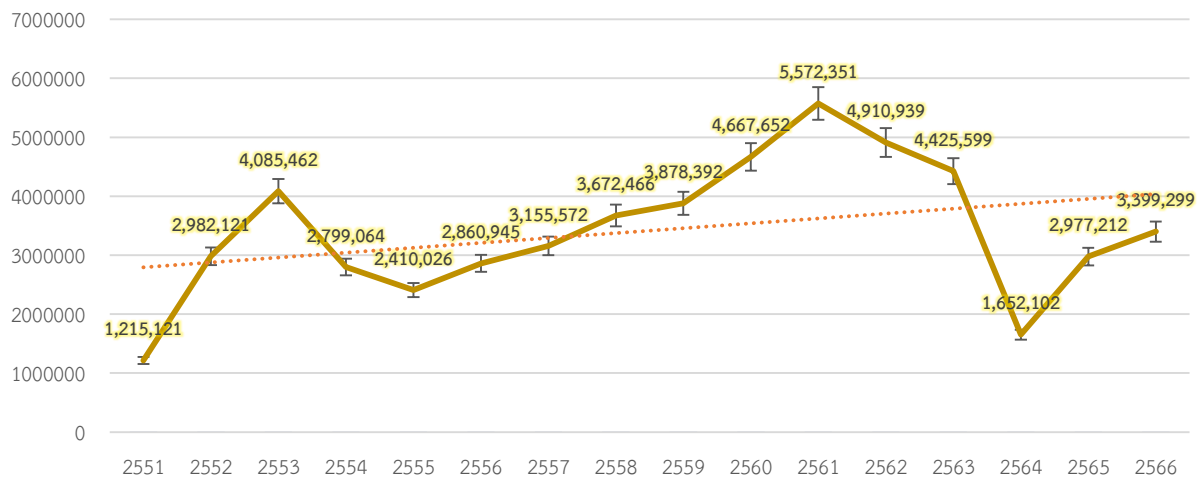
แผนภาพที่ 33 คะแนนองค์ประกอบย่อยการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพรวมองค์ประกอบย่อยการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมมีคะแนนเพิ่มขึ้น จาก 58.42 ในปี 2565 เป็น 62.33 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี (แผนภาพที่ 33) ซึ่งเป็นผลมาจากคนไทยเข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park) เพิ่มขึ้น จาก 2,977,212 ครั้ง ในปี 2565 เป็น 3,399,299 ครั้ง ในปี 2566 ทั้งนี้ จำนวนครั้งการเข้าชมและเข้าใช้ลดลงมากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ระหว่างช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565) แต่หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดผ่อนคลายลง ประชาชนสามารถเที่ยวชมแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมได้มากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ ด้วยโครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน” โดยรัฐบาลจะสนับสนุนค่าที่พักร้อยละ 40 จำนวนไม่เกิน 3,000 บาท และมีคูปองจำนวน 600 บาท สำหรับใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ทำให้คนไทยออกเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการเข้าชมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในหลายๆ สูงขึ้น (แผนภาพที่ 34)

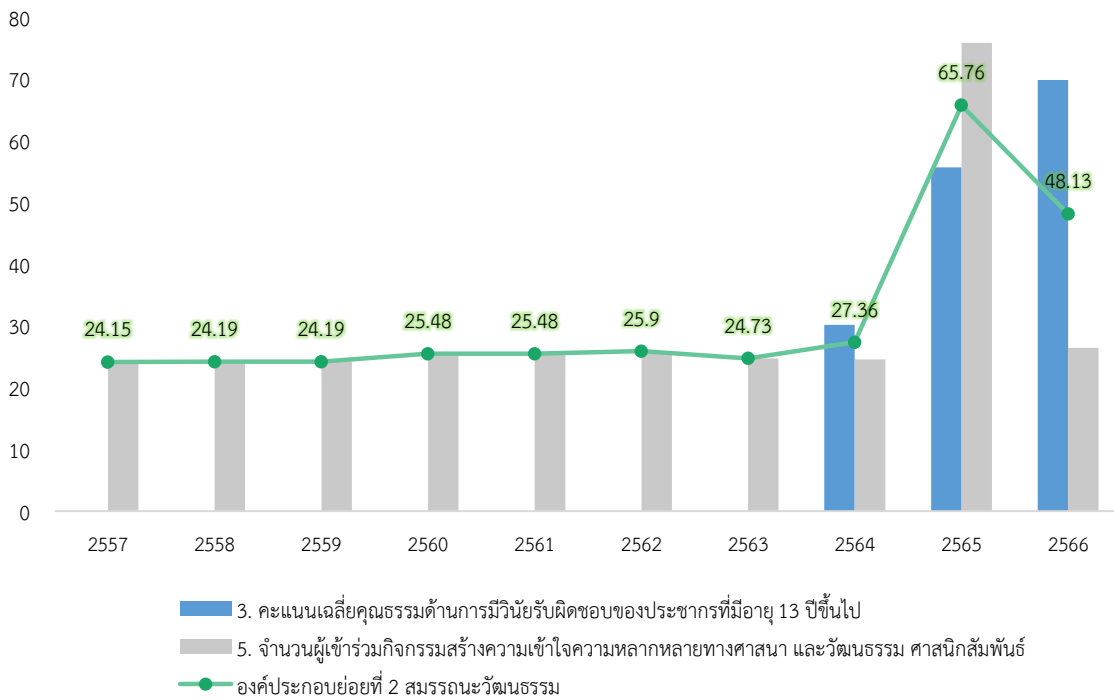
แผนภาพที่ 34 จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)

ที่มา: กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

3.3.2 คนไทยมีสมรรถนะวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

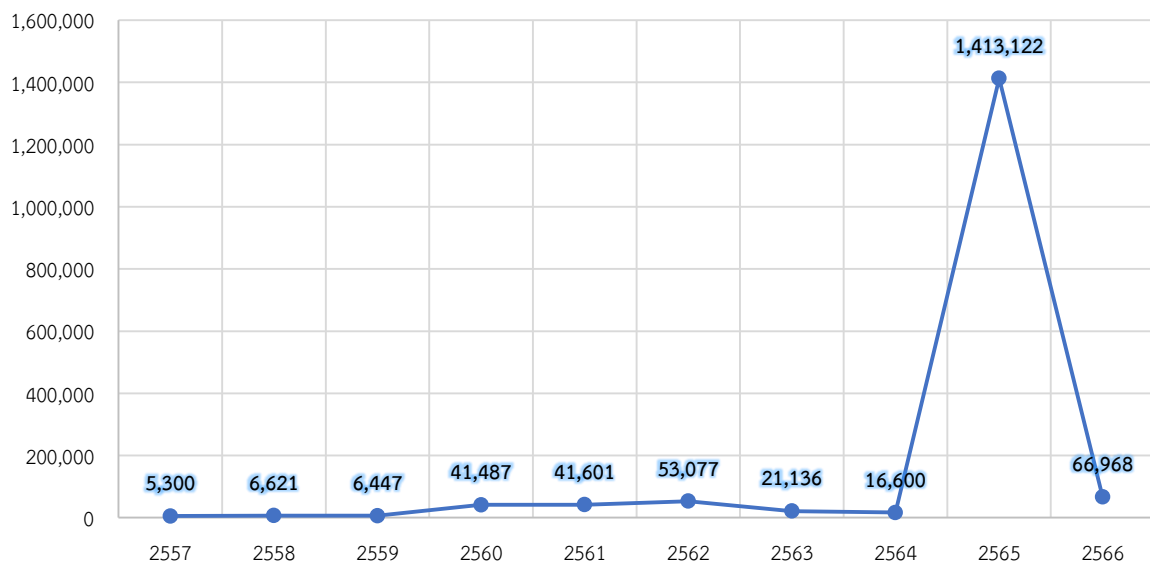
แผนภาพที่ 35 คะแนนองค์ประกอบย่อยสมรรถนะวัฒนธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยสมรรถนะวัฒนธรรมมีคะแนนลดลง จากระดับดีที่คะแนน 65.76 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 48.13 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 35) อันเป็นผลมาจากมีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์ลดลงอย่างมาก จาก 1,413,122 คน ในปี 2565 เป็น 66,968 คน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 35) เนื่องจากในปี 2565 มีการลดพื้นที่การจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการนำกลุ่มคนที่มีความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน 5 ศาสนาหลักของประเทศ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู และศาสนาซิกข์ เข้าร่วมเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาทั้ง 5 ศาสนาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเข้าใจถึงความแตกต่างในวิถีชีวิต ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม การดำรงชีวิต และสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมที่แตกต่างได้สันติ (แผนภาพที่ 36)

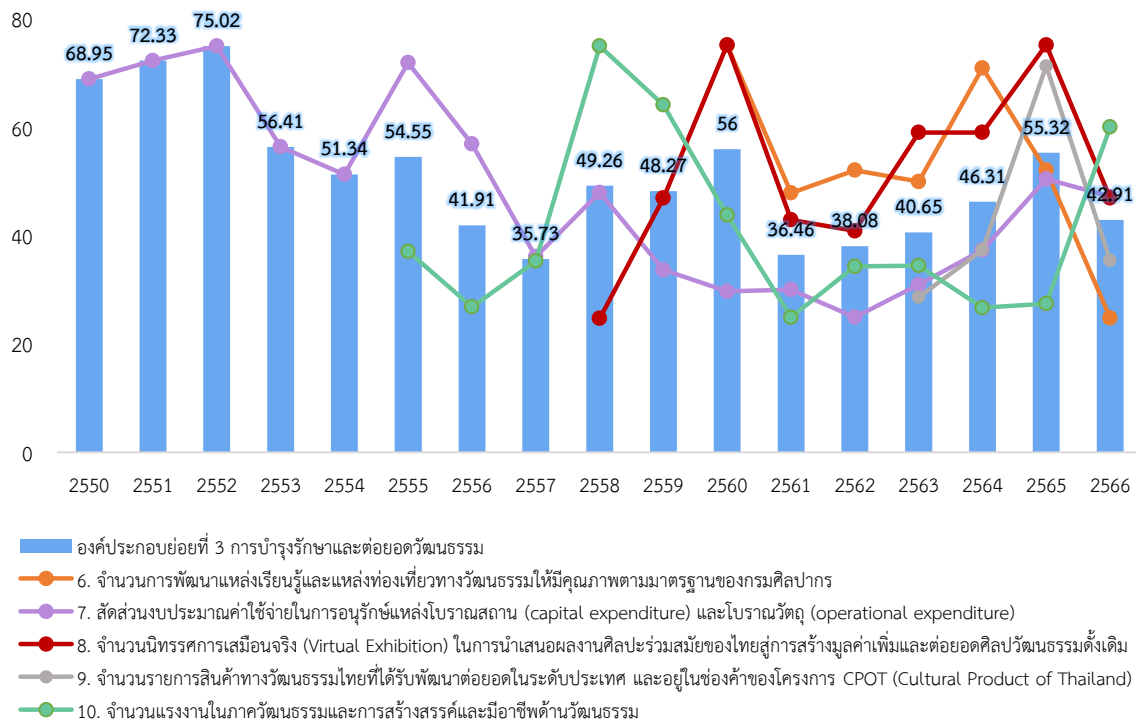
แผนภาพที่ 36 จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์

ที่มา: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

3.3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

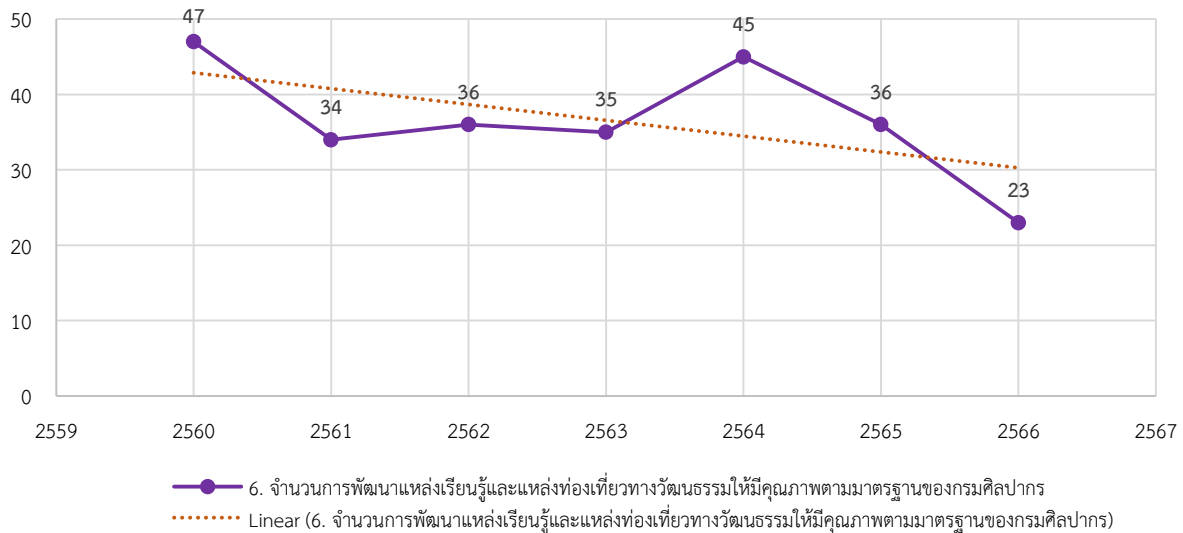
แผนภาพที่ 37 คะแนนองค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

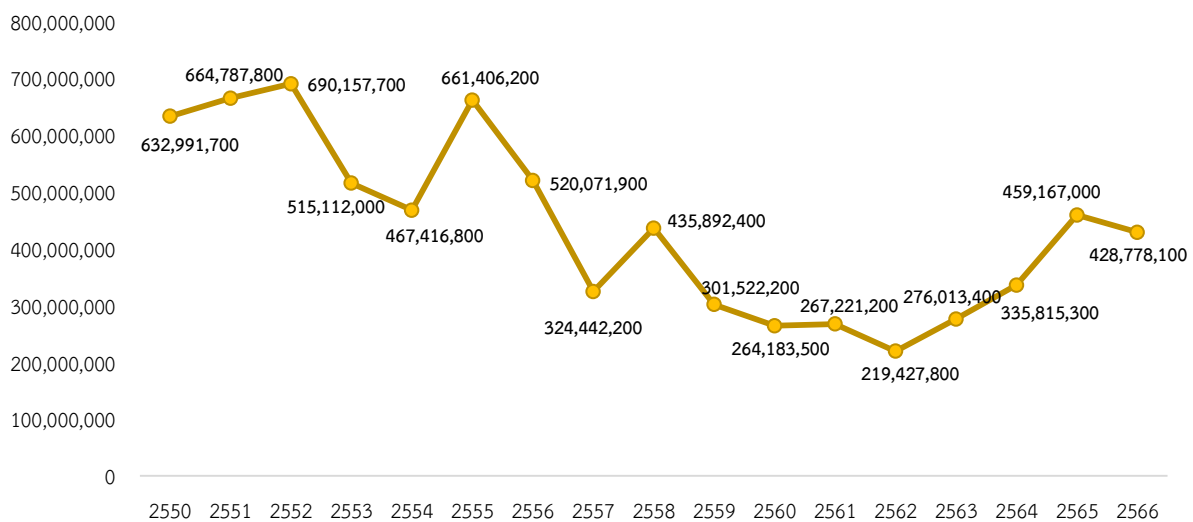
องค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมลดลง จากระดับปานกลางที่คะแนน 55.32 ในปี 2565 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 42.91 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 37) เป็นผลมาจากจำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร ลดลง จาก 36 แห่ง ในปี 2565 เป็น 23 แห่งในปี 2566 (แผนภาพที่ 38) เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจไทยต้องเร่งฟื้นฟูหลังวิกฤตโควิด-19 และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ทำให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปอนุรักษ์โบราณสถานหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความสำคัญน้อยลง สอดคล้องกับสัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต้องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากรปรับลดลง จาก 459,167,000 ล้านบาท ในปี 2565 เป็น 428,778,100 ล้านบาท ในปี 2566 (แผนภาพที่ 39) ทำให้เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

แผนภาพที่ 38 จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

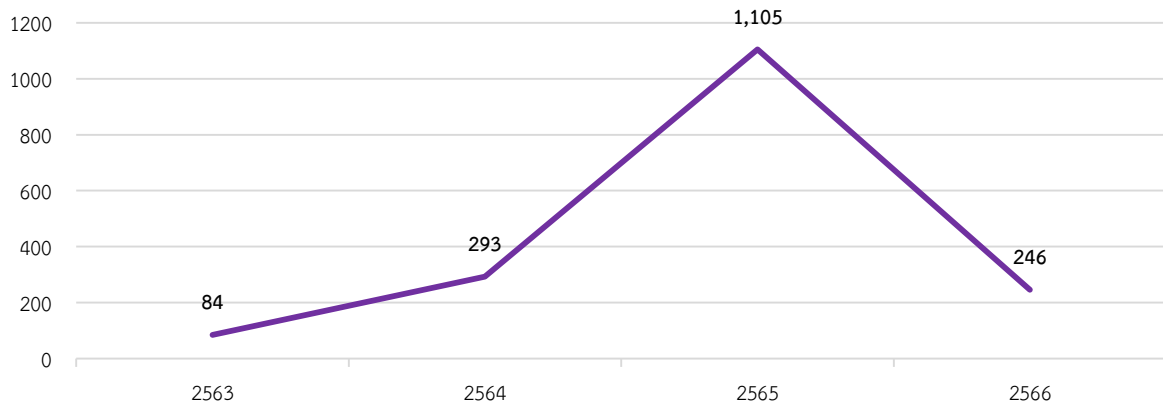
แผนภาพที่ 39 สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร

ที่มา: สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

นอกจากนี้ ในด้านการต่อยอดและการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนจากจำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand) ลดลงอย่างมาก จากการมีสินค้าจำนวน 1,105 รายการในปี 2565 เป็น 246 รายการในปี 2566 (แผนภาพที่ 40) ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากระบบเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวดีจากผลกระทบของวิกฤติโควิด-19 ทำให้ผู้บริโภคหันไปใช้จ่ายสินค้าจำเป็นมากขึ้น จึงลดการซื้อสินค้าทางวัฒนธรรมลง รวมทั้งรัฐบาลมีแนวโน้มสนับสนุนงบประมาณในโครงการ CPOT น้อยลง เนื่องจากต้องนำงบประมาณไปใช้ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 40 จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ใน
ช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)

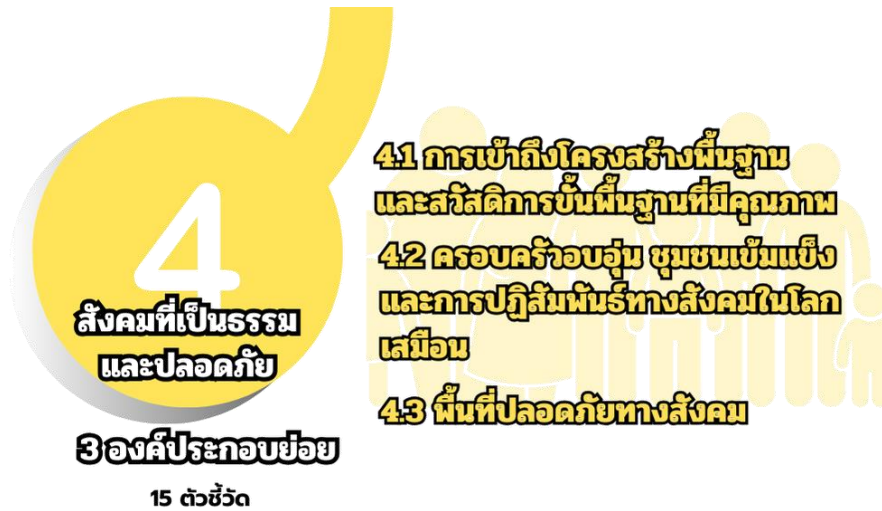

ที่มา: Cultural Product of Thailand (CPOT) กระทรวงวัฒนธรรม

โดยสรุป องค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรมมีคะแนนลดลงจากระดับดีที่คะแนน 55.83 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 45.33 ในปี 2566 เป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยสมรรถนะวัฒนธรรมมีคะแนนลดลงมากที่สุด โดยมีตัวชี้วัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีคะแนนลดลง เนื่องจากมีการลดพื้นที่การจัดกิจกรรมลง นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม ยังมีคะแนนลดลงเช่นกัน เนื่องจากการขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวดีนักจากวิกฤติโควิด-19 ทำให้คนเลือกซื้อสินค้าจำเป็นมากกว่าสินค้าทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบย่อยการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมมีคะแนนเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการเข้าชมแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

3.4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 41 องค์ประกอบหลักของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

คนไทยจะมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้ก็ต่อเมื่อได้อาศัยอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัย สามารถเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ได้ มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง โดยได้กำหนดช่วงระดับการพัฒนาขององค์ประกอบสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามการกระจายตัวของข้อมูล ดังนี้

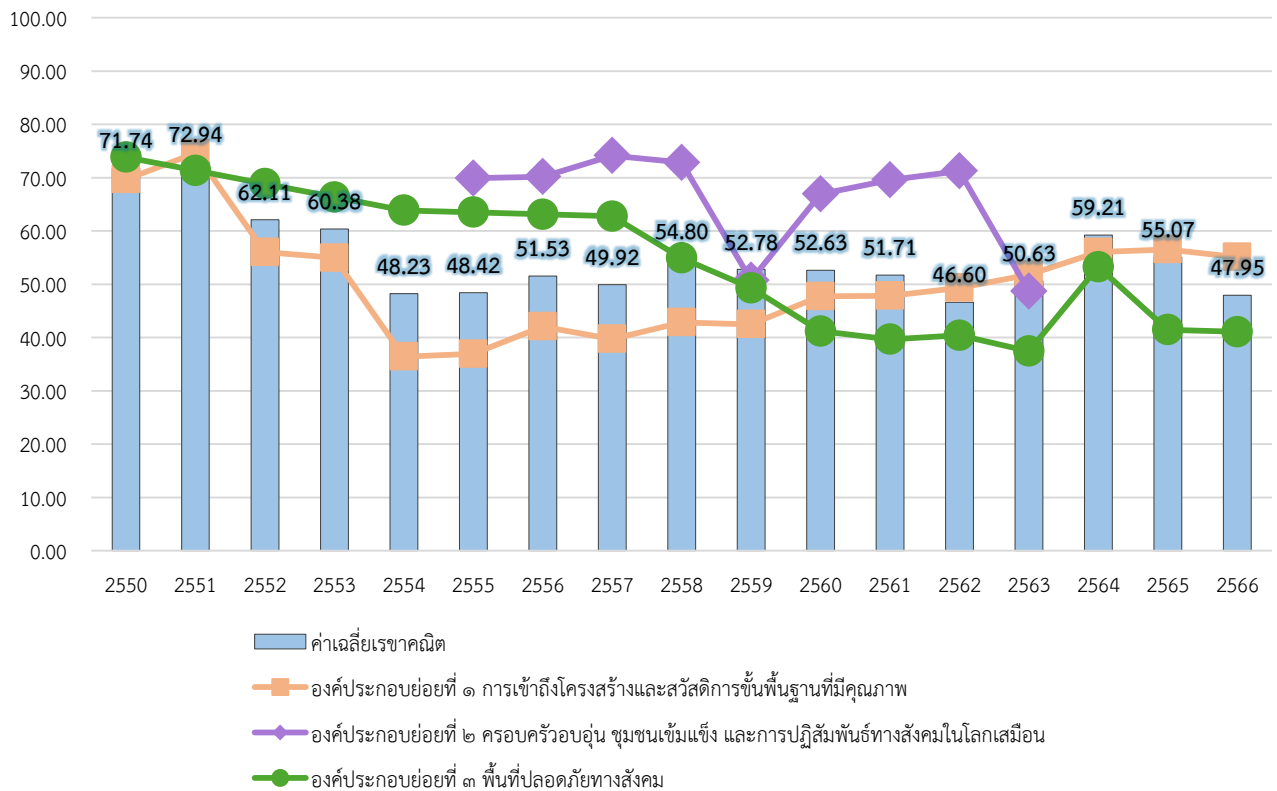
เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.71 - 33.62
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.63 - 44.53
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.54 - 55.45
ดี	คะแนนระหว่าง	55.46 - 66.36
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.37 - 100.00

ในปี 2566 หรือปีเริ่มต้นของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยมีคะแนนลดลงจาก 55.07 ในปี 2565 เป็น 47.95 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบมีคะแนนลดลง โดยองค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพลดลงจากระดับดีที่คะแนน 56.53 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 55.11 ในปี 2566 องค์ประกอบย่อยครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือนมีคะแนนลดลงอย่างมากจากระดับดีมากที่คะแนน 71.26 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 48.69 ในปี 2566 และองค์ประกอบย่อยพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมมีคะแนนลดลงเล็กน้อย จาก 41.45 ในปี 2565 เป็น 41.08 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ตารางที่ 6 คะแนนองค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ																
	ฉบับที่ 10					ฉบับที่ 11					ฉบับที่ 12						ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ภาพรวมสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	71.74	72.94	62.11	60.38	48.23	48.42	51.53	49.92	54.80	52.78	52.63	51.71	46.60	50.63	59.21	55.07	47.95
การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	69.69	74.57	56.03	54.94	36.43	36.93	42.07	39.72	42.86	42.49	47.76	47.84	49.34	51.78	56.02	56.53	55.11
ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.89	70.18	74.12	72.84	50.76	66.93	69.58	71.26	48.69
พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	73.85	71.34	68.84	66.35	63.86	63.49	63.12	62.75	54.93	49.29	41.20	39.68	40.41	37.45	53.26	41.45	41.08

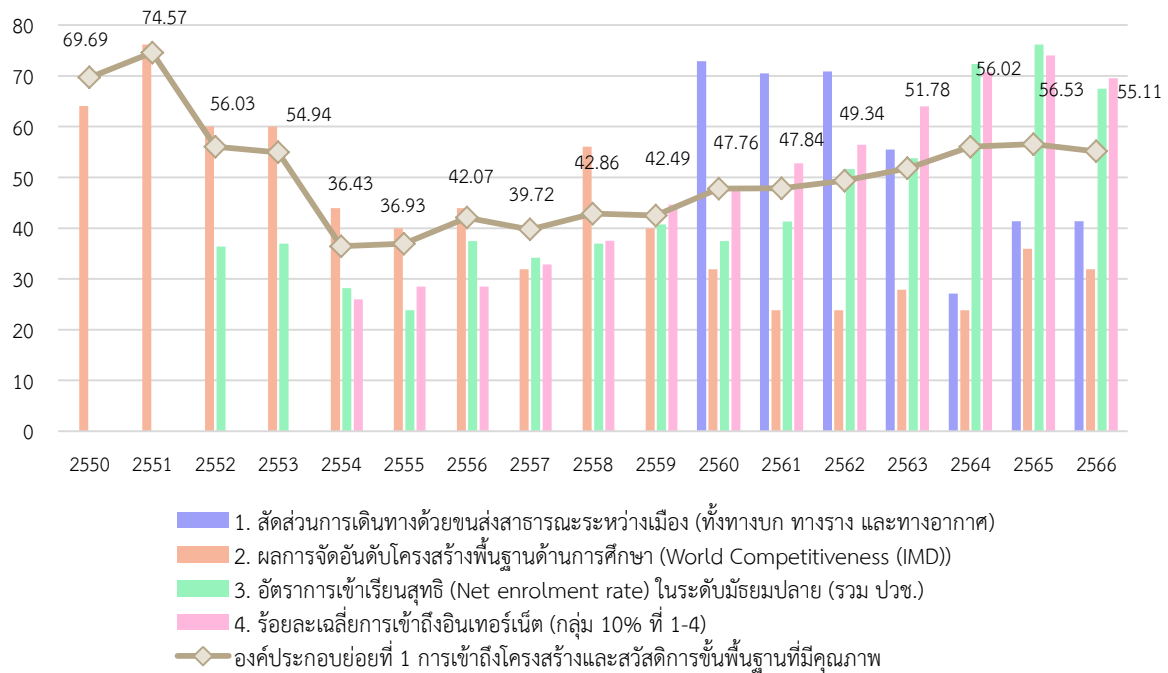
แผนภาพที่ 42 คะแนนองค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 43 คะแนนองค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

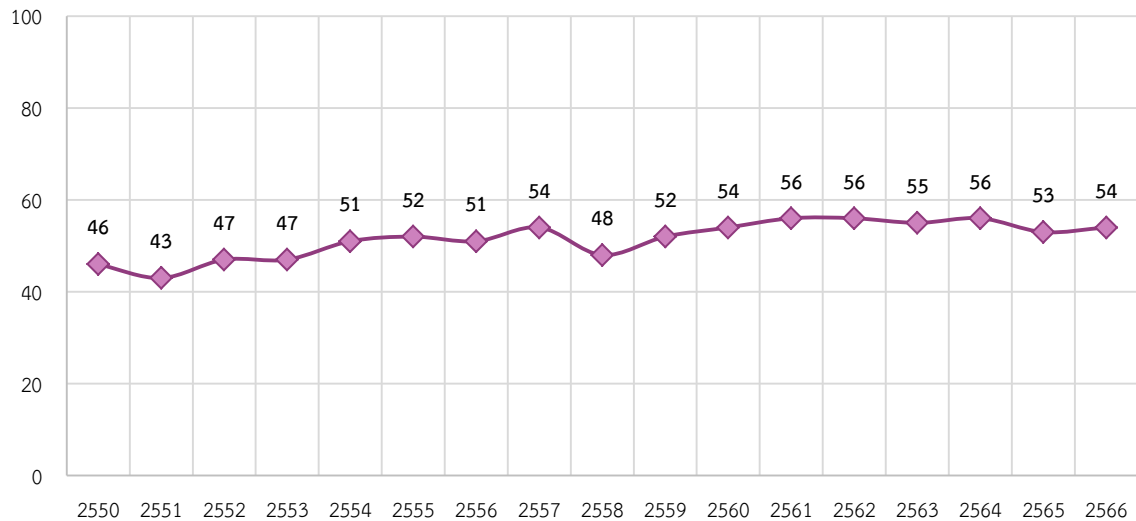

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพมีคะแนนลดลงจากระดับดีที่คะแนน 56.53 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 55.11 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 43) เนื่องจากผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD)) ประเทศไทยมีอันดับลดลง จากอันดับที่ 53 ในปี 2565 เป็นอันดับที่ 54 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 44) โดยปัจจัยที่มีคะแนนและอันดับลดลง คือ จำนวนนักศึกษาที่ศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน ลดลงจากคะแนน 0.49 (อันดับที่ 54) ในปี 2565 เป็นคะแนน 0.48 (อันดับที่ 55) ในปี 2566 และดัชนีอันดับมหาวิทยาลัยลดลงจากคะแนน 2.58 (อันดับที่ 47) ในปี 2565 เป็นคะแนน 2.55 (อันดับที่ 48)⁶ ในปี 2566

⁶ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2566). ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดย IMD World Competitiveness Center ประจำปี 2566. สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.

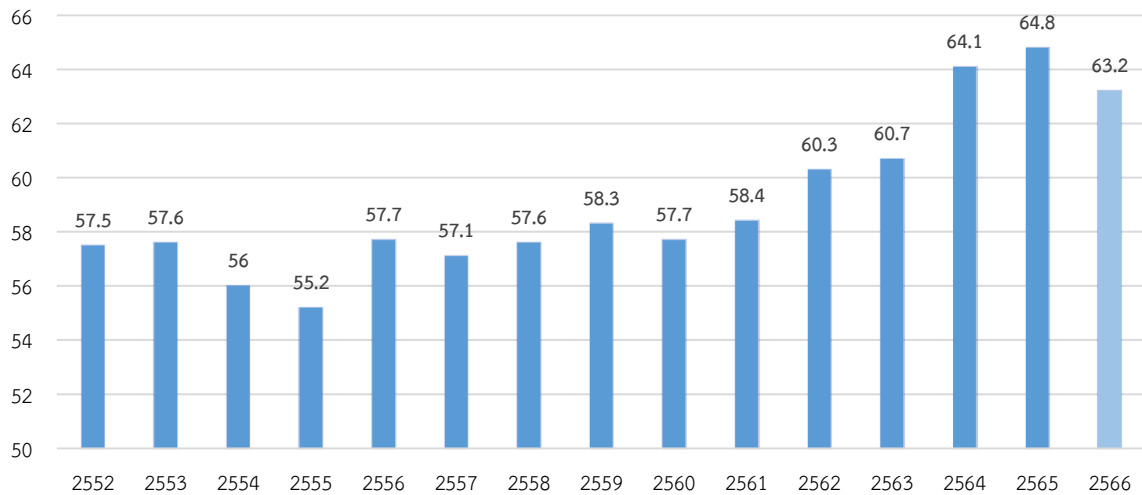
แผนภาพที่ 44 ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))
ระหว่างปี 2550 - 2566

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

นอกจากนี้ อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrolment Rate) ในระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) ลดลงจาก 64.80 ในปี 2565 เป็น 63.20 ปี 2566 (แผนภาพที่ 45) เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้นักเรียนบางส่วนออกจากระบบการศึกษาเพื่อช่วยครอบครัวหารายได้ นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเยาวชนไทยรวมทั้งผู้ประกอบการและนายจ้างที่มีต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับทักษะเฉพาะทางและประสบการณ์การทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา รวมถึงการเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศไทย ซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการรายย่อยหรือประกอบอาชีพอิสระได้ง่ายขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องมีวุฒิการศึกษาระดับสูง และสัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง ทางอากาศ) มีแนวโน้มลดลง (แผนภาพที่ 46) เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานโดยสามารถทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) รวมถึงพฤติกรรมการเดินทางระหว่างเมืองที่นิยมการใช้รถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น อีกทั้งยังร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4) มีแนวโน้มลดลง จาก 80.92 ในปี 2565 เป็น 75.91 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 47) เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวอย่างต่อเนื่องจากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และปัญหาเงินเฟ้อ ส่งผลให้กลุ่มเปราะบางประสบปัญหาด้านรายได้และไม่สามารถจ่ายค่าบริการอินเทอร์เน็ตได้ สถานการณ์นี้นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการภาครัฐ โดยเฉพาะสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ เช่น โครงการคนละครึ่ง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือการลงทะเบียนรับวัคซีนโควิด-19 อันส่งผลให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางเสียโอกาสในการได้รับความช่วยเหลือที่จำเป็น

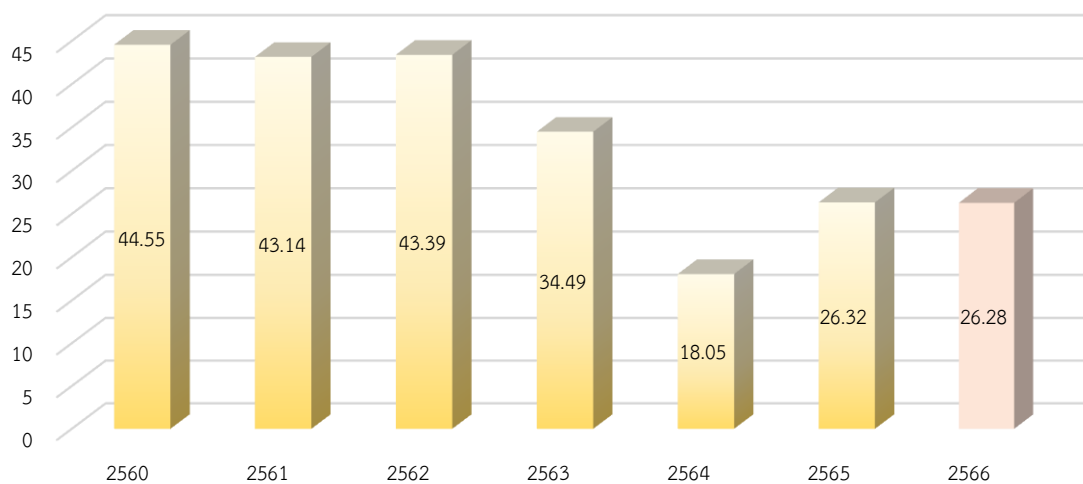
**แผนภาพที่ 45 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.)
ระหว่างปี 2552 - 2566**

หมายเหตุ: คาดการณ์ข้อมูล ในปี 2566

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

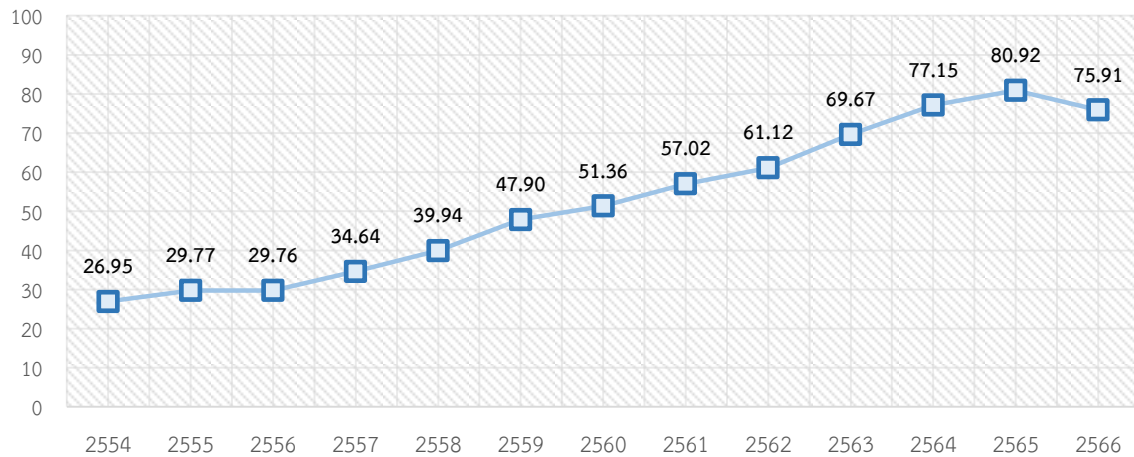
**แผนภาพที่ 46 สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง ท่ออากาศ)
ระหว่างปี 2560 - 2565**

หมายเหตุ: คาดการณ์ข้อมูล ในปี 2566

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม

แผนภาพที่ 47 ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)

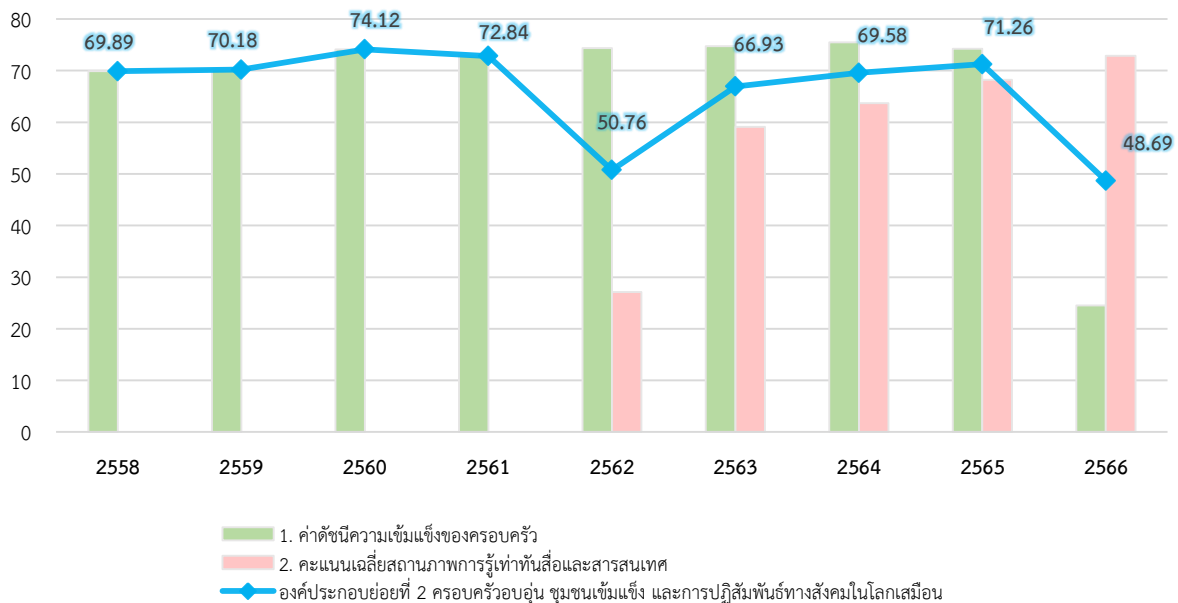

หมายเหตุ: คาดการณ์ข้อมูล ในปี 2566

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือนของคนไทยอยู่ในระดับปานกลาง

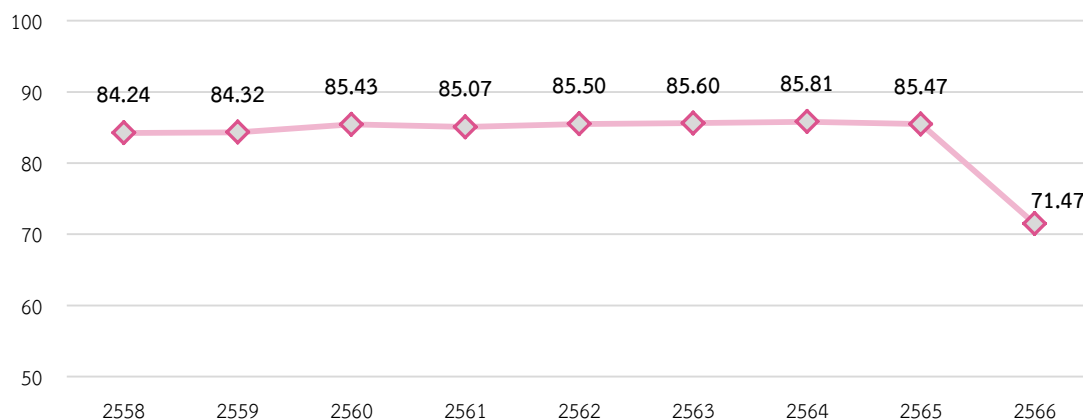
แผนภาพที่ 48 คะแนนองค์ประกอบย่อยครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน มีคะแนนลดลงอย่างมาก จากระดับดีมากที่คะแนน 71.26 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 48.69 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 48) เนื่องจากค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวลดลงจากคะแนน 85.47 ในปี 2565 เป็น 71.47 คะแนน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 49) เป็นผลมาจากแนวโน้มความเข้มแข็งของครอบครัวลดลง โดยในด้านสัมพันธภาพมีค่าผ่านเกณฑ์ไม่สูงขึ้น รวมถึงการแสดงความรักและเอาใจใส่ระหว่างกัน และการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีคุณภาพมีค่าเฉลี่ยความเข้มแข็งของครอบครัวต่ำกว่าเกณฑ์⁷ ประกอบกับในปี 2566 มีการปรับปรุงเกณฑ์การประเมินละเอียดขึ้น จากเดิมแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผ่านเกณฑ์และระดับไม่ผ่านเกณฑ์ เปลี่ยนเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับครอบครัวเสี่ยง ระดับครอบครัวทั่วไป และระดับครอบครัวเข้มแข็ง ผลการประเมินด้วยเกณฑ์ใหม่พบว่า ความเข้มแข็งของครอบครัวในภาพรวมลดลง โดยเฉพาะด้านการพึ่งตนเอง ความพอเพียงทางด้านเศรษฐกิจ มีคะแนนลดลงมากกว่าทุกด้าน เนื่องจากการขาดภูมิคุ้มกัน ความรู้ และความอดทนในการพากเพียร รองลงมาคือด้านเทคโนโลยีสื่อสารและการเรียนรู้ และด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก/วิกฤติ ตามลำดับ⁸ (แผนภาพที่ 50) ขณะที่คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเพิ่มขึ้นจาก 71.70 ในปี 2565 เป็น 72 คะแนน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 51) สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีปฏิสัมพันธ์ในโลกเสมือนเพิ่มขึ้นซึ่งอาจส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดลง ดังเห็นได้จากดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวด้านเทคโนโลยีสื่อสารและการเรียนรู้ที่มีแนวโน้มลดลง

แผนภาพที่ 49 ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวระหว่างปี 2558 - 2566

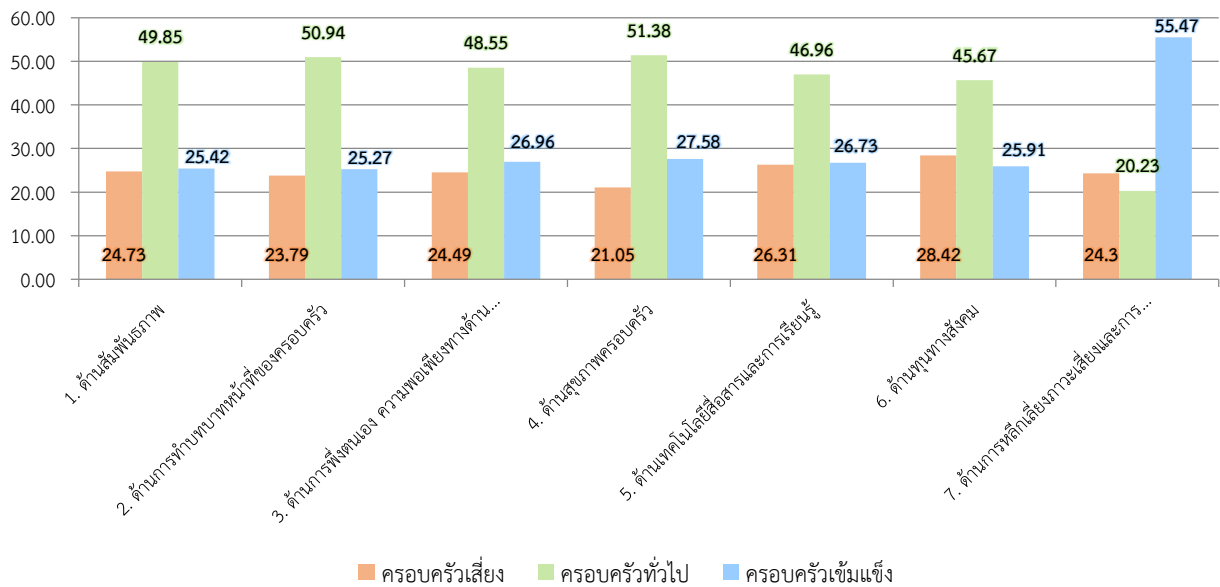

ที่มา: กรมกิจการสตรีและสถาบันกิจการครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

⁷ กรมกิจการสตรีและสถาบันกิจการครอบครัว. (2565, 18 ตุลาคม). ผลการสำรวจสถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัว ประจำปี 2565. <https://dwf.go.th/contents/31514>

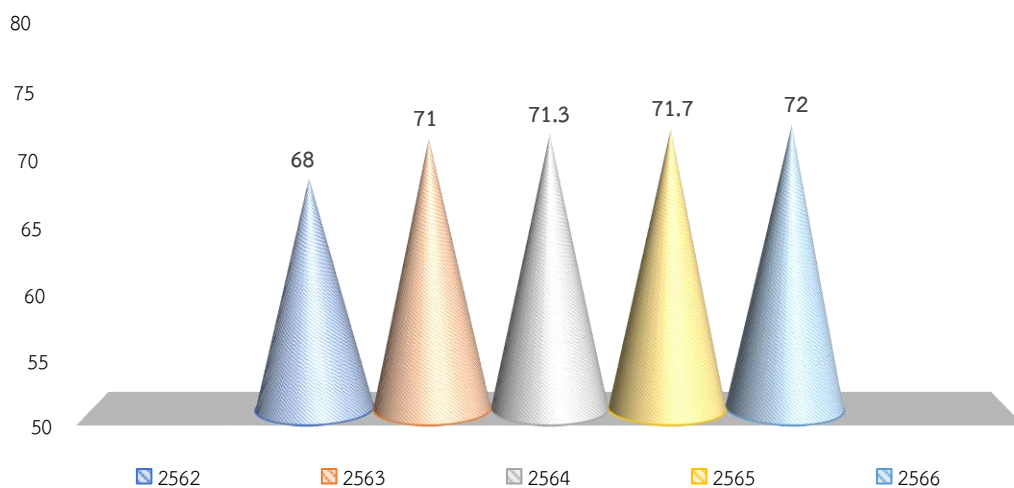
⁸ กรมกิจการสตรีและสถาบันกิจการครอบครัว. (2567, 18 มกราคม). ผลการสำรวจความเข้มแข็งของครอบครัว ประจำปี 2566. <https://www.dwf.go.th/contents/58949>

แผนภาพที่ 50 ร้อยละครอบครัวตามความเข้มแข็งแต่ละด้าน แบ่งตามประเภทครอบครัว ประจำปี 2566

ที่มา: กรมกิจการสตรีและสถาบันกิจการครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนภาพที่ 51 คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศระหว่างปี 2562 - 2566

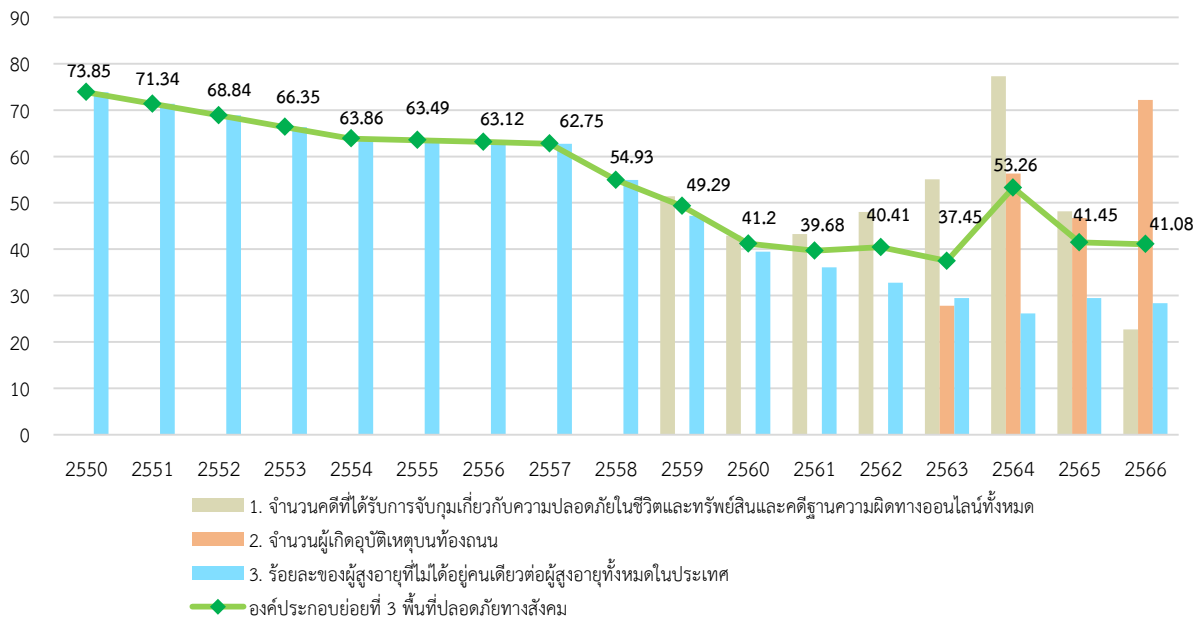

หมายเหตุ: คาดการณ์ข้อมูล ในปี 2564 - 2565

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.)

3.4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคมมีคะแนนทรงตัว

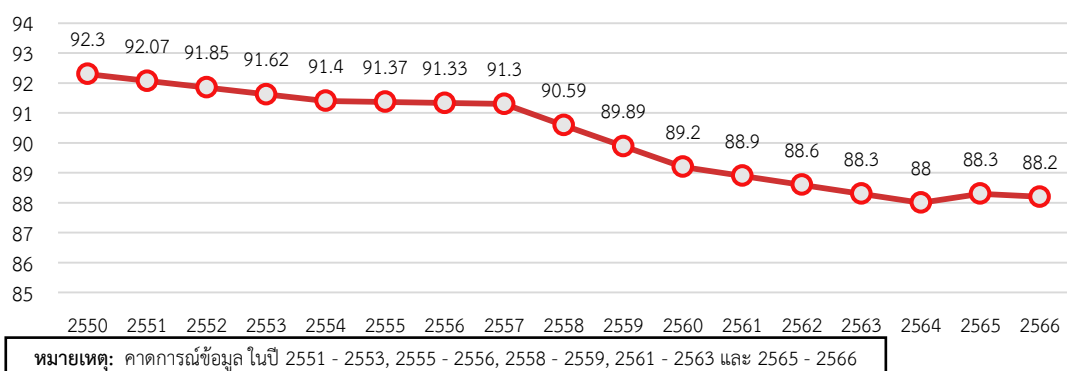
แผนภาพที่ 52 คะแนนองค์ประกอบย่อยพื้นที่ปลอดภัยทางสังคม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมมีคะแนนลดลงเพียงเล็กน้อยจากคะแนน 41.45 ในปี 2565 เป็นคะแนน 41.08 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (แผนภาพที่ 52) เนื่องจากผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศมีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย (แผนภาพที่ 53) จากร้อยละ 88.30 ในปี 2565 เป็น 88.20 ในปี 2566 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของลูกหลานสู่สังคมเมือง ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องอยู่คนเดียวมากขึ้น นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างสังคมจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น จะส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องอยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งทำให้เกิดความต้องการบริการด้านการดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ รวมถึงการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและอาชีพต่าง ๆ ที่เอื้อให้ผู้สูงอายุที่ยังมีร่างกายแข็งแรงสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยตนเอง

แผนภาพที่ 53 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ

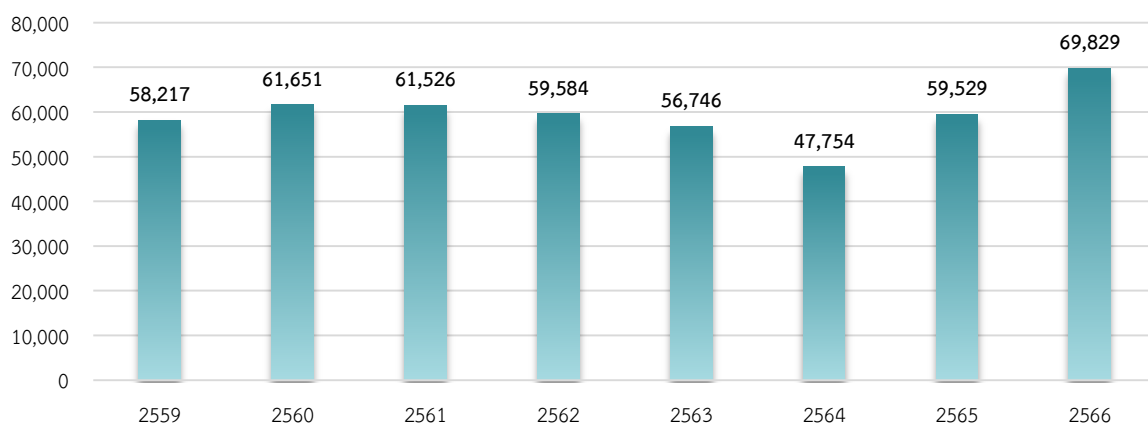

หมายเหตุ: คาดการณ์ข้อมูล ในปี 2551 - 2553, 2555 - 2556, 2558 - 2559, 2561 - 2563 และ 2565 - 2566

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลผลจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และคดีฐานความผิดทางออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 47,754 คดีในปี 2564 เป็น 59,529 คดีในปี 2565 และเพิ่มเป็น 69,829 คดีในปี 2566 (แผนภาพที่ 54) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนา ระบบการรับแจ้งคดีออนไลน์ให้ผู้เสียหายเข้าถึงการรับแจ้งความได้สะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จำนวนคดีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีความผิดทางออนไลน์มีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกในอนาคต เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ของสังคม ซึ่งทำให้ประชาชนมีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากขึ้น นับว่าเป็นความเสี่ยงและความท้าทายสำคัญของประเทศไทยที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและป้องกันอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

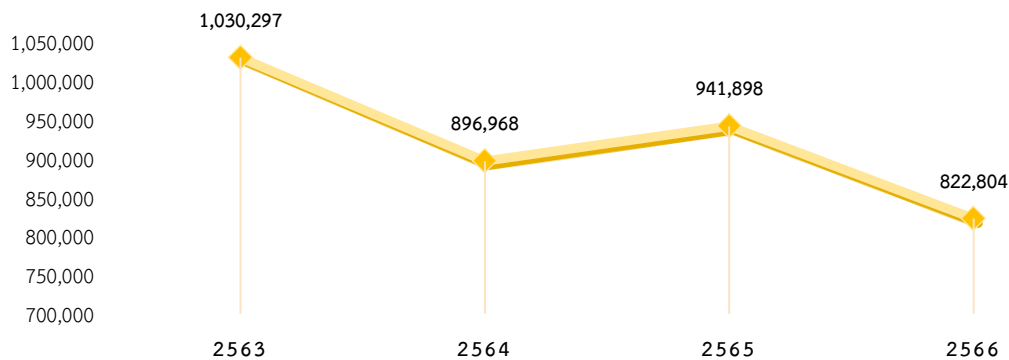
แผนภาพที่ 54 จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขณะที่ จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนลดลงจาก 941,898 คน ในปี 2565 เป็น 822,804 คน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 55) ซึ่งเป็นผลมาจากประเทศไทยได้ดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านความปลอดภัยทางถนน โดยคณะกรรมการในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนแห่งชาติได้กำหนด เป้าหมายการลดจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากการชนบนถนนลงครึ่งหนึ่งภายในปี พ.ศ. 2573 และได้ กำหนดแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2564 – 2573 ที่ส่งผลให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการกับความเสี่ยงอย่างจริงจัง เร่งด่วน พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการสัญจรทุกรูปแบบ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาช่วยลดอุบัติเหตุและสร้างวัฒนธรรม ความปลอดภัยทางถนนแก่ประชาชน

แผนภาพที่ 55 จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม ความปลอดภัยทางถนน

โดยสรุป องค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยมีคะแนนลดลงจากคะแนน 55.07 ในปี 2565 เป็น 47.95 คะแนน ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อย ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือนที่มีคะแนนลดลง เนื่องจากค่าเฉลี่ยความเข้มแข็งของครอบครัวลดลง ขณะที่องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพมีคะแนนลดลงเล็กน้อย เนื่องจากผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD)) อัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.) และสัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง ทางอากาศ) ลดลง ขณะที่องค์ประกอบย่อยพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมมีคะแนนทรงตัว

3.5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 56 องค์ประกอบหลักของสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

สภาพแวดล้อมที่คนอาศัยอยู่เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคน ซึ่งวัดได้จากองค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ทั้งในเรื่องการมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีคุณภาพและมีความยั่งยืน ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ และมีการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดช่วงระดับการพัฒนาขององค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามการกระจายตัวของข้อมูล ดังนี้

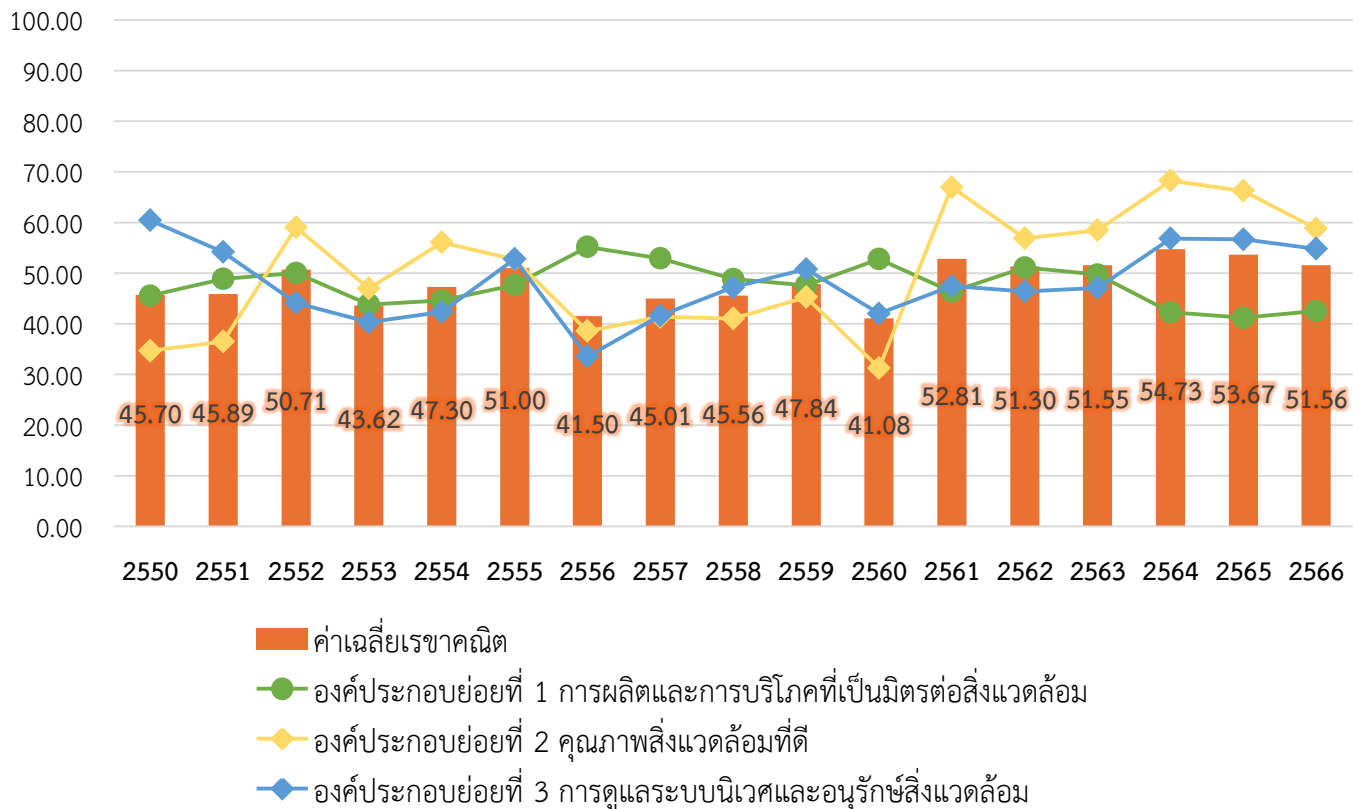
เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 - 33.03
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 - 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 - 55.64
ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 - 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 - 100.00

ในปี 2566 องค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนมีคะแนนลดลงจาก 53.67 ในปี 2565 เป็น 51.56 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาคะแนนองค์ประกอบย่อย ทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคะแนนลดลงมากกว่าทุกองค์ประกอบย่อย จากคะแนน 66.25 ในปี 2565 เป็นคะแนน 58.79 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี ขณะที่ องค์ประกอบย่อยการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีคะแนนลดลงจากระดับดีที่คะแนน 56.67 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 54.83 ในปี 2566 มีเพียงองค์ประกอบย่อยการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากคะแนน 41.18 ในปี 2565 เป็นคะแนน 42.52 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ตารางที่ 7 คะแนนองค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ																
	ฉบับที่ 10					ฉบับที่ 11					ฉบับที่ 12						ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ภาพรวมสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	45.70	45.89	50.71	43.62	47.30	51.00	41.50	45.01	45.56	47.84	41.08	52.81	51.30	51.55	54.73	53.67	51.56
การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	45.54	48.88	50.04	43.82	44.60	47.67	55.19	52.91	48.84	47.62	52.78	46.34	51.12	49.74	42.26	41.18	42.52
คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	34.68	36.47	59.05	46.98	56.07	52.71	38.58	41.39	41.02	45.26	31.26	66.98	56.90	58.48	68.26	66.25	58.79
การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	60.44	54.20	44.12	40.30	42.32	52.81	33.58	41.64	47.20	50.79	42.01	47.44	46.41	47.09	56.84	56.67	54.83

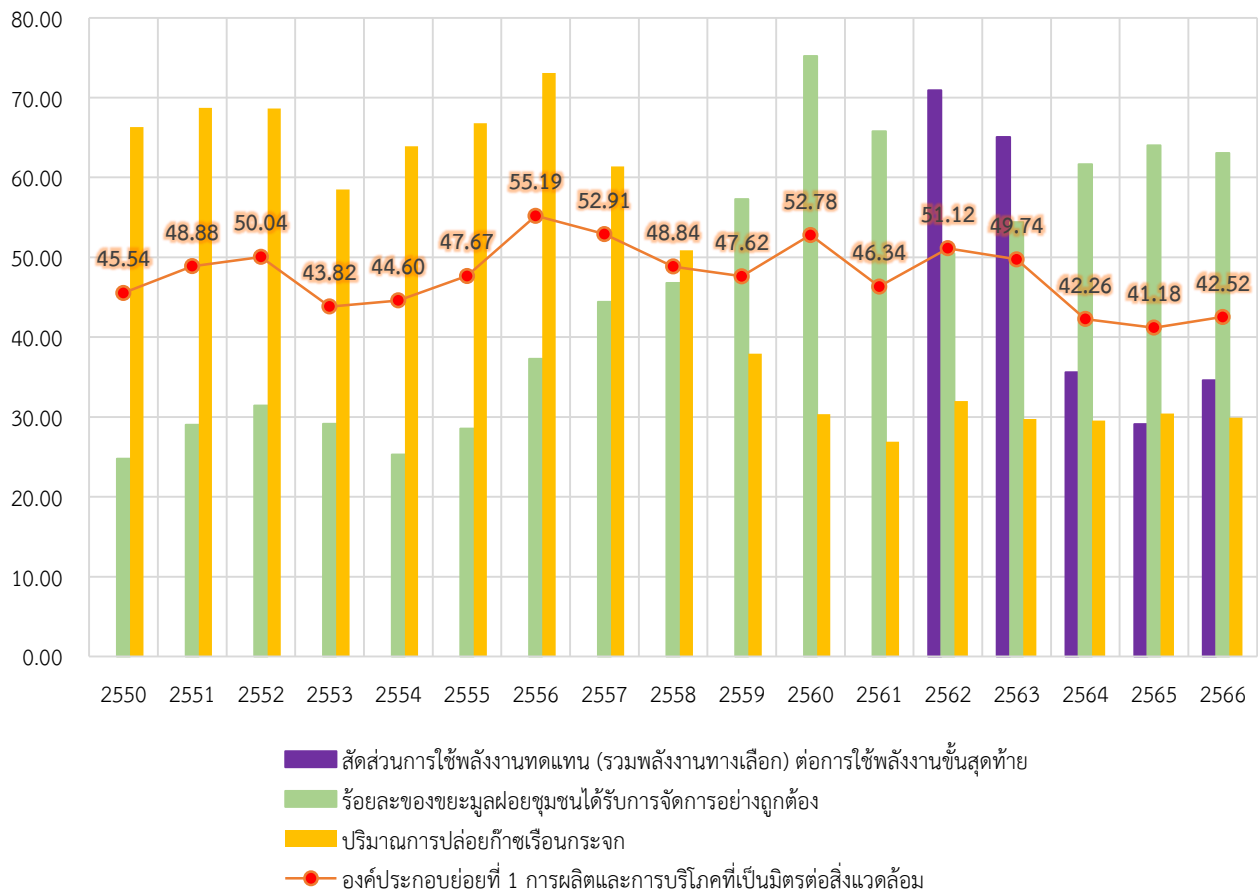
แผนภาพที่ 57 คะแนนองค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.5.1 คนไทยมีการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 58 คะแนนองค์ประกอบย่อยการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

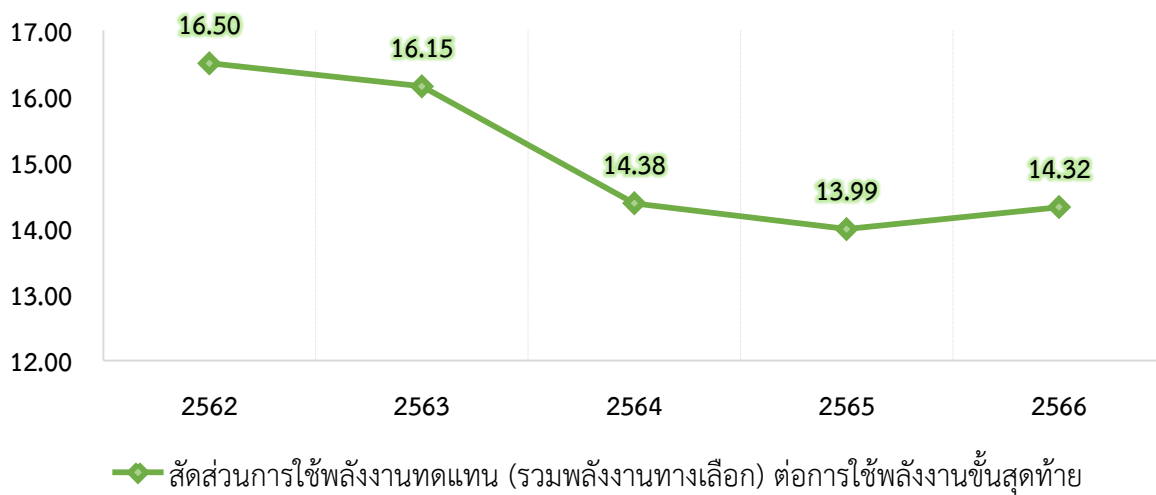
ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 41.18 ในปี 2565 เป็นคะแนน 42.52 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (แผนภาพที่ 58) เนื่องจากคนไทยมีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย จากร้อยละ 13.99 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 14.32 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 59) โดยมีการใช้พลังงานทดแทน 11,717.94 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน⁹ โดยเป็นการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าปริมาณ 3,518.41 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ การใช้พลังงานความร้อนจากพลังงานทดแทนปริมาณ 6,155 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ และการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพจากพลังงานทดแทนปริมาณ 2,044.04 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2565 พบว่ามีการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ที่ได้จากพลังงานแสงอาทิตย์ ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ

⁹ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (กระทรวงพลังงาน). (2566). รายงานสถานการณ์พลังงานของประเทศไทย มกราคม - ธันวาคม 2566 (เบื้องต้น). https://www.dede.go.th/uploads/12_SIT_DEC_66_da093bcd3.pdf?updated_at=2024-04-09T02:05:13.078Z

และการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพจากพลังงานทดแทนที่ได้จากไบโอดีเซล เพิ่มขึ้นในปี 2566¹⁰ ทั้งนี้ การเติบโตของพลังงานทดแทนในประเทศไทยเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (Alternative Energy Development Plan) ซึ่งเป็นแผนที่ว่าด้วยการจัดหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมถึงพลังงานหมุนเวียน เช่น แสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำขนาดเล็ก ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ เป็นต้น โดยแผนดังกล่าวอยู่ภายใต้ภายใต้แผนพลังงานชาติ (National Energy Plan) ซึ่งมีเป้าหมายในการสนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถมุ่งสู่การใช้พลังงานสะอาดและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission) ภายใน ค.ศ. 2065 – 2070 (พ.ศ. 2608 – 2613)

แผนภาพที่ 59 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

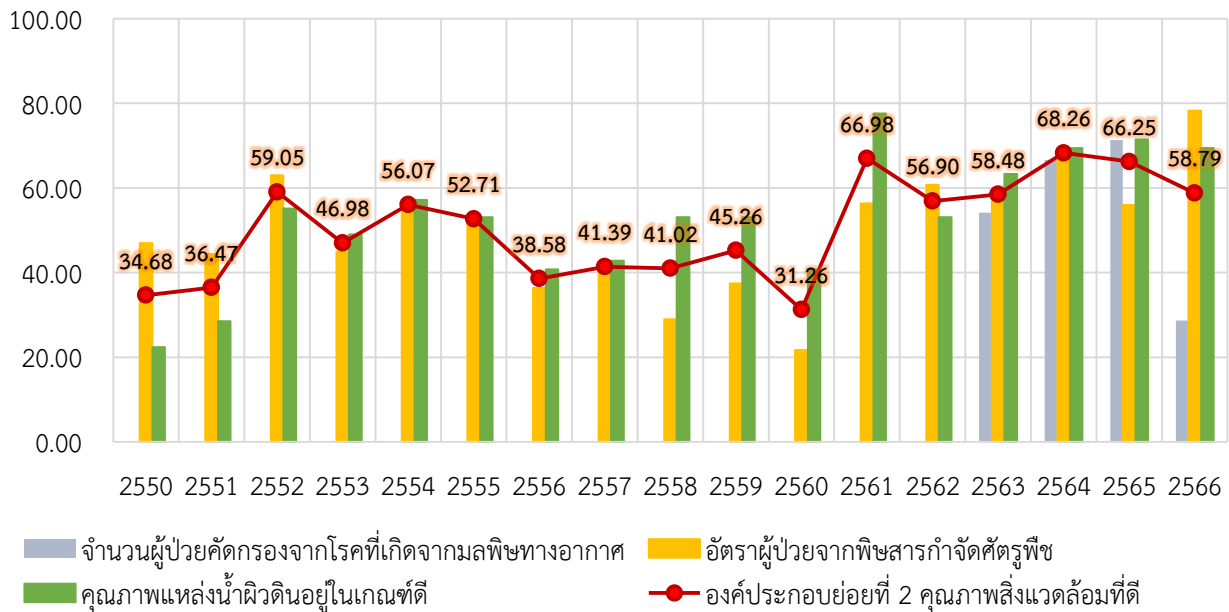

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

¹⁰ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (กระทรวงพลังงาน). (มิถุนายน 2567). สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน .

3.5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมของไทยยังอยู่ในระดับดี

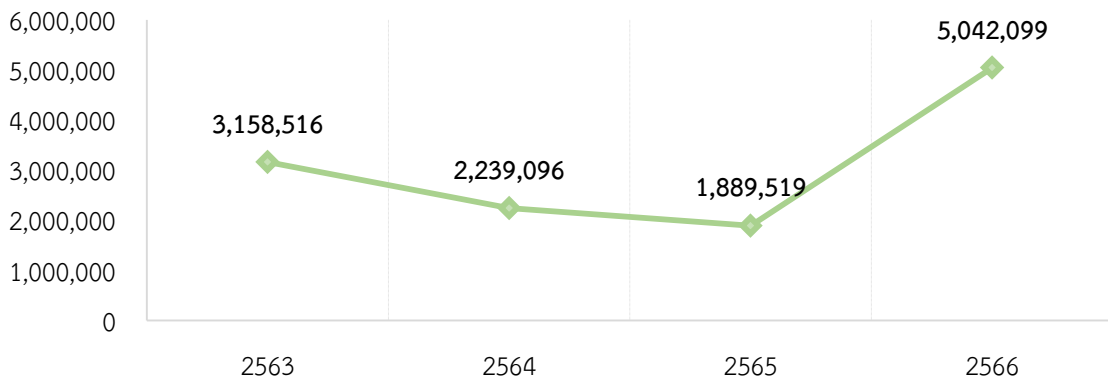
แผนภาพที่ 60 คะแนนองค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคะแนนลดลงจาก 66.25 ในปี 2565 เป็น 58.79 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี (แผนภาพที่ 60) เนื่องจากมีผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศเพิ่มขึ้น จาก 1,889,519 คน ในปี 2565 เป็น 5,042,099 คน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 61) ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) โดยประชากรกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบจาก $PM_{2.5}$ ได้แก่ กลุ่มเด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัว เนื่องจากมีภูมิต้านทานต่ำ โดยค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศของปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 20 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปี 2565 เป็น 26 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปี 2566 ทั้งนี้ เนื่องจากปริมาณฝนที่ลดลง ความกดอากาศสูง สภาพอากาศนิ่ง ทำให้เกิดการสะสมของฝุ่น $PM_{2.5}$ ประกอบกับกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้เกิดฝุ่นมากขึ้น อาทิ การเผาในที่โล่ง การจราจร การเผาไหม้เชื้อเพลิงอุตสาหกรรม การก่อสร้างอาคาร การสูบบุหรี่ การใช้เตาปิ้งย่างที่ทำให้เกิดควัน และการประกอบกิจการของสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น

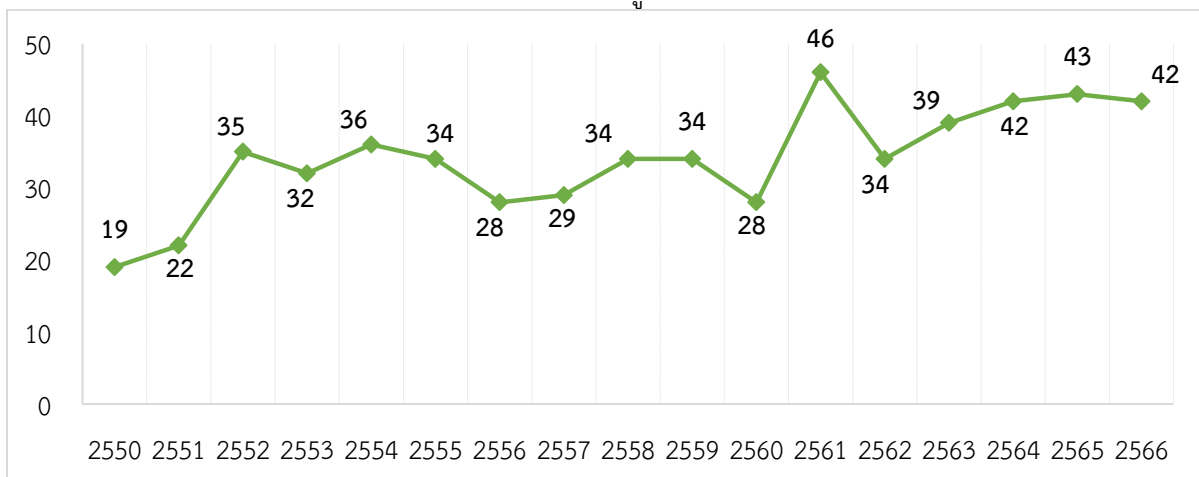
แผนภาพที่ 61 จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ

ที่มา: ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

สำหรับคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์ดี มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อย จากร้อยละ 43 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 42 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 62) ทั้งนี้ ประเทศไทยมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมากที่ร้อยละ 1 และอยู่ในเกณฑ์ดีที่ร้อยละ 41 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ที่ร้อยละ 39 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมที่ร้อยละ 19 ซึ่งสอดคล้องกับการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางเกษตร¹¹ มีน้ำหนักรวมเพิ่มขึ้นจาก 113,640,459.70 กก. ในปี 2565 เป็นน้ำหนักรวมอยู่ที่ 140,861,417.70 กก. ในปี 2566 ซึ่งการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงในปริมาณมาก อาจทำให้ไหลลงสู่แหล่งน้ำและเกิดการสะสมของสารเคมีส่งผลต่อคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน รวมทั้งอาจจะมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น การปล่อยของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่แหล่งน้ำ ขยะมูลฝอยและน้ำเสียจากครัวเรือนที่ไม่ได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี ภัยทางธรรมชาติที่พัดพาสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ลงสู่แหล่งน้ำ เป็นต้น

แผนภาพที่ 62 จำนวนแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์ดี ระหว่างปี 2550 – 2566

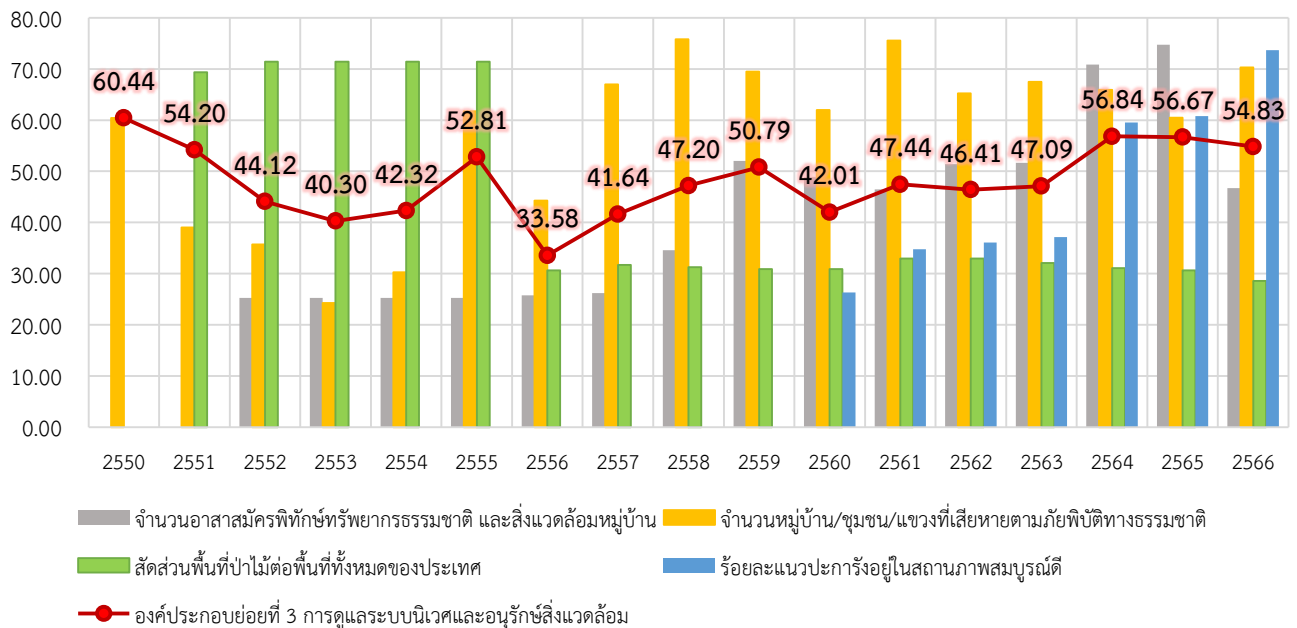

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹¹ สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร. สรุปข้อมูลการนำเข้า-ส่งออกวัตถุดิบทางการเกษตร. https://www.doa.go.th/ard/?page_id=386

3.5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

แผนภาพที่ 63 คะแนนองค์ประกอบย่อยการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

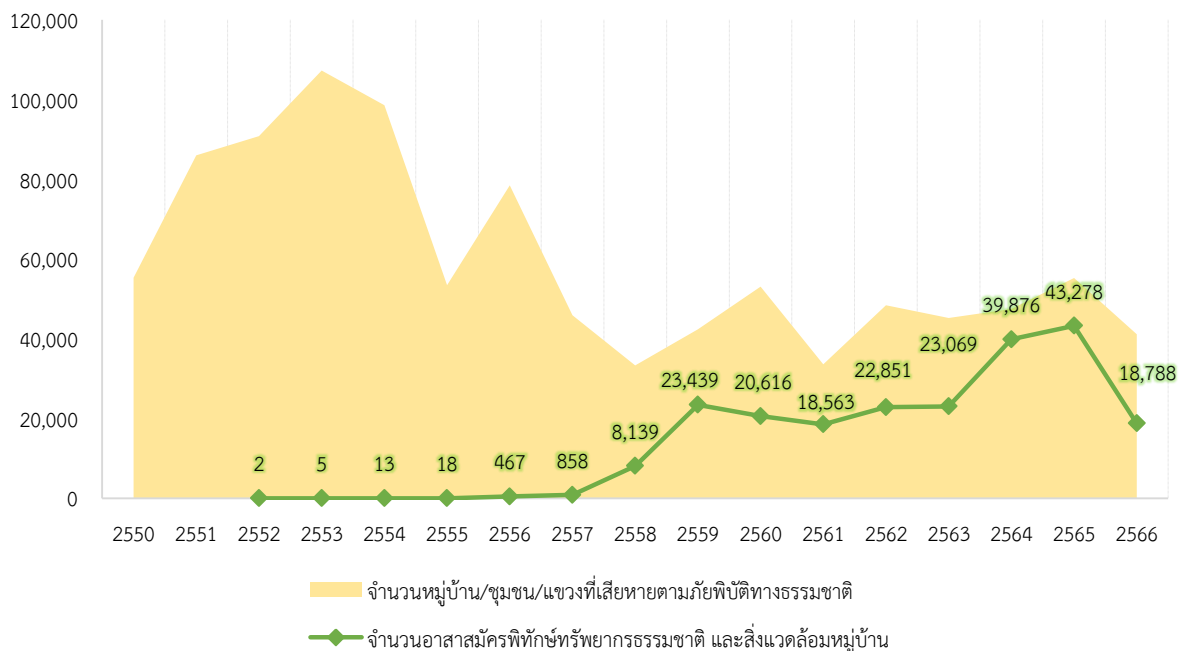
ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีคะแนนลดลง จากระดับดีที่คะแนน 56.67 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 54.83 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 63) เนื่องจากจำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านลดลงอย่างมาก จาก 43,278 คน ในปี 2565 เป็นจำนวน 18,788 คน ในปี 2566 (แผนภาพที่ 64) เป็นผลมาจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเรื่องกิจกรรมการสร้างความร่วมมือของเครือข่ายภาคประชาชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลดลงจาก 45.5552 ล้านบาท ในปี 2565 เป็น 41.3552 ล้านบาท ในปี 2566 ส่งผลให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ลดลง เช่น อุปกรณ์ งบประมาณการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น รวมทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องความจำเป็นในการหาเลี้ยงชีพ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ รวมทั้งคนรุ่นใหม่ขาดความสนใจในเรื่องการมีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครสืบทอดทดแทนเมื่ออาสาสมัครรุ่นเก่าถอนตัว ทำให้จำนวนอาสาสมัครลดลง ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ขาดการดูแลรักษา เกิดความเสื่อมโทรมส่งผลเสียไปยังสุขอนามัยและสุขภาพของคนในชุมชน นอกจากนี้ ภัยพิบัติทางธรรมชาติมีจำนวนลดลง สะท้อนจากจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติมีลดลง จาก 55,255 แห่ง¹² ในปี 2565 เป็น 41,147 แห่ง ในปี 2566 ส่งผลให้การตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านลดลงไปด้วย

¹² จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

สำหรับสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศลดลงเล็กน้อยจาก 102,135,974.96 ไร่¹³ (ร้อยละ 31.57) ในปี 2565 เป็น 101,818,155.76 ไร่ (ร้อยละ 31.47) ในปี 2566¹⁴ (แผนภาพที่ 65) ทั้งนี้ การมีพื้นที่ป่าไม้ลดลงมีสาเหตุมาจากภัยธรรมชาติ อาทิ ไฟป่า หรือเกิดจากมนุษย์เป็นผู้กระทำ อาทิ การรุกรานพื้นที่ป่า เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง การทำเกษตร และการลักลอบตัดไม้ที่ผิดกฎหมาย สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ ทำให้พื้นที่ป่าที่เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของสัตว์ป่าลดน้อยลง ส่งผลให้เกิดปัญหาสัตว์ป่าเข้ามาหากินและสร้างความเสียหายในชุมชน/หมู่บ้านและแหล่งทางการเกษตรของมนุษย์ที่มีอาณาเขตติดป่า

แผนภาพที่ 64 จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน

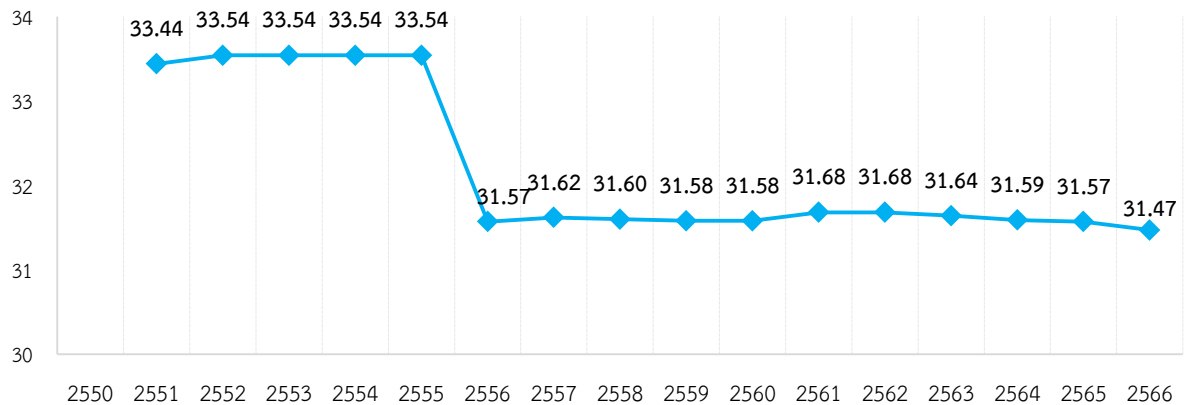

ที่มา: กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹³ ระบบบัญชีข้อมูลกรมป่าไม้. (2565). รายงานโครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี 2565. <https://data.forest.go.th/dataset/my-dataset/resource/022f444a-fd0f-488b-bbdd-826bba6688a8>

¹⁴ ระบบบัญชีข้อมูลกรมป่าไม้. (2566). รายงานโครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี 2566. <https://data.forest.go.th/dataset/my-dataset/resource/87abaf2b-fec6-4eac-8d8f-edde8d4ca26e>

แผนภาพที่ 65 สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ระหว่างปี 2550 – 2566

ที่มา: สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้

โดยสรุป องค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนมีคะแนนลดลงจาก 53.67 ในปี 2565 เป็นคะแนน 51.56 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคะแนนลดลง สะท้อนจากจำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาสถานการณ์ฝุ่นละออง PM 2.5 ที่มีค่าเกินมาตรฐาน ในปี 2566 ซึ่งเป็นปัญหาที่หลายประเทศกำลังเผชิญอยู่ และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยมีสาเหตุมาจากการเผาในที่โล่ง การจราจร การเผาไหม้เชื้อเพลิงอุตสาหกรรม การก่อสร้างอาคาร การสูบบุหรี่ การใช้เตาปิ้งย่างที่ทำให้เกิดควัน และจากการประกอบการของสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ องค์ประกอบย่อยการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีคะแนนลดลง เนื่องจากจำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านลดลง เป็นผลมาจากงบประมาณสำหรับอาสาสมัครลดลง ความจำเป็นในการหาเลี้ยงชีพ และความตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นอาสาสมัครลดลง

3.6 ธรรมนูญบาลอยู่ในระดับดีมาก

แผนภาพที่ 66 ธรรมนูญบาลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

นอกเหนือจากการมีสุขภาวะ มีสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่ดี มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมแล้ว ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนคือการอาศัยอยู่ในสังคมที่มีธรรมนูญบาล สถาบันภาครัฐมีความเข้มแข็ง มีนิติธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย โดยได้กำหนดช่วงระดับการพัฒนาขององค์ประกอบธรรมนูญบาล 5 ระดับ ตามการกระจายตัวของข้อมูล ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 - 33.03
ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 - 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 - 55.64
ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 - 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 - 100.00

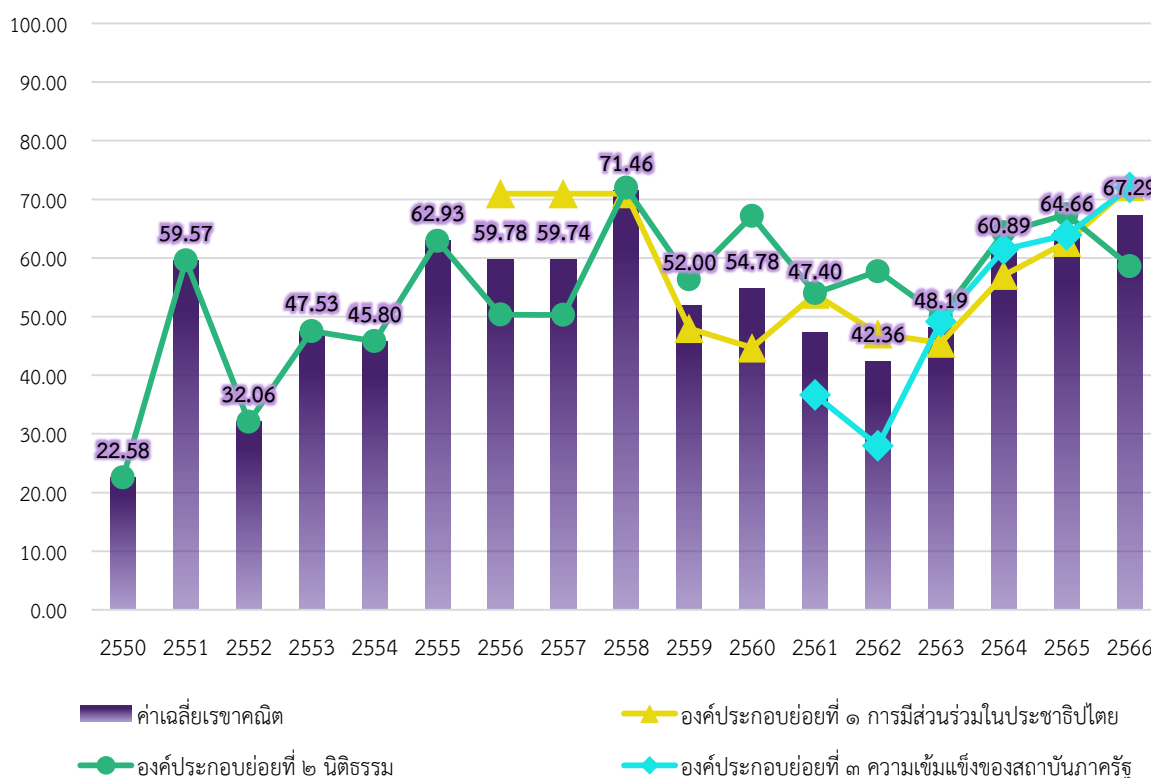
องค์ประกอบหลักธรรมนูญบาลมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับดีที่คะแนน 64.66 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่คะแนน 67.29 ในปี 2566 เนื่องจากองค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับดีที่คะแนน 62.72 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่คะแนน 72.18 ในปี 2566 และองค์ประกอบย่อยความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับดีที่คะแนน 63.93 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่คะแนน 72.03 ในปี 2566 ขณะที่องค์ประกอบย่อยนิติธรรมมีคะแนนลดลงจากระดับดีมากที่คะแนน 67.42 ในปี 2565 เป็นระดับดีที่คะแนน 58.62 ในปี 2566

ตารางที่ 8 คะแนนองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล

องค์ประกอบย่อย	แผนพัฒนาฯ															
	ฉบับที่ 10					ฉบับที่ 11					ฉบับที่ 12					ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ภาพรวมธรรมาภิบาล	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	59.78	59.74	71.46	52.00	54.78	47.40	42.36	48.19	60.89	64.66
การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.97	70.97	70.97	47.99	44.68	53.84	47.05	45.50	57.05	62.72
นิติธรรม	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	50.35	50.28	71.96	56.33	67.17	54.00	57.74	50.07	64.36	67.42
ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	36.62	27.97	49.13	61.48	63.93

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

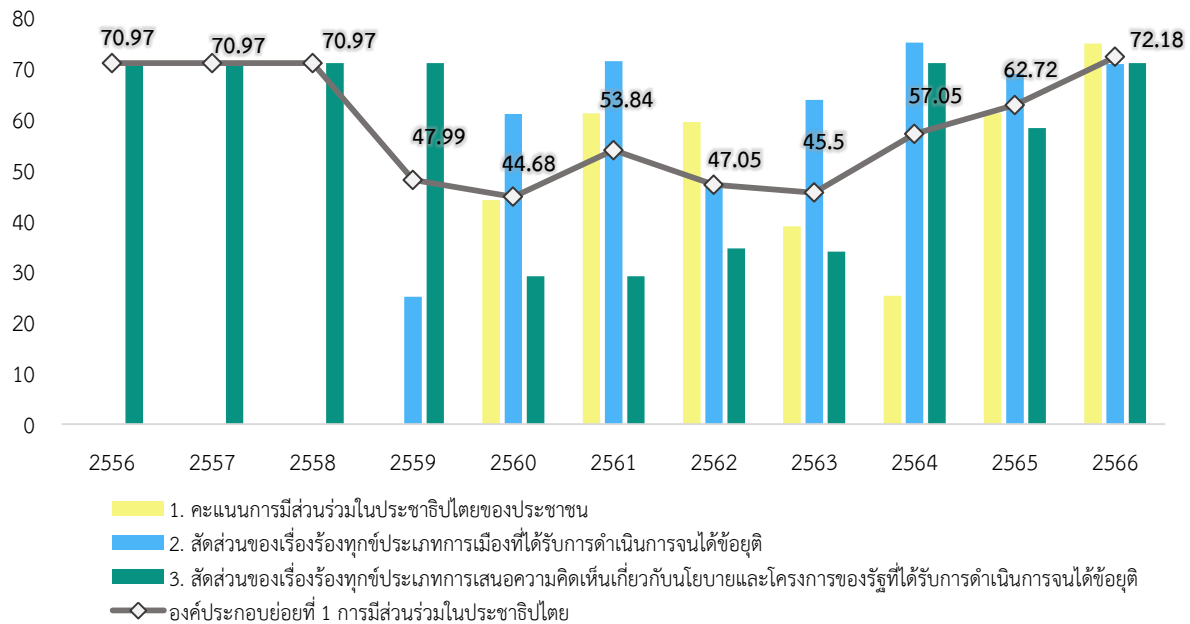
แผนภาพที่ 67 คะแนนองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.6.1 คนไทยมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น

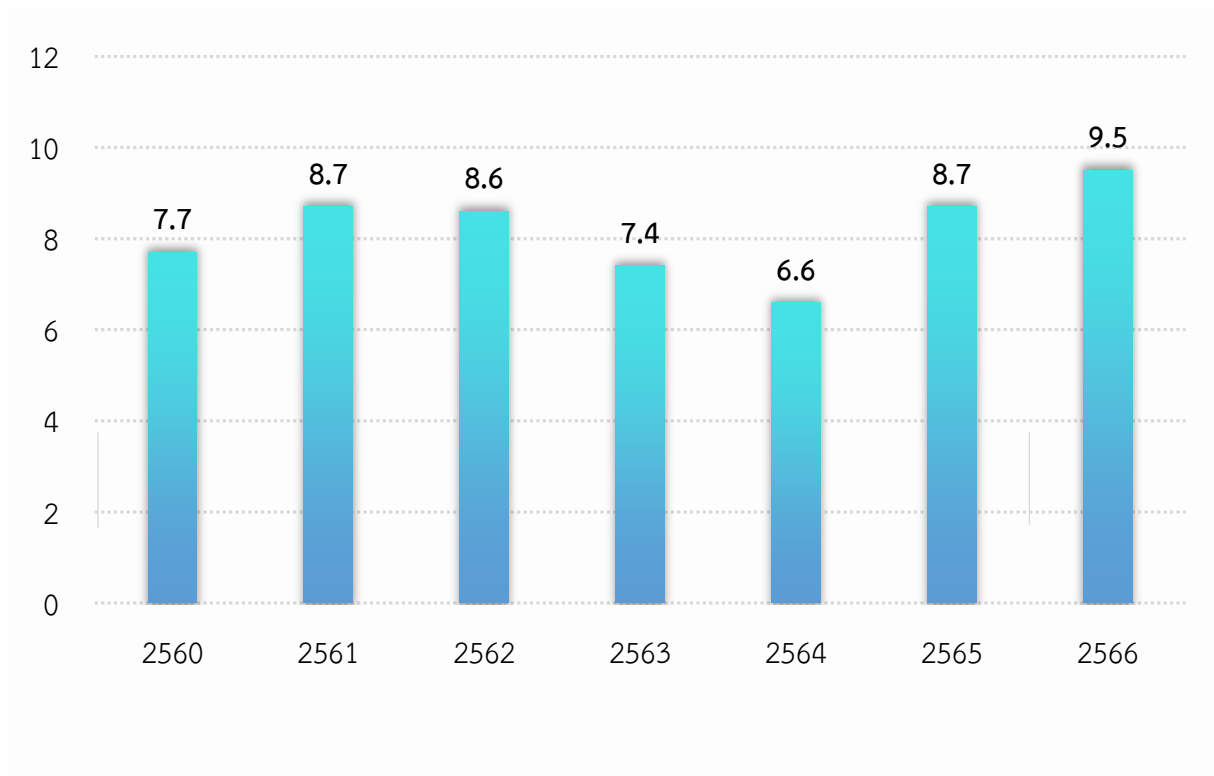
แผนภาพที่ 68 คะแนนองค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับปีที่คะแนน 62.72 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่คะแนน 72.18 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 68) เนื่องจากคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชนเพิ่มขึ้นจาก 8.7 ในปี 2565 เป็น 9.5 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 69) เป็นผลมาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งร้อยละ 75.71 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ สูงที่สุดนับตั้งแต่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคมได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมืองอย่างต่อเนื่องและหลากหลายช่องทาง ส่งผลให้ประชาชนแสดงความสนใจและมีบทบาทในกิจกรรมทางการเมืองเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเต็ม 100 แล้ว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าวยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะยาว เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

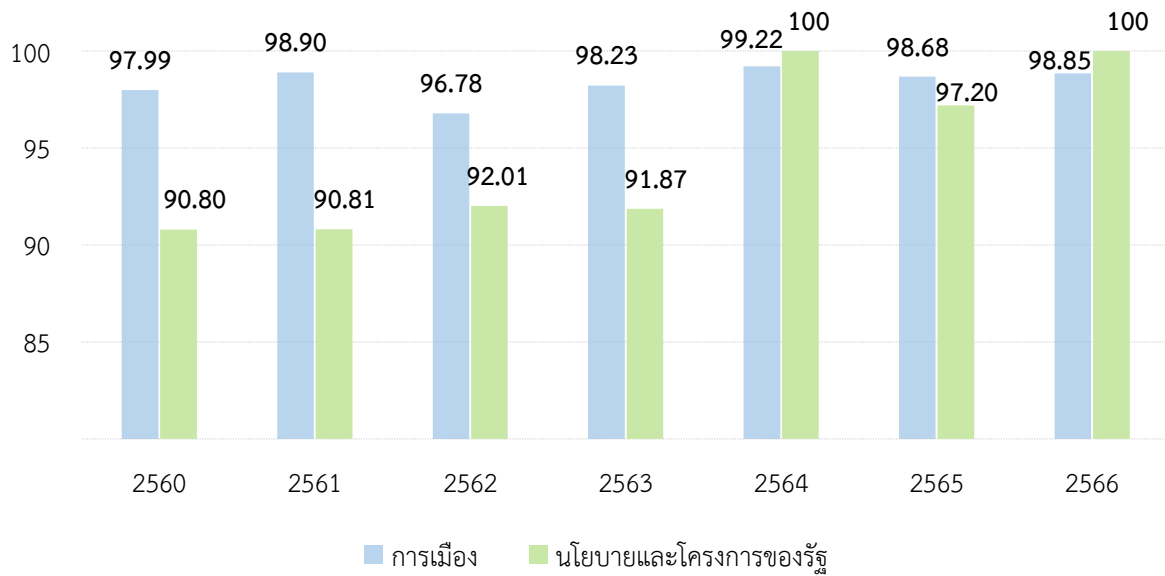
แผนภาพที่ 69 คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน

ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า

นอกจากนี้ ร้อยละเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จาก 98.68 ในปี 2565 เป็น 98.85 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 70) เป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นหรือการร้องทุกข์ในเรื่องที่ไม่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรือไม่เป็นธรรม ผ่านช่องทางร้องทุกข์ 1111 และมีการดำเนินการประสานงานเพื่อให้อำนาจความเดือดร้อนของประชาชนที่มีการร้องทุกข์ประเภทการเมืองจนได้ข้อยุติ โดยสัดส่วนดังกล่าวสูงกว่า 90 นับตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สอดคล้องกับแนวโน้มของร้อยละเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจาก 97.20 ในปี 2565 เป็น 100.00 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 70) เป็นผลมาจากการที่ภาคประชาชนมีความความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนติดตามผลการดำเนินนโยบายและโครงการของรัฐอย่างเข้มแข็ง ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเรื่องร้องทุกข์ ทำให้สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมมากขึ้น

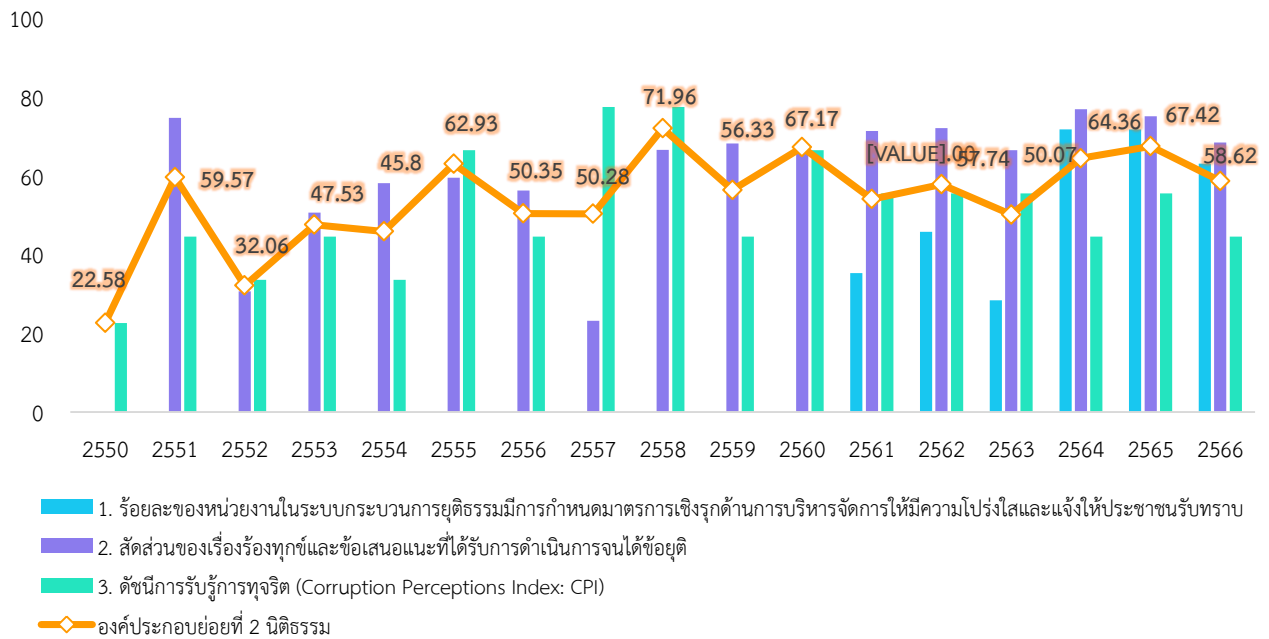
แผนภาพที่ 70 สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองและประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐ ที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ

ที่มา: ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

3.6.2 การมีนิติธรรมลดลงอยู่ในระดับดี

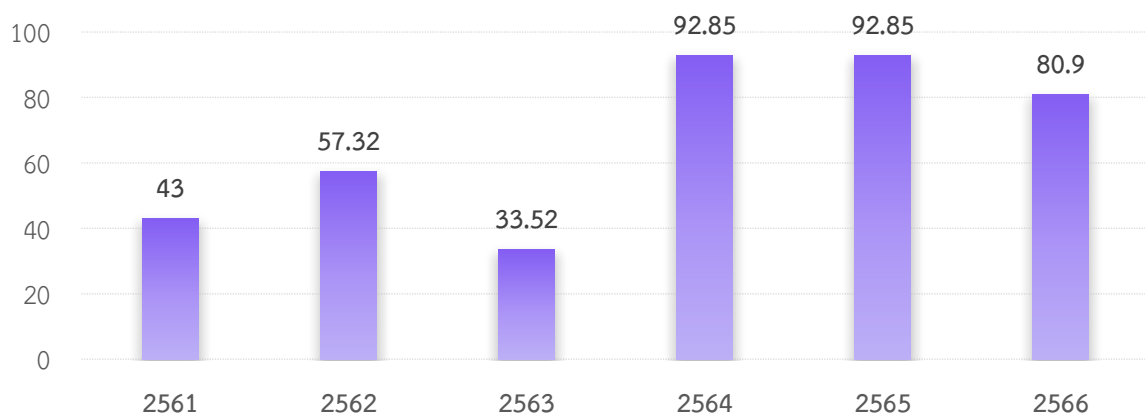
แผนภาพที่ 71 คะแนนองค์ประกอบย่อยนิติธรรม

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยนิติธรรมมีคะแนนลดลงจากระดับดีมากที่คะแนน 67.42 ในปี 2565 เป็นระดับดีที่คะแนน 58.62 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 71) เนื่องจากหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ มีสัดส่วนน้อยลง จากร้อยละ 92.85 ในปี 2565 เป็นร้อยละ 80.90 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 72) นอกจากนี้ คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ลดลงจาก 36 คะแนน (อันดับ 101) ในปี 2565 เป็น 35 คะแนน (อันดับ 108) ในปี 2566 (แผนภาพที่ 73) ของ 180 ประเทศทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก (43 คะแนน) อีกทั้งยังมีคะแนนอยู่ระหว่าง 35 – 38 เป็นเวลานานกว่า 10 ปี สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังมาเป็นระยะเวลานาน

แผนภาพที่ 72 ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ

ที่มา: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

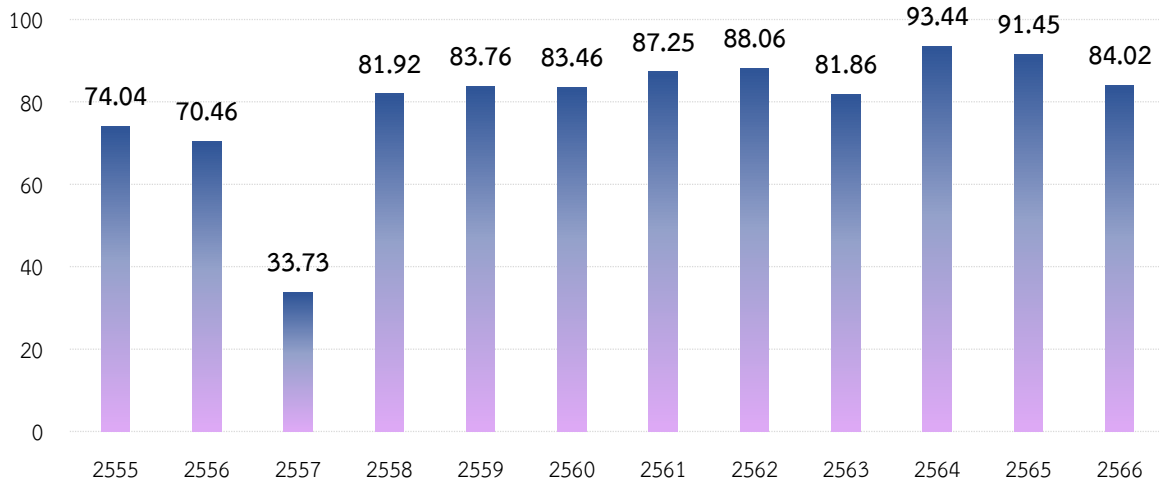
แผนภาพที่ 73 คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย และคะแนนจาก 9 แหล่งข้อมูล

ที่มา: Transparency International

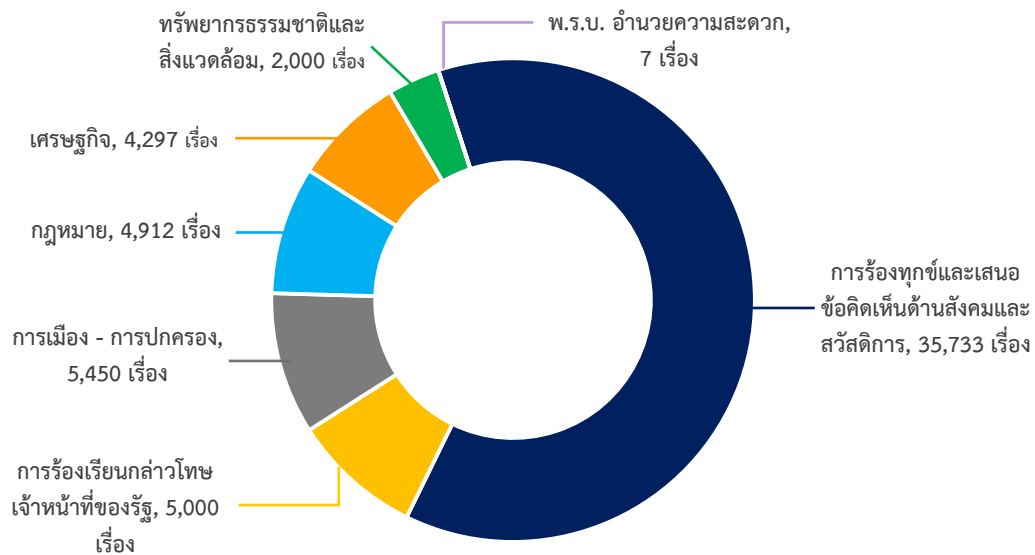
อย่างไรก็ตาม ร้อยละเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติมีสัดส่วนลดลง จาก 91.45 ในปี 2565 เป็น 84.02 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 74) เป็นผลมาจากการรับรู้และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือไม่เป็นธรรม ผ่านช่องทางร้องทุกข์ 1111 ซึ่งมีการดำเนินการประสานงานเพื่อให้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่มีการร้องทุกข์และการให้ข้อเสนอแนะจนได้ข้อยุติ โดยในปี 2566 มีการร้องทุกข์และเสนอข้อคิดเห็นด้านสังคมและสวัสดิการมากที่สุด 35,733 เรื่อง รองลงมาคือ ด้านการร้องเรียนกล่าวโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ 5,000 เรื่อง ถัดมาเป็นด้านการเมืองการปกครอง 5,450 เรื่อง ตามลำดับ (แผนภาพที่ 75)

แผนภาพที่ 74 สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

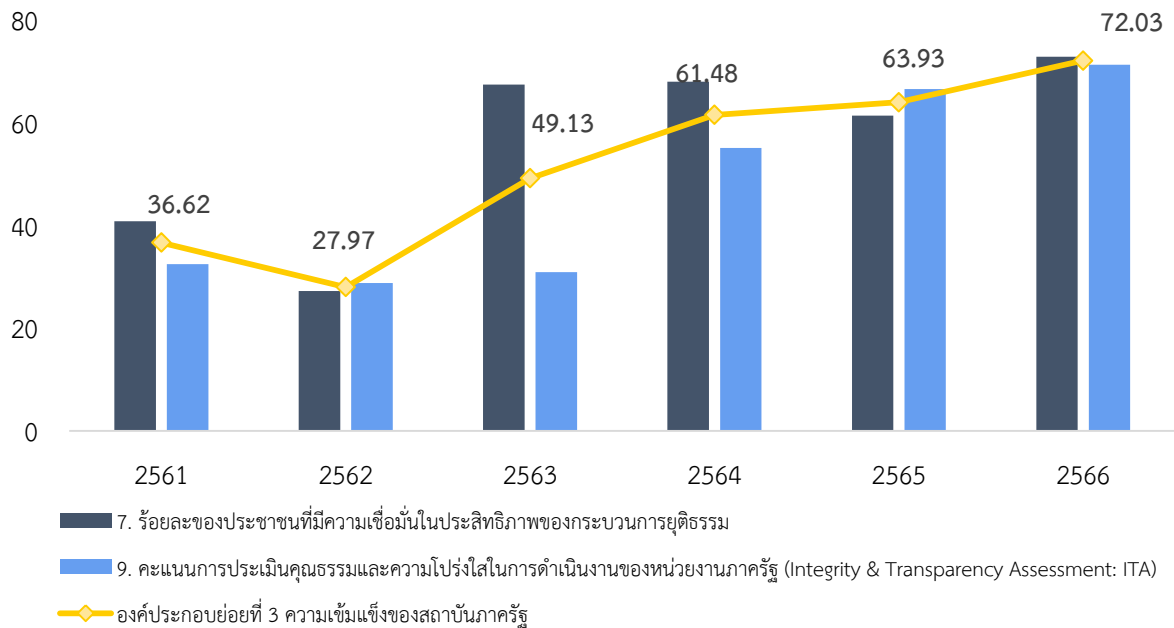
แผนภาพที่ 75 สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ จำแนกตามประเด็นหลัก

ที่มา: ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

3.6.3 สถาบันภาครัฐมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นเป็นระดับดีมาก

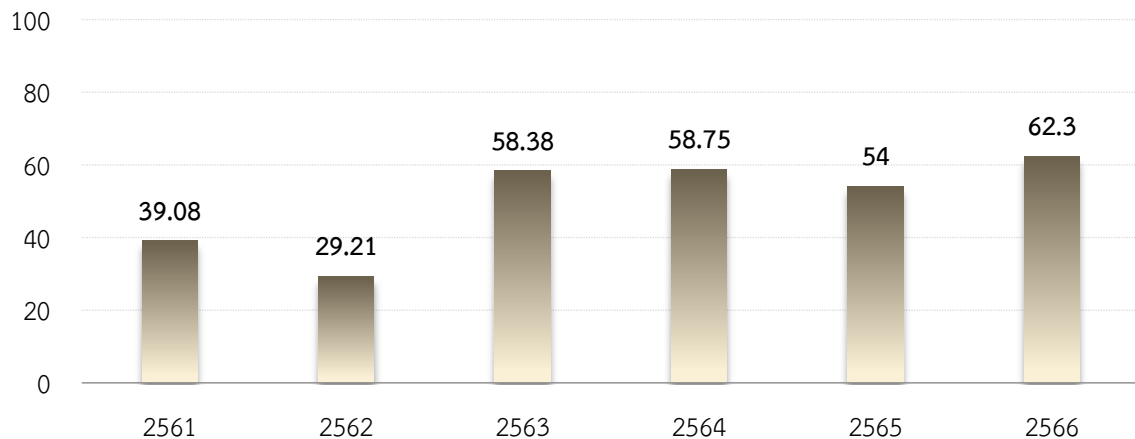
แผนภาพที่ 76 คะแนนองค์ประกอบย่อยความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ

ที่มา: กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบย่อยการมีความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐเพิ่มขึ้นจากระดับดีที่คะแนน 63.93 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่คะแนน 72.03 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 76) เนื่องจากประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมมีส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 54 ในปี 2565 เป็น 62.3 ในปี 2566 (แผนภาพที่ 77) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ ความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) ความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 64.75) โดยมีประเด็นความเชื่อมั่นย่อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะของผู้ให้บริการ ความไว้วางใจหรือประทับใจต่อการดำเนินงาน และความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และ 2) ความเชื่อมั่นต่อการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ร้อยละ 59.75) โดยมีประเด็นความเชื่อมั่นย่อย 3 อันดับแรก ได้แก่ กระบวนการคุ้มครองสิทธิและการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา กระบวนการพิจารณาคดี กระบวนการบังคับโทษ

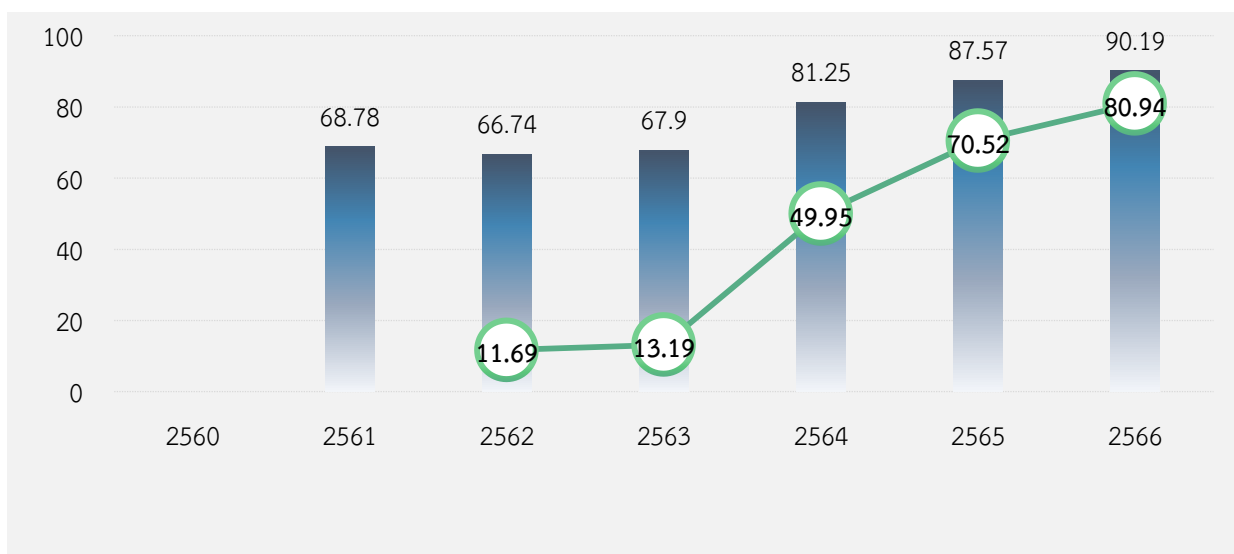
แผนภาพที่ 77 ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

ที่มา: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

นอกจากนี้ คณะกรรมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2563 โดยในปี 2566 มีคะแนน ITA ในภาพรวมอยู่ที่ 90.19 อยู่ในระดับ “ผ่านดี” โดยมีจำนวนหน่วยงานที่ได้คะแนน “ผ่าน” (ได้คะแนน 85 ขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 ซึ่งในปี 2566 มีสัดส่วนร้อยละ 80.94 (แผนภาพที่ 78) แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และให้บริการประชาชนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

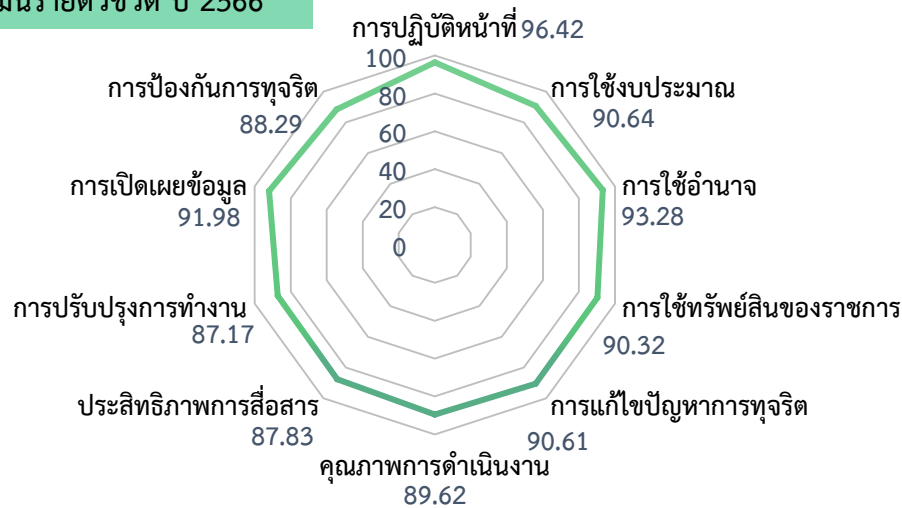
แผนภาพที่ 78 คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์คะแนน ITA ร้อยละ 85

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

แผนภาพที่ 79 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดของคะแนน ITA ปี 2566

ผลการประเมินรายตัวชี้วัด ปี 2566

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โดยสรุป องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากระดับดีที่คะแนน 64.66 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่คะแนน 67.29 ในปี 2566 ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งองค์ประกอบย่อยความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมากและอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพิ่มมากขึ้น ขณะที่องค์ประกอบย่อยนิติธรรมมีคะแนนลดลง และลดระดับจากระดับดีมากลงมาสู่ระดับดี

บทที่ 4

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ถึง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

แนวโน้มของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วง 3 แผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา หรือตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีแนวโน้มดีขึ้น โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 มีคะแนนเฉลี่ย 49.00, 50.39 และ 51.52 ตามลำดับ และในปี 2566 (ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13) มีคะแนน 52.30 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลางมาโดยตลอด แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ค่าคะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ลดลงในช่วงที่มีการแพร่ระบาด จาก 50.86 ในปี 2561 เป็น 48.85 ในปี 2563 แต่ค่าคะแนนกลับเพิ่มขึ้นเป็น 52.30 ในปี 2566 ซึ่งสูงกว่าช่วงก่อนการแพร่ระบาด สะท้อนให้เห็นว่า ในภาพรวมประเทศไทยมีความสามารถในการปรับตัว (Resilience) ได้ค่อนข้างดี

ทั้งนี้ องค์ประกอบหลักที่มีแนวโน้มดีขึ้นในช่วง 16 ปีที่ผ่านมา และส่งผลให้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ มีแนวโน้มดีขึ้น มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) **องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม** มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 ที่คะแนนเฉลี่ย 44.45 และ 50.42 และปรับตัวขึ้นมาอยู่ในระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่คะแนนเฉลี่ย 59.43 และปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่คะแนน 61.13 2) **องค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน** มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดที่ 46.64 46.18 50.86 ตามลำดับ และ มีคะแนน 51.56 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) **องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล** มีคะแนนเฉลี่ยปรับระดับเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากนั้นปรับลดลงไปอยู่ในระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 41.51 61.18 และ 53.05 ตามลำดับ แต่ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้ปรับตัวสูงขึ้นไปอยู่ในระดับดีมากที่คะแนน 67.29

อย่างไรก็ตาม ยังมีองค์ประกอบหลักที่มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยลดลง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) **องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ** ที่เคยอยู่ในระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จากนั้นปรับลดลงมาอยู่ในระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ ฉบับที่ 12 ที่คะแนนเฉลี่ย 58.07, 51.88 และ 50.39 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังคงอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 44.41 2) **องค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรม** ที่เคยอยู่ในระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จากนั้นปรับลดลงมาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับเพิ่มขึ้นไปอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 48.07, 43.43 และ 45.16 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังคงอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 45.33 และ 3) **องค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย** ลดระดับลงจากระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 63.08 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และฉบับที่ 12 ที่คะแนนเฉลี่ย 51.49 และ 52.64 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังคงอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 47.95 ทั้งนี้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในแต่ละองค์ประกอบหลักมีประเด็นที่น่าสนใจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10, 11, 12 และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในแต่ละช่วงแผน

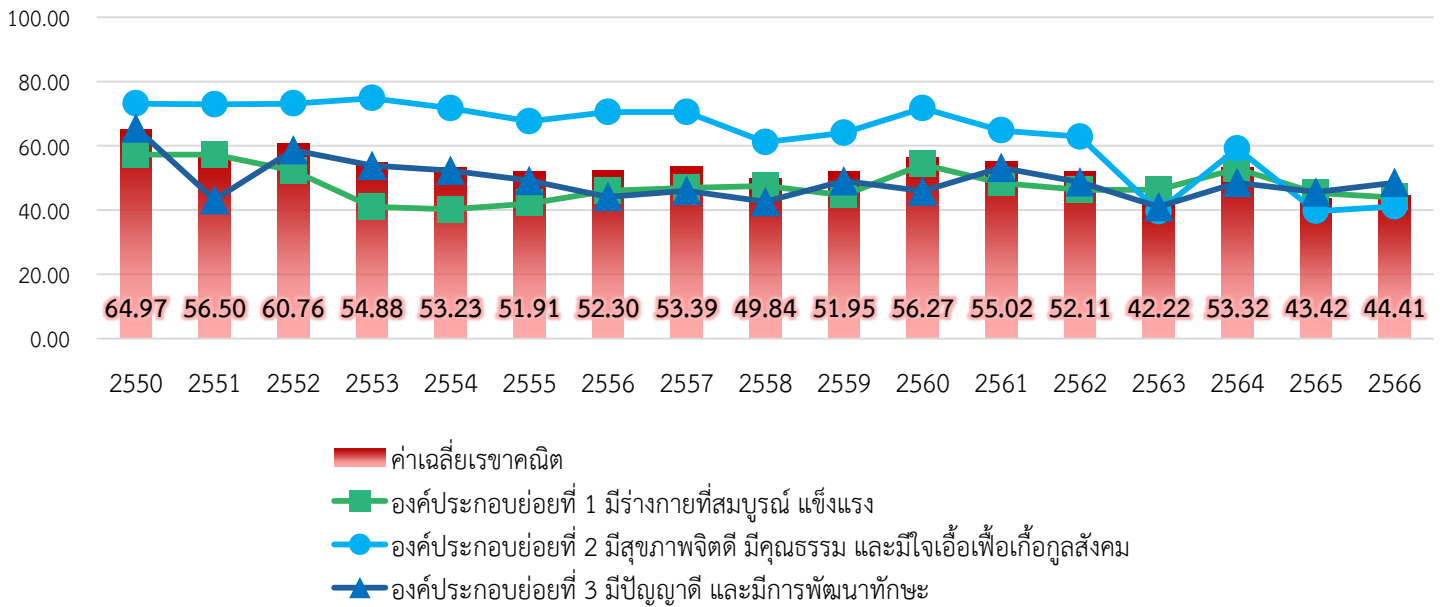
องค์ประกอบหลัก	คะแนนเฉลี่ย			
	แผนฯ 10 (พ.ศ.2550- 2554)	แผนฯ 11 (พ.ศ.2555- 2559)	แผนฯ 12 (พ.ศ.2560- 2564)	แผนฯ 13 (ปี 2566)
การมีสุขภาวะ	58.07	51.88	50.39	44.41
เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	44.45	50.42	59.43	61.13
ทุนทางวัฒนธรรม	48.07	43.43	45.16	45.33
สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	63.08	51.49	52.64	47.95
สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	46.64	46.18	50.86	51.56
ธรรมาภิบาล	41.51	61.18	53.05	67.29
ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	49.00	50.39	51.52	52.30

4.1 สุขภาวะของคนไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ในช่วงแผนพัฒนาฯ 3 แผนที่ผ่านมา สุขภาวะของคนไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยคะแนนเฉลี่ยลดระดับลงจากระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 58.07 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 ที่คะแนนเฉลี่ย 51.88 และ 50.39 ตามลำดับ และยังคงอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 44.41 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคม เป็นองค์ประกอบย่อยเดียวที่ค่าคะแนนมีแนวโน้มลดลงมากจนกระทั่งปรับตัวลดระดับลง จากคะแนนเฉลี่ยระดับดีมากที่ 73.10 และ 66.74 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 เป็นระดับดีที่ 56.26 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และปรับตัวลดลงมาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 41.12 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ขณะที่องค์ประกอบย่อยอีก 2 องค์ประกอบที่เหลือ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยการมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ที่คะแนน 49.63, 45.43 และ 48.88 คะแนนตามลำดับ และ องค์ประกอบย่อยการมีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนน 54.70, 46.20 และ 47.15 คะแนนตามลำดับ

คะแนนองค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคมที่ลดลง เป็นผลมาจากตัวชี้วัดอัตราการฆ่าตัวตามสำเร็จที่คะแนนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี 2563 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของคนไทย โดยเฉพาะสุขภาพจิต ส่งผลให้ทั้งคะแนนองค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคม และคะแนนองค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะลดลงต่ำที่สุดในรอบ 16 ปี และลดระดับมาอยู่ที่ระดับต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตาม ทั้งคะแนนองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยดังกล่าวมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปี 2564 – 2566 ส่งผลให้องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะปรับตัวกลับขึ้นมาอยู่ที่ระดับปานกลาง แต่องค์ประกอบย่อยการมีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังคมยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แผนภาพที่ 80 คะแนนองค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะ

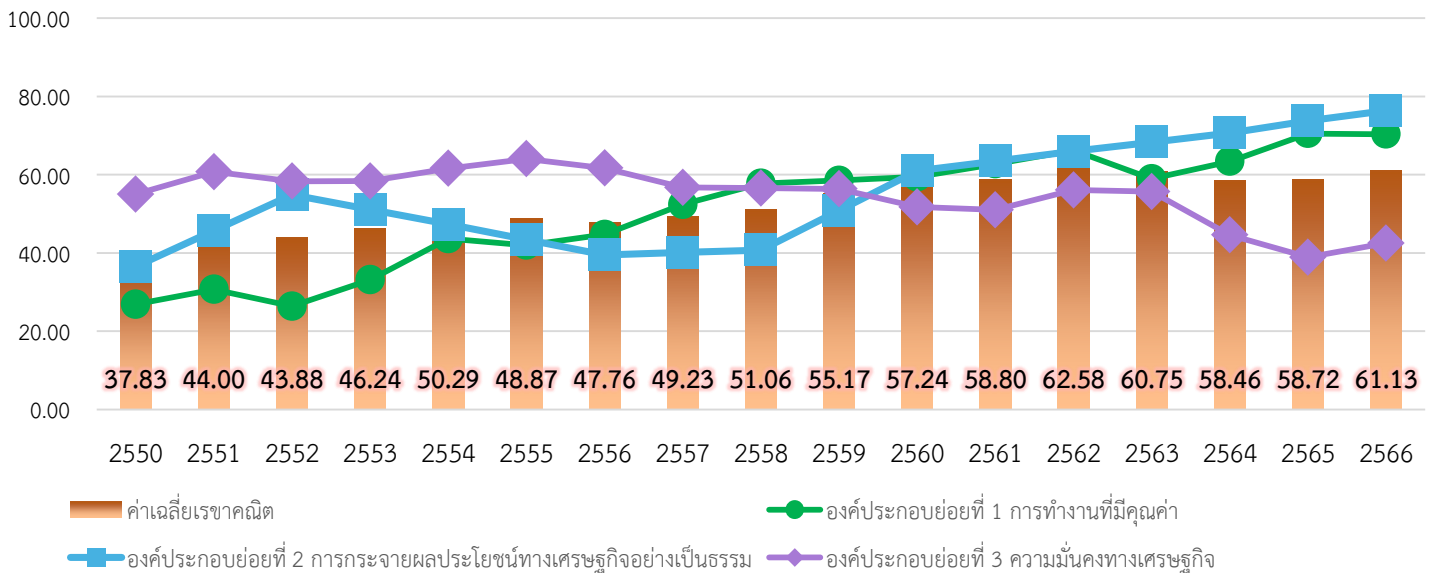
4.2 เศรษฐกิจมีแนวโน้มเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น

คนไทยมีเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้นตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ถึงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 ที่คะแนนเฉลี่ย 44.45 และ 50.42 และปรับตัวขึ้นมาอยู่ในระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่คะแนนเฉลี่ย 59.43 และปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่คะแนน 61.13

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยการทำงานที่มีคุณค่าปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับเร่งแก้ไขที่คะแนนเฉลี่ย 32.15 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 51.07 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 63.55 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และปรับตัวเป็นระดับดีมากที่คะแนน 70.37 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยในปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของรุนแรงของโรคโควิด-19 มีคะแนนลดลง จาก 66.25 ในปี 2562 เป็น 58.94 ในปี 2563 แต่กลับเพิ่มขึ้นเป็น 63.40 และ 70.54 ในปี 2564 และ 2565 ตามลำดับ เนื่องจากมีมาตรการช่วยเหลือต่าง ๆ ของภาครัฐ และ องค์ประกอบย่อยการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมปรับตัวลดลงจากระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 47.12 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 42.94 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับดีมากที่คะแนนเฉลี่ย 67.20 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และคะแนน 76.40 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ขณะที่องค์ประกอบย่อยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง จากระดับดีที่คะแนน 58.81 และ 59.08 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 เป็นระดับปานกลางที่คะแนน 49.66 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และลดลงมาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 42.50 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยมีตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มคะแนนลดลงได้แก่ หนี้สาธารณะต่อ GDP และหนี้ครัวเรือนต่อ GDP

แผนภาพที่ 81 คะแนนองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

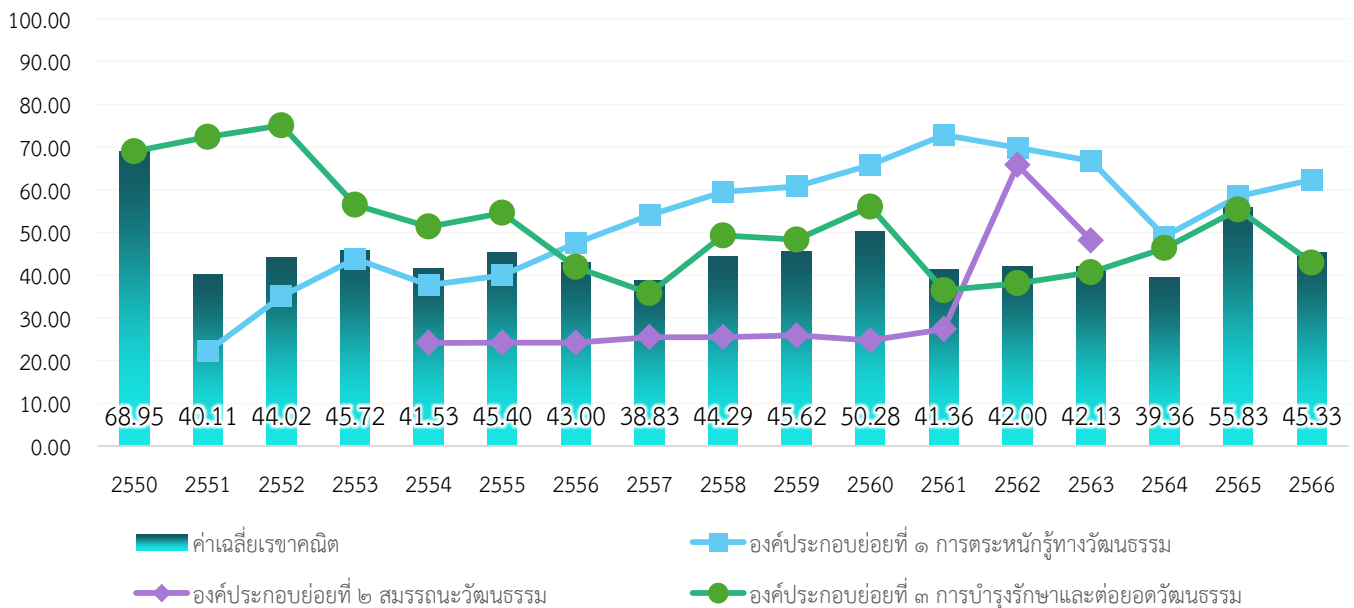

4.3 ทูทางวัฒนธรรมค่อนข้างทรงตัว

สังคมไทยมีคะแนนทุนทางวัฒนธรรมค่อนข้างทรงตัว โดยมีคะแนนลดลงจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จากคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางที่ 48.07 ลดระดับลงมาอยู่ที่ระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 43.43 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากนั้นคะแนนเฉลี่ยได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 45.16 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และอยู่ในระดับปานกลาง และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนนอยู่ที่ 45.33 และยังคงอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบย่อยการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 34.70 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 52.31 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 63.75 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และมีคะแนน 62.33 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 อย่างไรก็ตาม ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปี 2563 และ 2564 ไม่มีการอนุมัติขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้ตัวชี้วัดจำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้วมีจำนวนลดลงในปีดังกล่าว ขณะที่องค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยลดลง จากระดับดีที่คะแนน 64.81 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ลงมาอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 45.95 และ 45.47 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนน 42.91 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง สำหรับองค์ประกอบย่อยสมรรถนะวัฒนธรรม เริ่มมีการเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (เริ่มในปี พ.ศ. 2557) โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเร่งแก้ไขที่ 24.18 และ 32.45 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนน 48.13 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ในปี 2565 ได้มีการกำหนดนโยบายและงบประมาณในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้คนต่างศาสนามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเน้นการกระจายทั่วทั้ง 5 ภูมิภาค ขณะที่ปีอื่น ๆ จัดขึ้นเพียงบางพื้นที่เท่านั้น ทำให้ตัวชี้วัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์มีคะแนนสูงในปีดังกล่าว

แผนภาพที่ 82 คะแนนองค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรม

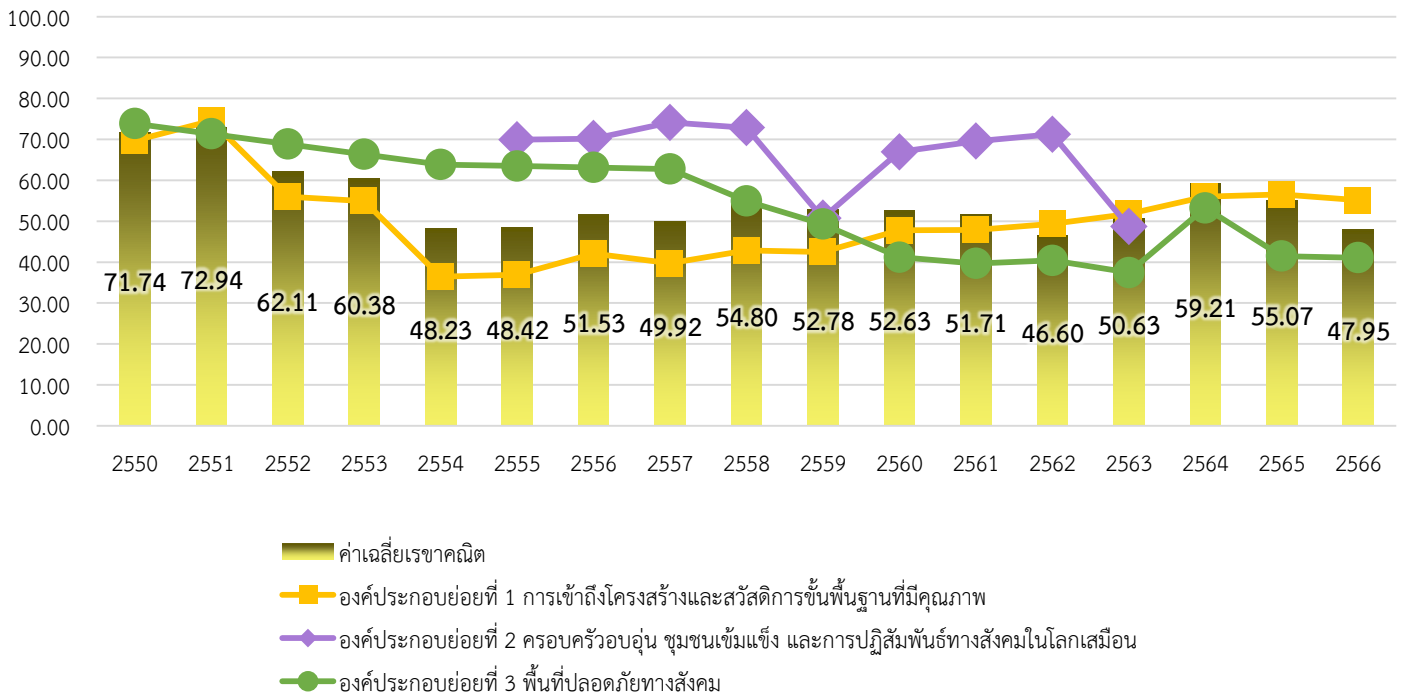
4.4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

สถานการณ์ความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคมไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยลดระดับลงจากระดับดีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่คะแนนเฉลี่ย 63.08 เป็นระดับปานกลางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และฉบับที่ 12 ที่คะแนนเฉลี่ย 51.49 และ 52.64 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังคงอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 47.95 ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมที่มีแนวโน้มปรับตัวลดลงอย่างมาก จากระดับดีที่คะแนน 68.85 และ 58.72 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 ตามลำดับ มาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 42.24 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และมีคะแนน 41.08 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนไปใช้รูปแบบออนไลน์มากขึ้น โดยมีช่วงเวลาของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นตัวเร่ง ทำให้เกิดการหลอกลวงในสื่อสังคมออนไลน์ช่องทางต่าง ๆ มากขึ้นตามไปด้วย สะท้อนจากคะแนนตัวชี้วัดจำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ที่มีคะแนนต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับลักษณะสังคมไทยที่เปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น อัตราการสมรสและมีบุตรน้อยลง ทำให้ตัวชี้วัดสัดส่วนผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงวัยทั้งหมดมีคะแนนลดลงเช่นกัน

ขณะที่องค์ประกอบย่อยครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน ซึ่งเริ่มมีการจัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (เริ่มในปี พ.ศ. 2558) อยู่ในระดับดีมากที่คะแนนเฉลี่ย 70.04 และ 67.58 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 คะแนนตามลำดับ และมีคะแนน 48.69 อยู่ในระดับปานกลาง ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และองค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพมีแนวโน้มลดลง จากระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 58.33 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 40.81 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แล้วปรับขึ้นไป

อยู่ในระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 51.54 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 55.11

แผนภาพที่ 83 คะแนนองค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

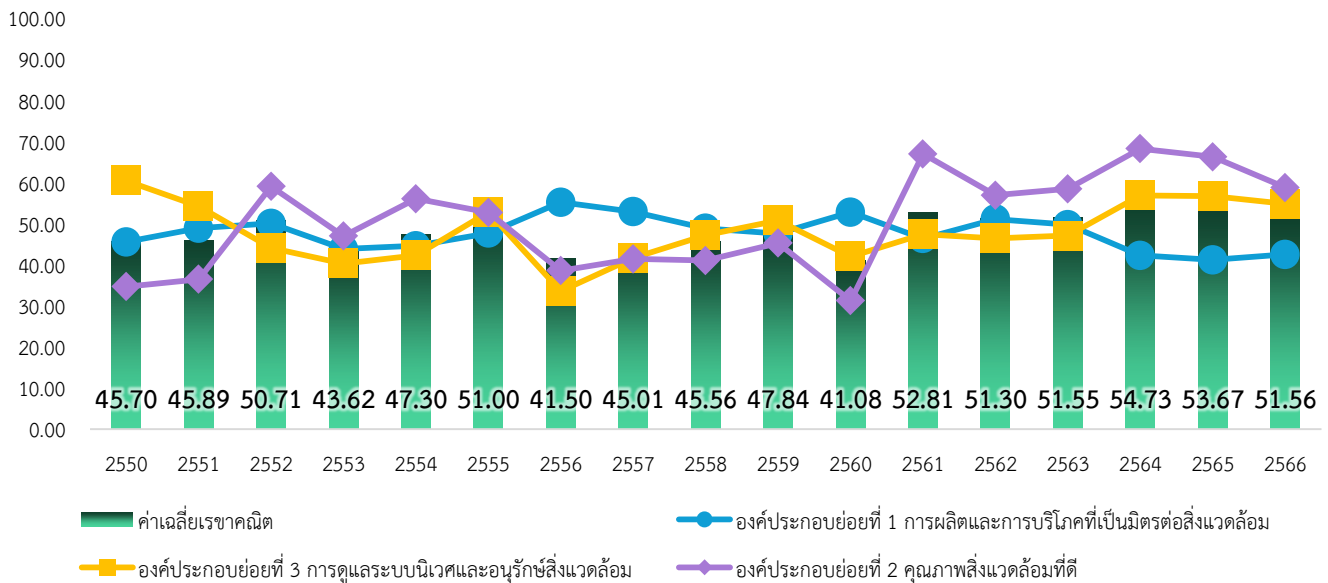
4.5 สภาพแวดล้อมของคนไทยมีคุณภาพและความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและความยั่งยืนของประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลางมาโดยตลอดตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จนถึงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยมีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงแผนค่อนข้างทรงตัวที่ 46.64 46.18 50.86 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 ตามลำดับ และมีคะแนน 51.56 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางมาตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ทั้ง 3 ฉบับ ที่คะแนน 46.58 50.45 และ 47.24 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนนลดลงมาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 42.52 ขณะที่องค์ประกอบย่อยการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ยังคงอยู่ในระดับปานกลางตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ทั้ง 3 ฉบับ ที่คะแนน 48.28, 45.20 และ 49.41 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนน 54.83 เช่นเดียวกัน

สำหรับองค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้ปรับระดับลดลงจากระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 46.65 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 43.79 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 58.02 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังคงมีคะแนนอยู่ในระดับดีที่ 58.79 ทั้งนี้เป็นผลมาจากตัวชี้วัดอัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ตัวชี้วัดดังกล่าวมีคะแนนลดลง รวมทั้งตัวชี้วัดคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ที่ลดลงมากเช่นกัน เนื่องจากการใช้สารพิษทางการเกษตรส่งผลให้คุณภาพแหล่งน้ำลดลงด้วย อย่างไรก็ตาม คะแนนตัวชี้วัดดังกล่าวปรับตัวดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เนื่องจากภาครัฐได้ผลักดันมาตรการด้านความปลอดภัยในการใช้สารเคมีทางการเกษตรโดยการจำกัดการใช้

สารเคมีบางประเภทในปี 2562 และในช่วงการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลให้คนเดินทางน้อยลง ยังทำให้ตัวชี้วัดจำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศมีคะแนนดีขึ้นอีกด้วย

แผนภาพที่ 84 คะแนนองค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

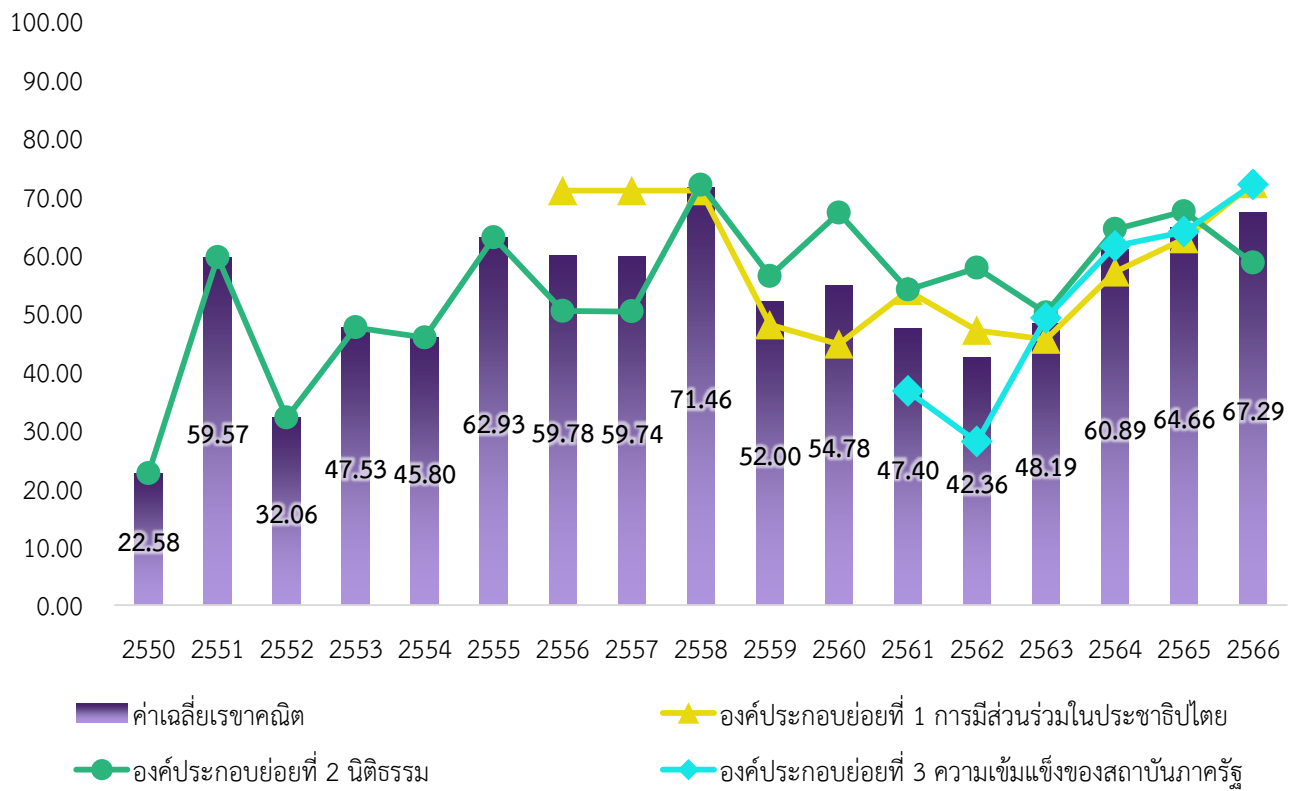

4.6 ธรรมชาติของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงสูง

ธรรมชาติของประเทศไทยในช่วง 16 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนระดับในทุกช่วงแผน โดยปรับระดับดีขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนน 41.51 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีที่คะแนน 61.18 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และปรับตัวลดลงเป็นระดับปานกลางที่คะแนน 53.05 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนน 67.29 อยู่ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย เริ่มมีการเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (เริ่มในปี พ.ศ. 2556) มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจากระดับดีที่ 65.23 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 51.81 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนน 72.18 อยู่ในระดับดีมาก องค์ประกอบย่อยนิติธรรม มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น จากระดับต้องปรับปรุงที่คะแนนเฉลี่ย 41.51 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นระดับดีที่คะแนนเฉลี่ย 58.37 และ 60.13 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 ตามลำดับ และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนนอยู่ในระดับดีที่ 58.62 เนื่องจากตัวชี้วัดดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) ที่มีคะแนนสูงขึ้นจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 แต่คะแนนค่อนข้างทรงตัวในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 และองค์ประกอบย่อยความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ เริ่มมีการเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (เริ่มในปี พ.ศ. 2561) โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางที่ 47.83 และในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีคะแนนปรับตัวเพิ่มขึ้นไปอยู่ในระดับดีมากที่ 72.03 ซึ่งเป็นผลมาจากตัวชี้วัดคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชนที่เพิ่มขึ้นมากในปี 2566 เนื่องจากมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี 2566 และประชาชนมีความตื่นตัวและไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากเป็นประวัติการณ์ถึงร้อยละ 75.71 สูงที่สุดในรอบการเลือกตั้ง 7 ครั้งที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 85 คะแนนองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

ในปี 2566 หรือปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 พบว่า **คนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ในระดับปานกลาง** ที่คะแนน 52.30 โดยมี 3 องค์ประกอบหลักที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น ได้แก่ (1) องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับต้องปรับปรุงที่ 43.42 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่ 44.41 ในปี 2566 (2) องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมีคะแนนเพิ่มขึ้น จาก 58.72 ในปี 2565 เป็น 61.13 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับดี และ (3) องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากระดับดีที่ 64.66 ในปี 2565 เป็นระดับดีมากที่ 67.29 อย่างไรก็ตาม ยังมี 3 องค์ประกอบหลักที่มีคะแนนลดลง ได้แก่ (1) องค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรมมีคะแนนลดลงจากระดับดีที่ 55.83 ในปี 2565 เป็นระดับปานกลางที่ 45.33 ในปี 2566 (2) องค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยมีคะแนนลดลง จาก 55.07 ในปี 2565 เป็น 47.95 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง และ (3) องค์ประกอบหลักสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนมีคะแนนลดลง จาก 53.67 ในปี 2565 เป็น 51.56 ในปี 2566 แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแนวโน้มในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ถึงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 พบว่า **ค่าคะแนนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น** โดยมีคะแนนเฉลี่ยของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 11 และ 12 ที่ 49.00 50.39 และ 51.52 ตามลำดับ แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ค่าคะแนนลดลงในช่วงที่มีการแพร่ระบาดลดลง จาก 50.86 ในปี 2561 เป็น 48.85 ในปี 2563 แต่ค่าคะแนนกลับเพิ่มขึ้นเป็น 52.30 ในปี 2566 ซึ่งสูงกว่าช่วงก่อนการแพร่ระบาดสะท้อนให้เห็นว่า ในภาพรวมประเทศไทยมีความสามารถในการปรับตัว (Resilience) ได้ค่อนข้างดี ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐที่สามารถบริหารจัดการสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม มีระบบสาธารณสุข เครื่องมือ บุคลากร และกลไกการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งฐานทางการคลังที่มีศักยภาพเพียงพอ สามารถทำให้ประชาชนและประเทศผ่านพ้นช่วงเวลาดังกล่าวและกลับมาอยู่ในระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกับช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดได้ในเวลาที่เหมาะสม

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาผลการประเมินดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในรายละเอียดตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบ ทำให้นำไปสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

◎ **การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมควรเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องได้รับการผลักดันอย่างจริงจัง** ผลการประเมินจากองค์ประกอบย่อยการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ รวมทั้งตัวชี้วัดสัดส่วนกลุ่มประชากรที่มีรายได้มากที่สุดร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ต่อกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยที่สุด ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด มีคะแนนลดลง สะท้อนให้เห็นว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญ โดยควรมีมาตรการที่ครอบคลุมหลายด้าน อาทิ การปฏิรูประบบภาษีให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินและภาษีมรดกเพื่อกระจายความมั่งคั่งและสร้างความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเข้าถึงได้สำหรับทุกคน โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ห่างไกล และการพัฒนาเมืองรองให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค รวมถึง ควรมีการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ โดยการขยายความคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบและกลุ่มเปราะบาง การปรับปรุงระบบประกันสังคมให้มีความยั่งยืนและ

เพียงพอต่อการดำรงชีพ และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ควรมีการส่งเสริมการสร้างงานที่มีคุณค่าและการพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส ผ่านการฝึกอบรมและการสนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระ

๑๐ **ควรเร่งรัดการกำหนดนโยบายการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ** จากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างสังคมจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่นอกคนเดียวมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมทั้งข้อมูลด้านการฆ่าตัวตายเป็นที่น่าวิตกพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราฆ่าตัวตายเป็นอันดับสูงสุด แสดงถึงความเครียดของผู้สูงอายุที่เกิดจากการขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนระยะยาวสำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข อาทิ การส่งเสริมการออมเพื่อวัยเกษียณ โดยการปรับปรุงระบบกองทุนการออมแห่งชาติและการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการออมระยะยาว การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว โดยการสร้างระบบการดูแลในชุมชนและการพัฒนาบุคลากรด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงกฎหมายแรงงานและการให้แรงจูงใจทางภาษีแก่ธุรกิจที่จ้างงานผู้สูงอายุ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและการออกแบบเมืองให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะใหม่สำหรับผู้สูงอายุ โดยการจัดหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

๑๑ **การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศควรมีการดำเนินการอย่างมีบูรณาการและเร่งด่วน** ผลการประเมินจากองค์ประกอบย่อยคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีคะแนนลดลง รวมทั้งคะแนนตัวชี้วัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่งคะแนนตัวชี้วัดฯ ที่ลดลง หมายถึงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทยมีแนวโน้มถดถอยลง แม้ว่าประเทศไทยจะได้ยื่นข้อเสนอการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจก และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายหลังปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) หรือ Nationally Determined Contribution (NDC) ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) โดยกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกครอบคลุมทุกสาขาเศรษฐกิจที่ร้อยละ 20 - 25 จากกรณีปกติ ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) และได้จัดทำแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 - 2573 รายละเอียด ดังนี้ จึงควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งขับเคลื่อนการใช้พลังงานสะอาดและการอนุรักษ์พลังงานอย่างจริงจัง โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานหมุนเวียนและการให้แรงจูงใจทางการเงินสำหรับการใช้พลังงานสะอาด การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการลงทุนในระบบรถไฟฟ้าและการส่งเสริมการใช้นานพาหนะไฟฟ้า และการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนและการลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง อีกทั้งควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ แหล่งน้ำ และระบบนิเวศ รวมถึงการพัฒนาระบบเตือนภัยและการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยการ

ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการคาดการณ์และเตือนภัย และการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการรับมือกับภัยพิบัติ

๐ การส่งเสริมธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนควรเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการ ผลการประเมินในองค์ประกอบย่อยนิติธรรมมีคะแนนลดลง เนื่องจากหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส และแจ้งให้ประชาชนรับทราบมีสัดส่วนน้อยลง รวมทั้งดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ลดลง จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการสร้างระบบการทำงานที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ในการบริหารงานภาครัฐ ผ่านการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และการพัฒนาระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันอิสระและการส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชนและภาคประชาสังคมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิรัฐ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยการพัฒนาช่องทางการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการให้บริการและการมีส่วนร่วมของประชาชน การปฏิรูประบบราชการให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปและการพัฒนาทักษะของบุคลากรภาครัฐให้สอดคล้องกับความต้องการในยุคดิจิทัล

๐ การรักษาและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม จากผลการประเมินด้านองค์ประกอบหลักทุนทางวัฒนธรรมที่มีคะแนนลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบย่อยการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมมีคะแนนลดลง การพัฒนาในระยะต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการวิจัยและการบันทึกองค์ความรู้ท้องถิ่น การพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ การพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่ต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรม สนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในการพัฒนาทักษะด้านการออกแบบและการตลาด รวมทั้งทุนในการประกอบธุรกิจ และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนเพื่อการรักษาและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรม โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพและมีการจัดการที่ยั่งยืน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างสังคมที่เปิดกว้างและเคารพในความแตกต่าง โดยการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษา การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างชุมชน และการส่งเสริมการสื่อสารที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสื่อมวลชน

๐ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน จากผลการประเมินในองค์ประกอบย่อยครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ในโลกเสมือน ซึ่งมีคะแนนลดลง โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวที่ลดลงอย่างมาก ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนจึงเป็นประเด็นท้าทายที่ควรให้ความสำคัญ โดยการส่งเสริมการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและ

ชีวิตครอบครัว เช่น การสนับสนุนนโยบายการลาเพื่อดูแลครอบครัว การส่งเสริมการทำงานที่ยืดหยุ่น และการพัฒนาระบบการดูแลเด็กและผู้สูงอายุในชุมชน และการพัฒนาทักษะการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุสำหรับครอบครัว โดยการจัดอบรมและให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว และการพัฒนาเครือข่ายการสนับสนุนทางสังคมในชุมชน นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชน การพัฒนาผู้นำชุมชน และการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายในชุมชน รวมทั้งมีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และการสนับสนุนการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน

การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเข้าสู่สังคมดิจิทัล

จากผลการประเมินพบว่า ร้อยละเฉลี่ยของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประชากรที่มีรายได้ต่ำที่สุด ร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมดมีแนวโน้มลดลง สะท้อนให้เห็นว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำเป็นประเด็นท้าทายสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำของประชากร จึงควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ และการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาคธุรกิจและภาครัฐ และควรมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่อตลาดแรงงาน โดยการพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะใหม่สำหรับแรงงาน และการพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมที่รองรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจ้างงานในยุคดิจิทัล

ภาคผนวก

ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
ปี 2550 - 2566

ตารางที่ ก-1 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

ดัชนี องค์ประกอบหลัก	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วง แผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	64.97	56.50	60.76	54.88	53.23	51.91	52.30	53.39	49.84	51.95	56.27	55.02	52.11	42.22	53.32	43.42	44.41
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและ เป็นธรรม	37.83	44.00	43.88	46.24	50.29	48.87	47.76	49.23	51.06	55.17	57.24	58.80	62.58	60.75	58.46	58.72	61.13
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	68.95	40.11	44.02	45.72	41.53	45.40	43.00	38.83	44.29	45.62	50.28	41.36	42.00	42.13	39.36	55.83	45.33
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและ ปลอดภัย	71.74	72.94	62.11	60.38	48.23	48.42	51.53	49.92	54.80	52.78	52.63	51.71	46.60	50.63	59.21	55.07	47.95
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มี คุณภาพและยั่งยืน	45.70	45.89	50.71	43.62	47.30	51.00	41.50	45.01	45.56	47.84	41.08	52.81	51.30	51.55	54.73	53.67	51.56
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	59.78	59.74	71.46	52.00	54.78	47.40	42.36	48.19	60.89	64.66	67.29
ดัชนีรวม	48.20	52.05	47.75	49.40	47.59	51.15	48.93	48.92	52.15	50.79	51.74	50.86	49.02	48.85	53.78	54.84	52.30

หมายเหตุ:

- จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 22.58 – 32.64	หมายถึง	เร่งแก้ไข
คะแนนระหว่าง 32.65 – 42.71	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนนระหว่าง 42.72 – 52.78	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 52.79 – 62.86	หมายถึง	ดี
คะแนนระหว่าง 62.87 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก

- * หมายถึง ข้อมูลจากการประมาณการ

ตารางที่ ก-2 คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาพะ ปี 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาพะ	64.97	56.50	60.76	54.88	53.23	51.91	52.30	53.39	49.84	51.95	56.27	55.02	52.11	42.22	53.32	43.42	44.41
องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	57.27	57.28	52.32	41.06	40.22	42.07	46.01	46.90	47.54	44.64	54.17	48.36	46.26	46.35	52.84	45.28	43.94
1. ภาวะโภชนาการปกติ ของประชากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	54.17	65.01	62.79	62.20	73.41	64.64	64.42	33.59	29.39	30.05	26.59
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อ ประชากร 100,000 คน	73.55	72.82	73.74	70.34	62.49	60.65	52.91	47.89	44.51	36.24	36.43	36.87	31.35	31.67	30.41	26.26	29.45*
3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ ต้องเฝ้าระวังทางระบาด วิทยาต่อ 100,000 คน	40.98	41.74	30.90	27.64	32.97	36.29	31.91	27.92	33.16	28.06	52.48	35.80	21.49	50.00*	78.51	50.00*	59.50*
4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	N/A	N/A	N/A	25.19	25.19	29.28	45.04	46.79	49.71	52.04	54.38	56.13	67.80	70.14	73.06	74.81	60.22
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูล สังคม	73.10	72.86	73.10	74.78	71.67	67.60	70.47	70.47	61.13	64.01	71.67	64.72	62.81	39.59	59.14	39.65	41.12
5. ร้อยละของคนไทยที่มี สุขภาพจิตดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.23	62.34	30.77
6. อัตราการฆ่าตัวตาย สำเร็จ	73.10	72.86	73.10	74.78	71.67	67.60	70.47	70.47	61.13	64.01	71.67	64.72	62.81	39.59	39.59	25.22	25.94
7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรม ด้านจิตสาธารณะ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	68.60	31.40	66.64
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการ พัฒนาทักษะ	65.50	43.21	58.65	53.83	52.32	49.19	44.12	46.04	42.59	49.08	45.88	53.20	48.71	41.03	48.51	45.58	48.50
8. อันดับความสามารถ ด้านนวัตกรรมของประเทศ ไทย (GII: Global Innovation Index)	77.07	56.25	22.93	22.93	47.92	29.18	29.18	47.92	33.34	39.59	41.67	56.25	58.33	56.25	58.33	58.33	58.33
9. คะแนนเฉลี่ย PISA	N/A	N/A	68.61	70.82*	73.03*	75.26	65.80*	56.49*	47.34	48.08*	48.82*	49.56	43.25*	37.01*	30.84*	24.74	30.86*

องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
10. สัดส่วนผู้มีส่วนทำต่อ กำลังแรงงานทั้งหมดของ ประชากรในประเทศที่ ทำงานได้เหมาะสมกับ ระดับทักษะ	70.55	24.52	64.96	75.81	59.04	70.44	54.66	47.64	52.36	70.11	53.23	41.07	48.52	24.19	48.63	32.74	34.71
11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ การเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.67	41.12	58.44	66.20	72.33
12. จำนวนนักเรียนที่ ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ อาชีพในโรงเรียนนอก ระบบ	48.88	48.88	78.11	45.77	29.30	21.89	26.86	32.10*	37.34	38.52	39.79	65.94	65.77	46.58	46.29	45.90	46.26*

หมายเหตุ:

1. N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)
2. จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 21.49 – 32.88	หมายถึง	เร่งแก้ไข	
คะแนนระหว่าง 32.89 – 44.29	หมายถึง	ต้องปรับปรุง	
คะแนนระหว่าง 44.30 – 55.69	หมายถึง	ปานกลาง	
คะแนนระหว่าง 55.70 – 67.10	หมายถึง	ดี	
คะแนนระหว่าง 66.11 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก	
3. * หมายถึง ข้อมูลจากการประมาณการ

ตารางที่ ก-3 คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมปี 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วง แผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	37.83	44.00	43.88	46.24	50.29	48.87	47.76	49.23	51.06	55.17	57.24	58.80	62.58	60.75	58.46	58.72	61.13
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า	26.89	30.67	26.40	33.15	43.64	41.97	44.70	52.40	57.75	58.53	59.42	62.76	66.25	58.94	63.40	70.54	70.37
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	25.92	38.40	25.32	40.19	69.33	65.16	65.16	65.16	65.16	65.16	59.22	59.22	65.16	29.48	41.38	71.11	74.68
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	25.94	25.77	27.33	29.67	30.89	37.46	49.61	47.91	57.27	56.19	57.82	62.23	63.09	72.31	74.23	65.79	67.22
3. ร้อยละของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม มาตรา 33 และ 39	28.80	27.83	26.55	29.60	30.70	34.98	40.14	46.27	51.52	55.14	60.92	70.40	73.45	68.37	65.64	69.12	68.37
4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30.26	23.87	50.28	57.05	57.64	59.73	59.18	63.32	65.60	72.34	76.13	71.20
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	36.59	45.73	54.87	51.10	47.33	43.42	39.50	40.13	40.75	50.88	61.00	63.48	65.97	68.32	70.67	73.79	76.40
5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)	50.53	52.40*	54.27	52.20*	50.14	36.84*	23.54	41.20*	58.87	62.70*	66.53	71.50*	76.46	75.69*	74.92	75.69*	75.43*
6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	22.64	39.06*	55.47	50.00*	44.53	50.00*	55.47	39.06*	22.64	39.06*	55.47	55.47*	55.47	60.94*	66.41	71.89*	77.36
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทาง	55.02	60.75	58.33	58.37	61.58	64.04	61.69	56.72	56.57	56.38	51.74	51.02	56.07	55.68	44.59	38.90	42.50

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วง แผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
เศรษฐกิจ																	
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	23.17	30.70*	38.23	46.38*	54.54	61.00*	67.47	72.15*	76.83	70.60*	64.38	69.45*	74.51	63.46*	52.41	55.84*	59.26
8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	74.46	76.46	62.20	67.07	68.43	63.02	62.52	60.33	61.81	63.37	63.31	63.00	64.70	48.60	31.43	27.23	23.54
9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	76.43	66.34	54.91	48.01	48.80	54.38	55.45	53.05	38.45	23.57	26.76	31.80
10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้เมื่อต้องการ	N/A	N/A	N/A	55.20	51.13*	47.14*	43.20	47.27*	51.41*	55.61	38.48*	21.34	50.00*	78.66	69.21*	59.75	69.21*
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	67.43	75.08	74.56	64.84	72.23	72.62	68.92	48.96	44.82	43.52	38.14	45.85	38.08	49.22	46.31	24.92	28.68

หมายเหตุ:

1. N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)
2. จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 21.34 – 32.79	หมายถึง	เร่งแก้ไข
คะแนนระหว่าง 32.80 – 44.26	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนนระหว่าง 44.27 – 55.72	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 55.73 – 67.19	หมายถึง	ดี
คะแนนระหว่าง 67.20 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก

3. * หมายถึง ข้อมูลจากการประมาณการ

ตารางที่ ก-4 คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 3 ทูทางวัฒนธรรมปี 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทูทางวัฒนธรรม	68.95	40.11	44.02	45.72	41.53	45.40	43.00	38.83	44.29	45.62	50.28	41.36	42.00	42.13	39.36	55.83	45.33
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การ ตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	N/A	22.24	35.08	43.81	37.66	39.95	47.46	53.97	59.44	60.75	65.78	72.77	69.79	66.69	49.02	58.42	62.33
1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชม และเข้าใช้แหล่งมรดก ศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียน กับกรมศิลปากร ทั้งแบบ ประสบการณ์ตรง และผ่าน ทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	N/A	22.24	44.75	58.81	42.42	37.46	43.21	46.97	53.55	56.18	66.23	77.76	69.33	63.15	27.81	44.69	50.07
2. จำนวนรายการสะสมมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ ชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	N/A	N/A	25.40	28.81	32.90	42.44	51.70	60.97	65.33	65.33	65.33	67.78	70.24	70.24	70.24	72.15	74.60
องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.15	24.19	24.19	25.48	25.48	25.90	24.73	27.36	65.76	48.13
3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้าน การมีวินัยรับผิดชอบของ ประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30.16	55.67	69.84
4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการ ขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถี ชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถ ดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิต ดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและ มรดกทางวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม สร้างความเข้าใจความ หลากหลายทางศาสนา และ วัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.15	24.19	24.19	25.48	25.48	25.90	24.73	24.56	75.85	26.41
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การ บำรุงรักษาและต่อยอด	68.95	72.33	75.02	56.41	51.34	54.55	41.91	35.73	49.26	48.27	56.00	36.46	38.08	40.65	46.31	55.32	42.91

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
วัฒนธรรม																	
6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	75.17	47.90	52.10	50.00	70.97	52.10	24.83
7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	68.95	72.33	75.02	56.41	51.34	71.97	56.94	36.14	47.99	33.70	29.73	30.06	24.98	30.99	37.35	50.47	47.23
8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.75	46.97	75.25	42.93	40.91	59.09	59.09	75.25	46.97
9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	28.67	37.40	71.33	35.44
10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	37.13	26.87	35.33	75.04	64.15	43.84	24.96	34.35	34.49	26.73	27.45	60.09

หมายเหตุ:

1. N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)
2. จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 22.24 – 33.33	หมายถึง	เร่งแก้ไข	
คะแนนระหว่าง 33.34 – 44.44	หมายถึง	ต้องปรับปรุง	
คะแนนระหว่าง 44.45 – 55.54	หมายถึง	ปานกลาง	
คะแนนระหว่าง 55.55 – 66.65	หมายถึง	ดี	
คะแนนระหว่าง 66.66 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก	

ตารางที่ ก-5 คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยปี 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและ ปลอดภัย	71.74	72.94	62.11	60.38	48.23	48.42	51.53	49.92	54.80	52.78	52.63	51.71	46.60	50.63	59.21	55.07	47.95
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและ สวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มี คุณภาพ	69.69	74.57	56.03	54.94	36.43	36.93	42.07	39.72	42.86	42.49	47.76	47.84	49.34	51.78	56.02	56.53	55.11
1. สัดส่วนการเดินทางด้วย ขนส่งสาธารณะระหว่าง เมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	72.90	70.46	70.89	55.51	27.10	41.39	41.34*
2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึง อินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	25.97	28.48	28.48	32.82	37.54	44.63	47.71	52.75	56.40	64.01	70.67	74.03	69.57*
3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึง การใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	26.46	27.06	31.90	33.98	34.75	40.32	46.46	55.18	57.65	63.22	73.54	73.19	69.98*
4. ครีวเรือนได้รับการ คุ้มครองตามระบบและ มาตรการคุ้มครองทาง สังคมจากภาครัฐ และหรือ ชุมชน ภาคเอกชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึง การลงทะเบียนและได้รับ เบี้ยยังชีพ	N/A	N/A	N/A	N/A	24.66	33.14	46.79	46.74	46.83	50.07	66.71	67.25	61.58	70.95	75.34	73.06	73.12*
6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตร ผู้สูงอายุ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	33.91	32.11	28.70	24.80	32.05	40.08	75.20	53.81	56.36*
7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการ เกิดมีชีพ และอัตราการ ตาย)	75.30	73.00	71.67	67.85	69.31	69.10	63.80	58.66	54.00	49.64	50.20	47.13	40.65	38.76	30.09	24.70	31.19*

ผ1-10

ตารางดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2550 - 2566
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2566

องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
8. ผลการจัดอันดับ โครงสร้างพื้นฐานด้าน การศึกษา (World Competitiveness (IMD))	64.08	76.14	60.05	60.05	43.97	39.95	43.97	31.90	56.03	39.95	31.90	23.86	23.86	27.88	23.86	35.92	31.90
9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.)	N/A	N/A	36.38	36.92	28.21	23.85	37.47	34.20	36.92	40.74	37.47	41.28	51.63	53.81	72.34	76.15	67.43*
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชน เข้มแข็ง และการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมใน โลกเสมือน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.89	70.18	74.12	72.84	50.76	66.93	69.58	71.26	48.69
10. ค่าดัชนีความเข้มแข็ง ของครอบครัว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.89	70.18	74.12	72.84	74.37	74.72	75.47	74.26	24.53
11. สัดส่วนของกองทุน สวัสดิการชุมชนได้รับการ รับรองมาตรฐานการสร้าง หลักประกันความมั่นคงใน ชีวิตให้กับชุมชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
12. คะแนนเฉลี่ย สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อ และสารสนเทศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.15	59.14	63.68*	68.25*	72.85
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	73.85	71.34	68.84	66.35	63.86	63.49	63.12	62.75	54.93	49.29	41.20	39.68	40.41	37.45	53.26	41.45	41.08
13. จำนวนคดีที่ได้รับการ จับกุมเกี่ยวกับความ ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินและคดีฐาน ความผิดทางออนไลน์ ทั้งหมด	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	51.42	42.93	43.24	48.04	55.06	77.29	48.18	22.71
14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุ บนท้องถนน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.82	56.32	46.72	72.18

องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	73.85*	71.34*	68.84*	66.35*	63.86	63.49*	63.12*	62.75	54.93*	47.17*	39.46	36.12*	32.79*	29.47*	26.15	29.47*	28.36*

หมายเหตุ:

1. N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)
2. จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 22.71 – 33.62	หมายถึง	เร่งแก้ไข
คะแนนระหว่าง 33.63 – 44.53	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนนระหว่าง 44.54 – 55.45	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 55.46 – 66.36	หมายถึง	ดี
คะแนนระหว่าง 66.37 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก

3. * หมายถึง ข้อมูลจากการประมาณการ

ตารางที่ ก-6 คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนปี 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพ และยั่งยืน	45.70	45.89	50.71	43.62	47.30	51.00	41.50	45.01	45.56	47.84	41.08	52.81	51.30	51.55	54.73	53.67	51.56
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การ ผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	45.54	48.88	50.04	43.82	44.60	47.67	55.19	52.91	48.84	47.62	52.78	46.34	51.12	49.74	42.26	41.18	42.52
1. สัดส่วนการใช้พลังงาน ทดแทน (รวมพลังงาน ทางเลือก) ต่อการใช้พลังงาน ขั้นสุดท้าย	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.91	65.08	35.59	29.09	34.59
2. ร้อยละของขยะมูลฝอย ชุมชนได้รับการจัดการอย่าง ถูกต้อง	24.79	29.03	31.43	29.14	25.30	28.53	37.27	44.42	46.80	57.30	75.21	65.79	50.47	54.39	61.65	64.04	63.08
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือน กระจก	66.29	68.72	68.65	58.50	63.90	66.80	73.10	61.40	50.89	37.94	30.35	26.90	31.98	29.74*	29.54*	30.42*	29.90*
องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	34.68	36.47	59.05	46.98	56.07	52.71	38.58	41.39	41.02	45.26	31.26	66.98	56.90	58.48	68.26	66.25	58.79
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจาก โรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	54.16	66.60	71.34	28.66
5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสาร กำจัดศัตรูพืช	46.96	44.42	63.00	44.98	54.98	52.36	36.36	39.94	28.98	37.45	21.73	56.35	60.74	58.00	68.76	55.94	78.27
6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ใน เกณฑ์ดี	22.39	28.53	55.11	48.98	57.16	53.07	40.80	42.84	53.07	53.07	40.80	77.61	53.07	63.29	69.43	71.47	69.43

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13	
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	60.44	54.20	44.12	40.30	42.32	52.81	33.58	41.64	47.20	50.79	42.01	47.44	46.41	47.09	56.84	56.67	54.83
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	N/A	N/A	25.25	25.25	25.26	25.26	25.78	26.23	34.56	52.06	48.83	46.48	51.39	51.63	70.86	74.75	46.74
8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/ แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติ ทางธรรมชาติ	60.44	39.05	35.70	24.24	30.30	61.74	44.30	67.00	75.76	69.45	62.00	75.57	65.25	67.47	65.90	60.49	70.32
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ ทั้งหมดของประเทศ	N/A	69.34	71.41	71.41	71.41	71.41	30.66	31.69	31.28	30.87	30.87	32.94	32.94	32.11	31.07	30.66	28.59
10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ใน สถานภาพสมบูรณ์ดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	26.33	34.79	36.06	37.16	59.51	60.76	73.67

หมายเหตุ:

1. N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)
2. จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 21.73 – 33.03	หมายถึง	เร่งแก้ไข	
คะแนนระหว่าง 33.04 – 44.34	หมายถึง	ต้องปรับปรุง	
คะแนนระหว่าง 44.35 – 55.64	หมายถึง	ปานกลาง	
คะแนนระหว่าง 55.65 – 66.95	หมายถึง	ดี	
คะแนนระหว่าง 66.96 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก	
3. * หมายถึง ข้อมูลจากการประมาณการ

ตารางที่ ก-7 คะแนนองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมนูญ 2550 - 2566 และค่าเฉลี่ยช่วงแผน

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมนูญกิบาล	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	59.78	59.74	71.46	52.00	54.78	47.40	42.36	48.19	60.89	64.66	67.29
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.97	70.97	70.97	47.99	44.68	53.84	47.05	45.50	57.05	62.72	72.18
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	44.02	61.11	59.40	38.89	25.21	61.11	74.79
2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	25.02	60.98	71.34	47.21	63.71	74.98	68.83	70.77
3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.97	70.97	70.97	70.97	29.03	29.08	34.55	33.91	70.97	58.20	70.97
องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	50.35	50.28	71.96	56.33	67.17	54.00	57.74	50.07	64.36	67.42	58.62
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	35.23	45.71	28.29	71.71	71.71	62.97
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอนะที่ ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	74.62	30.58	50.55	58.06	59.40	56.18	23.14	66.49	68.15	67.88	71.29	72.02	66.44	76.86	75.07	68.38

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	22.58	44.52	33.55	44.52	33.55	66.45	44.52	77.42	77.42	44.52	66.45	55.48	55.48	55.48	44.52	55.48	44.52
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	36.62	27.97	49.13	61.48	63.93	72.03
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	40.80	27.20	67.40	67.91	61.36	72.80
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	32.45	28.75	30.85	55.05	66.50	71.25

หมายเหตุ:

1. N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)
2. จากสูตรในบทที่ 2 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 21.73 – 33.03	หมายถึง	เร่งแก้ไข
คะแนนระหว่าง 33.04 – 44.34	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนนระหว่าง 44.35 – 55.64	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 55.65 – 66.95	หมายถึง	ดี
คะแนนระหว่าง 66.96 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา

โทรศัพท์ : 0-2280-4085 (ต่อ 5501)

แฟกซ์ : 0-2281-3938